

T.C.
FIRAT ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI ANA BİLİM DALI

MİLLİ KÜTÜPHANEDE KAYITLI 06 MİL YZ A 3479
NUMARALI ŞİİR MECMÛ'ASI
(İNCELEME-METİN VE MESTAP'A GÖRE TASNİF)

YÜKSEK LİSANS TEZİ

DANIŞMAN
Doç. Dr. Hasan ŞENER

HAZIRLAYAN
Mihriban ALPAR

ELAZIĞ – 2021

ÖZET**Yüksek Lisans Tezi****Milli Kütüphanede Kayıtlı 06 Mil Yz A 3479 Numaralı Şiir Mecmuası
(İnceleme-Metin ve MESTAP'a Göre Tanıf)****Mihriban ALPAR****Fırat Üniversitesi****Sosyal Bilimler Enstitüsü****Türk Dili ve Edebiyatı Ana Bilim Dalı****Eski Türk Edebiyatı Bilim Dalı****Elazığ – 2021, Sayfa: XIII+176**

Mecmualar, klasik Türk edebiyatı tarihinin ve birikiminin ortaya çıkarılmasında başvurulan kaynaklar arasında yer almaktadır. Tarihî bir öneme sahip olan mecmualar, manzum veya mensur antoloji niteliğindeki kaynaklardır. Bu şahsi antolojiler, dönemin edebî zevkini yansıtmakla kalmayıp şiirlerin toplandığı ve gün yüzüne çıkarıldığı hazinelerdir. Klasik edebiyatın hazinesi konumundaki bu kaynaklar, diğer kaynaklarda yer verilmemiş şair ve şiirleri tanımamıza, klasik edebiyatın tür ve şekil özelliklerine dair yeni bilgiler edinmemize vesile olmaktadır. Mecmualar sadece bu edebî önemi doğrultusunda değil aynı zamanda yazıldığı dönemin tarihî, sosyolojik, siyasi ve edebî zevki açısından fikir sahibi olmamızı sağladığı için de çok kıymetli eserlerdir. Bu sebeple mecmuaların her açıdan incelenip gün yüzüne çıkarılması hem edebî hem de tarihî açıdan kültürümüze büyük katkı sağlayacaktır.

Yukarıda belirttiğimiz çerçevede, bu çalışmada tez konumuz olan Milli Kütüphanede 06 Mil Yz A 3479 numarada kayıtlı şiir mecmuasını ana hatlarıyla tanıtmaya çalıştık. Bu doğrultuda öncelikle klasik Türk edebiyatında mecmua kavramı, mecmuaların tasnif özellikleri ile bu sahada yapılmış olan tasnif denemelerini inceledik. Ayrıca mecmuaların klasik edebiyatımız açısından önemine değindik. Devamında mecmuada yer alan şairlere ait şiir sayıları, şiirlerin nazım şekilleri, şiirlerde kullanılan vezin, kafiye ve redif türleri hakkında istatistikî bilgiler aktardık. Daha sonr MESTAP

tablosunu ekledik. Ayrıca çalışmamıza konu olan mecmuayı bahsedildiği gibi inceledikten sonra mecmuanın transkripsiyonlu metnini verdik. Bu çalışmadaki değerlendirmeler mecmuada yer alan 52 şair ve 102 şiir/şiir parçası üzerinden yapılmıştır. Mecmuadaki bazı şairlere kaynaklarda rastlanmamıştır.

Anahtar Kelimeler: Mecmua, Klasik Türk Edebiyatı, Şiir, Şair, 06 Mil Yz A 3479, Naat, İlâhi

ABSTRACT**Master Thesis**

**A Poem Journal Registered With the Number of 06 Mil Yz A 3479 In National
Library (Research-Text and Classification According to MESTAP)**

Mihriban ALPAR

Fırat University

Institute of Social Sciences

The Department of Turkish Literature and Language

Old Turkish Literature Department

Elazığ – 2021, Page: XIII+176

Journals are among the sources used to uncover the history and accumulation of classical Turkish literature. Journals, which are of historical importance, are sources of verse or prose anthology. These personal anthologies are not only reflecting the literary taste of the period, but are also treasures where poems are collected and unearthed. These sources, which are the treasure of classical literature, enable us to recognize poets and poems that are not mentioned in other sources and to gain new information about the genre and shape features of classical literature. Journals are very valuable works, not only in accordance with their literary importance, but also because they enable us to have an opinion in terms of their historical, sociological, political and literary tastes. For this reason, analyzing and revealing the journals in every aspect will contribute greatly to our culture both in literary and historical terms.

Within the framework mentioned above, in this study, we tried to outline the poem journal, our thesis topic, registered with the number of 06 Mil Yz A 3479 in the National Library. Accordingly, we firstly examined the concept of journal in classical Turkish literature, the classification characteristics of the journals and the classification attempts made in this field. We also mentioned the importance of journals in our classical literature. Later, we gave statistical information on number of poems, verse forms, meters used in poems, and rhyme styles of the poems taking place in the journal. Then, we added

a MESTAP table. Also, following the study of the journal, which is the subject of our study, as mentioned, we gave the transcribed text of the journal. Evaluations in this study were made on 52 poets and 102 poems / pieces of poems in the journal. Some of the poets in the journal were not found in the sources.

Keywords: Journal, Classical Turkish Literature, Poem, Poet, 06 Mil Yz A 3479, Eulogy, Hymn

İÇİNDEKİLER

ÖZET	II
ABSTRACT.....	IV
İÇİNDEKİLER	VI
TABLolar LİSTESİ	VIII
GRAFİKLER LİSTESİ.....	IX
ÖN SÖZ	X
KISALTMALAR	XII
GİRİŞ	1
I. ESKİ TÜRK EDEBİYATINDA MECMUA.....	1
I.1. Mecmua	1
I.2. Mecmuaların Tasnifi	2
I.3. Mecmuaların Önemi.....	3

BİRİNCİ BÖLÜM

1. MİLLÎ KÜTÜPHANEDE 06 MİL YZ A 3479 NUMARADA KAYITLI ŞİİR

MECMUASI'NIN TANITIMI.....	6
1.1. Mecmua-i Eş'âr ve Fevâ'id Hakkında Genel Bilgiler.....	6
1.1.1. Mecmua-i Eş'âr ve Fevâ'id'in Tasnifi	6
1.1.2. Mecmua-i Eş'âr ve Fevâ'id'in Tertibi	7
1.1.3. Mecmua-i Eş'âr ve Fevâ'id'in Mürettibi ve Tertip Tarihi	9
1.2. Mecmua-i Eş'âr ve Fevâ'id'in Muhtevası.....	9
1.2.1. Mecmua-i Eş'âr ve Fevâ'id'de Yer Alan Şairler ve Şiirleri.....	9
1.2.2. Mecmuada Kullanılan Nazım Şekilleri	13
1.2.3. Mecmuada Kullanılan Vezin, Kafiye ve Redif	14
1.2.4. Kaynaklarda İsmine Rastlayamadığımız Şairler	16
1.2.5. Divanına Rastlayamadığımız Şairler	20
1.2.6. MESTAP Tablosu	21

İKİNCİ BÖLÜM

2. METİN TRANSKRİPSİYONU	38
2.1. Metnin Oluşturulmasında İzlenen Yöntem	38
2.2. Mecmua-i Eş'âr ve Fevâ'id'in Çeviriyazısı	39

SONUÇ	168
KAYNAKÇA.....	171
ÖZ GEÇMİŞ	177

TABLolar LİSTESİ

Grafik 1. Mecmuada en çok şiiri yer alan şairler ve şiir sayıları.	12
Grafik 2. Mecmuadaki şairlerin yüzyıllara göre dağılımı.	12
Grafik 3. Mecmuadaki şiirlerin yüzyıllara göre dağılımı.	13
Grafik 4. Mecmuada yer alan nazım şekillerinin dağılımını gösteren grafik.	14

GRAFİKLER LİSTESİ

Tablo 1. Mecmuada yer alan şairler ve şiirleri.....	10
Tablo 2. Mecmuada kullanılan nazım şekilleri ve sayıları	13
Tablo 3. Mecmuada yer alan vezinler ve kullanım sayıları	14
Tablo 4. Kaynaklarda ismine rastlayamadığımız şairler ve şiirleri.....	17
Tablo 5. Divanı tespit edilemeyen şairler ve şiirleri	20
Tablo 6. Mecmuada Yer Alan Şiirlerin ve Şairlerin Detaylı İncelemesi	21
Tablo 7. Transkripsiyon İşareti	38

ÖN SÖZ

Edebiyat ve şiir, İslâm dünyasında özellikle de Osmanlı coğrafyasında büyük bir önem arz etmektedir. Çünkü Osmanlı coğrafyası ve İslâm dünyası zengin bir edebî zevk ve duyuşa sahiptir. Klasik Türk edebiyatı da bu zengin duyuş ve zevki en iyi yansıtan alanlardan biridir. Büyük bir külliyata sahip klasik Türk edebiyatına ait eserler, kütüphane raflarında hâlen gün yüzüne çıkmayı beklemektedir. Bu hazinenin en büyük yapı taşlarından biri de hiç şüphesiz mecmualardır.

Mecmuaların çıkış noktası, sahabelerin Hz. Peygamber'den duydukları hadisleri not aldıkları hadis derlemeleridir. Zaman içerisinde bu yelpaze bir hayli genişleyerek edebî bir nitelik kazanıp klasik edebiyatımız içinde ayrı bir eser olarak değerlendirilmeye başlanmıştır. En çok, şiir mecmuaları yazılmakla birlikte dinî, edebî, ilmî pek çok alanda kaleme alınabilen mecmualar da mevcuttur. Şiir mecmualarının bu kadar kıymetli olmasının sebebi, dönemin edebî zevk ve anlayışını en iyi yansıtan kaynaklar olmasından ileri gelmektedir. Klasik edebiyatımızda adı bile duyulmamış birçok şair, mecmualar sayesinde gün yüzüne çıkarılarak edebiyat dünyasına kazandırılmıştır. Aynı zamanda tanınmış kimi şairlerin dîvânlarında yer almayan şiirleri, yine mecmualar aracılığıyla keşfedilmiştir. Ayrıca yine mecmualar sayesinde klasik edebiyatımıza ait nazım şekilleri ve ahenk unsurlarıyla ilgili farklı farklı bilgiler elde edilebilmektedir.

Âdeta hazine konumundaki bu kaynakların incelenip bir tasnif şeklinde sunulması klasik edebiyatla ilgili birçok karmaşayı ortadan kaldıracak ve yine klasik edebiyatla ilgili sistemli ve verimli bir başvuru kaynağı olacaktır. Bu sayede oluşturulacak sistematik kaynaklar bütünüyle, klasik edebiyatımızla ilgili yapılan araştırmalar bir hayli kolaylaşacak, akademik araştırmalarda maddi ve manevi tasarruf, en çok da zaman tasarrufu sağlanacaktır.

Mecmuaların edebî ve tarihî açıdan önemi açıkça anlaşılmaktadır. Biz de bu çalışmada tez konumuz olan Milli Kütüphane'de 06 Mil Yz A 3479 numaralı şiir mecmuasının tanıtımını ve çeviri yazısını aktarmaya çalıştık. Çalışma, "Giriş, İki Bölüm, Sonuç ve Kaynakça"dan oluşmaktadır. Mecmuanın tanıtımına geçmeden önce mecmua kavramı, mecmuaların önemi, şekil ve içerik özellikleri, mecmualarla ilgili yapılan çalışmalar ve sınıflandırma denemeleri üzerine bilgiler verdik. Devamında, çalışmaya konu olan mecmuayla ilgili genel bilgiler sunduk. Sonrasında ise mecmuanın muhteva özellikleri üzerinde durduk. Bunu yaparken mecmuada yer alan şairlerin hayatları

hakkında kısa bilgiler, mecmuada yer alan şairlerin şiirlerinin tanıtımı, mecmuada kullanılan nazım şekilleri, mecmuadaki şiirlerde kullanılan vezin, kafiye ve redifler, kaynaklarda ismine rastlayamadığımız şairler, dîvanı tespit edilemeyen şairler gibi başlıkları göz önünde bulundurduk.

Bu çalışma sırasında hiçbir desteğini benden esirgemeyen, akademik birikim ve tecrübeleriyle bana yol gösteren, sabır ve özveriyle hatalarımı düzelterip ihtiyaç duyduğum her anda bana zaman ayırmaya çalışan değerli hocam Doç. Dr. Hasan ŞENER'e teşekkürü bir borç bilirim. Çalışma süreci esnasında kendi alanı olmamasına rağmen nasıl bir yol izlemem gerektiği hususunda tecrübelerini benden esirgemeyen Doç. Dr. Mustafa YİĞİTOĞLU'na şükranlarımı sunarım. Ayrıca maddi-manevi hiçbir desteğini benden esirgemeyerek bana gerekli çalışma ortamını sağlayan aileme de şükranlarımı sunuyorum.

ELAZIĞ – 2021
ALPAR

Mihriban

KISALTMALAR

1. Metni Karşılaştırırken Kullanılan Yayınların Kısaltmaları

- ED : Eşref-zâde Divanı (TATCI, Mustafa (2016), **Dîvân-ı İlâhiyât**, İstanbul: H Yayınları).
- GMAD : Gelibolulu Mustafa Ali Divanı (AKSOYAK, İ. Hakkı, **Gelibolulu Mustafa Âlî Divanlar**, Ankara: Kültür Bakanlığı Yayınları, e-kitap).
- KAD : Kaygusuz Abdâl Divanı (SEVER, Mustafa (2017), **Dîvân-ı Kaygusuz Abdâl**, ... : Helke Yayıncılık).
- KD : Kânî Divanı (YAZAR, İlyas, **Kânî Dîvânı**, Ankara: Kültür Bakanlığı Yayınları, e-kitap).
- KMD : Kâmî Divanı (YAZICI, Gülgün Erişen, **Edirneli Kâmî ve Dîvânı**, Ankara: Kültür Bakanlığı Yayınları, e-kitap).
- KZD : Kenzî Divanı (ŞENOL, Abdulaziz (2002), **Kenzî Divanı**, İstanbul: Pan Yayıncılık).
- MD : Misâlî Divanı [GÜNEŞ, Deva (2011), **Misâlî Dîvânı (İnceleme-Metin)** *Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi*, Kütahya: Dumlupınar Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü].
- MND : Muhammed Nasuhi Divanı (TATCI, Mustafa (2004), **Üsküdarlı Muhammed Nasuhi ve Divanı**, İstanbul: Kaknüs Yayınları).
- NBD : Nâbi Divanı (BİLKAN, Ali Fuat (2011), **Nâbi Divanı**, Ankara: Akçağ Yayınları).
- ND : Nâlî Divanı (ÇALDAK, Süleyman (2010), **Nâlî Dîvânı**, İstanbul: Kesit Yayınları).
- NMD : Niyâzî-i Mısrî Divanı (ÖZAY, İbrahim - TATCI, Mustafa (2018), **Niyâzî-i Mısrî Divanı Şerhi**, İstanbul: H Yayınları).
- ÜSD : Ümmî Sinan Divanı (BİLGİN, A. Azmi, **Ümmî Sinan Divan**, Ankara: Kültür Bakanlığı Yayınları, e-kitap).
- YED : Yunus Emre Divanı (YAĞMUR, Selim (2014), **Yunus Emre Divanı**, İstanbul: Dergâh Yayınları).

ZD : **Zâtî Divanı** (KURTOĞLU, Orhan, **Zâtî Dîvânı**, Ankara: Kültür Bakanlığı Yayınları, e-kitap).

2. Diğer Kısaltmalar

bk. : Bakınız

haz. : Hazırlayan

MEB : Milli Eğitim Bakanlığı

MESTAP : Mecmuaların Sistematik Tasnifi Projesi

No. : Numara

öte. : Ötekiler

s. : Sayfa

S. : Sayı

TDV : Türkiye Diyanet Vakfı

TEİS : Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü

vb. : ve benzeri

vd. : ve diğerleri

GİRİŞ

I. ESKİ TÜRK EDEBİYATINDA MECMUA

I.1. Mecmua

Mecmuanın kelime anlamı, toplanmış, bir araya getirilmiş olarak ifade edilmektedir. Günümüz Türkçesinde ise “dergi” olarak karşılığını bulmuştur. Yakın zamana kadar da mecmua, günlük olmayan (haftalık, aylık, üç aylık, altı aylık, yıllık vb.) periyotlarla yayımlanan süreli yayınlar karşılığında kullanılmaktaydı. “İçinde seçme yazıların bulunduğu el yazması eser. Eski harflerle yazılmışlardır. Şekil yönünden bir defterden ibarettir. Bir çeşit antoloji niteliğindedirler. Çoğunlukla yazarları ve yazıldıkları tarih belli değildir” (Pala, 2017: 300). Ferit Devellioğlu’nun hazırladığı lügatta ise mecmua: Cem’ olunmuş, toplanmış, bir araya getirilmiş şey, top, tüm (2011: 689) şeklinde tarif edilmiştir.

Derleme yoluyla meydana getirilen mecmualar, tamamen derlemecinin zevkine bağlıdır. Bu bakımdan çok düzgün ve tertipli mecmuaların yanında düzensiz mecmualar da vardır. Eserleri yazıya geçmiş şair ve yazarlardan yapılan seçmelerin yer aldığı mecmualar bulunduğu gibi, adları bilindiği hâlde henüz ele geçmemiş bazı önemli eserlerin asılları veya kopyalarını içeren önemli mecmualar da vardır (Pala, 2017: 300). Pala’nın da ifade ettiği gibi mecmualar tamamen derleyen kişinin zevkine bağlı olduğu için çok tertipli mecmualar yanında düzensiz mecmualar da mevcuttur. Bu da araştırmacıların işini zaman zaman zorlaştırmaktadır. Mecmualar birçok yönden cönklere benzerler. TDV İslâm Ansiklopedisi’ndeki mecmua başlığında Mustafa Uzun’un da işaret ettiği gibi: Mecmua başlangıçta, birçok bakımdan benzediği cönk gibi âyetler, hadisler, fetvalar, dualar, hutbeler, şiirler, ilâhiler, şarkılar, mektuplar, latifeler, lugaz ve muammalarla ilâç tariflerinin ve faydalı bilgilerin (fevâid), notların, tarihî belge ve kayıtların (tevârih) derlendiği bir not defteri hâlinde ortaya çıkmış, zamanla gelişip düzenli bir tertip ve şekle kavuşarak türlerine göre bazı farklılıklar gösteren bir kitap veya telif çeşidi özelliği kazanmıştır. Bir telif türü olarak gelişimini tamamladıktan sonra genellikle kitap hüviyetindeki teliflerden farklı bir tarafı kalmamıştır (Uzun, 2003:265-268). Saim Sakaoğlu’nun cönkler için “Türk kültürünün tapusudur; bize ait kültürün atalarımız tarafından adımıza tescil edilmiş belgeleridir.” (Sakaoğlu, 1987: 220) ifadesi bunun kanıtıdır. Fakat klasik edebiyatta mecmua cönklerden ayrı olarak ele alınmış ve

farklı kişilere ait metinlerin/metin parçalarının bir araya getirildiği eserler bütünü olarak kabul görmüştür.

I.2. Mecmuaların Tasnifi

Türkiye kütüphanelerinde tasnîfi yapılmış yüzlerce mecmua vardır. Bunlar, klasik Türk edebiyatında genellikle içeriklerine göre adlandırılırlar. Fakat seçme şiirleri içeren mecmualar (mecmua-i eş'âr), içinde birkaç şairin dîvanlarının bulunduğu mecmualar (mecmua-i devâvîn) ve konuları karışık olup özel bir adla veya derleyicisinin adıyla anılan mecmualar (Örneğin; Hüseyin Ayvansarayî'nin yalnızca müstezâdları içeren Eş'ârname-i Müstezâd...) da mevcuttur. Mecmualar birçok araştırmacı tarafından sınıflandırılmıştır:

Agâh Sırrı Levent'in sınıflandırması şu şekildedir:

1. Nazîre mecmuaları
2. Meraklılarca toplanmış, birer antoloji niteliğinde seçme şiirler mecmuaları
3. Türlü konulardaki risâlelerin bir araya getirilmesiyle oluşan mecmualar
4. Aynı konudaki eserlerin bir araya getirilmesiyle oluşturulmuş mecmualar
5. Tanınmış kişilerce hazırlanmış, birçok yararlı bilgileri, fıkraları ve özel mektupları kapsayan mecmualar (Levent, 1984: 166- 167)

Günay Kut'un sınıflandırması ise şöyledir:

1. Nazîre mecmuaları
2. Seçme şiir mecmuaları (mecmua-i eş'âr, mecmua-i devâvîn)
3. Aynı konu ile ilgili eserlerin bir araya getirilmesiyle oluşturulan mecmualar (mecmua-i edviyye, mecmua-i tevârih, mecmua-i mu'ammeyât, mecmua-i münşeât, mecmua-i resâil gibi)
4. Karışık yani manzûm ve mensûr veya farklı dillerle yazılmış parçalardan oluşan mecmualar
5. Derleyeni belli mecmualar (Ömer bin Mezid, Mecmuatün-nezâ'ir; Eğirdirli Hacı Kemal, Câmi'ün-nezâ'ir; Edirneli Nazmî, Mecmuatün-nezâ'ir; Pervâne Bey Mecmuası; Budinli Hisâlî; Metâli'u'n-nezâir) (Kut, 1986: 170-172)

Yapılan araştırmalar sonucunda, yakın zamanda gün yüzüne çıkan mecmualar dikkate alındığında kimi araştırmacılar önceki tasnifleri yetersiz ya da eksik bulmuşlardır. *Mehmet Gürbüz* de bunlardan biridir ve onun tasnifi de şu şekildedir:

1. Şiirlerin şekil özelliklerine göre oluşturulan şiir mecmuaları
2. Şiirlerin konularına göre oluşturulan (tematik) şiir mecmuaları
3. Nazîre mecmuaları
4. Şairlerin aidiyeti/mensubiyeti esasına göre hazırlanan mecmualar
5. Bir mensubiyet ilişkisi gözetmeksizin belirli şairlerin dîvanlarını/şiirlerini bir araya getirmeyi amaçlayan mecmualar (Gürbüz, 2012: 108-112)

I.3. Mecmuaların Önemi

Mecmuaların, içerisinde barındırdığı edebiyat, ilahiyat, sosyoloji, tıp vb. konular dikkate alındığında edebiyat araştırmaları ile kültür tarihinin öğrenilmesi ve aktarılması açısından nasıl bir öneme sahip olduğu açıkça görülmektedir. Kimi şairlerin dîvanlarında yer almayan şiirleri bazı mecmualarda yer almış, kimi şairlerin ise mecmualardaki şiirleri derlenip dîvanlar ya da karma mecmualar oluşturulmuştur. Yukarıda da belirtildiği gibi klasik Türk edebiyatındaki mecmualar günümüz dergiciliğini karşılamaktadır. Yakın bir zamanda yaşamış birçok şairin de şiir kitaplarında yer almayan şiirleri dergilerde kendilerine yer bulmuş ve çok sonra gün yüzüne çıkmıştır.

Mecmuaların önemi konusunda Ali Canip Yöntem, şuarâ tezkirelerindeki bilgilerin kimi zaman yanıltıcı olduğu, aşırı övgülerin edebiyatçıları yanıltacağı ve ilgili şair hakkında daha fazla bilgi edinebilmek için mecmualara başvurulması gerektiği, şairler üzerinde araştırma yapanlar için mecmuaların acele ve şahsi hükümler vermelerini önlediği hususlarını beyan etmiştir (Ali Canip, 1927: 363-364).

Fatih Köksal (2012: 417-421), mecmuaların önemi ve edebiyat tarihine faydaları hususunda şunları sıralamıştır:

1. Kaynaklarda adı geçmeyen, unutulmuş şairlerin şiirlerine mecmualarda rastlamak mümkündür.
2. Bilinen şairlerin bilinmeyen dîvanlarında bulunmayan şiirlerine rastlamak mümkündür.
3. Şairlerin dîvanlardaki şiirlerinin farklı şekillerine (fazla veya eksik beyitler, nüsha farkları vs.) tesadüf edebiliriz.

4. Mecmualar arasında bilinmeyen, varlığı bilindiği hâlde nüshası tespit edilemeyen eserlerle de karşılaşılabilir.
5. Bilinmeyen veya kullanılmayan nazım şekilleri, bilinen nazım şekillerinin örneği görülmeyen kafiye tipleri, farklı bend yapıları; yeni türler, edebiyatımızda kullanımına rastlamadığımız aruz kalıpları vb. örneklere de mecmualarda karşılaşabiliriz.
6. Mecmualarda, zaman zaman şairlerin hayatıyla ilgili önemli bilgileri yakalama imkânı da vardır.
7. Bazı şiir mecmualarında, başka şairlerin de şiirleri bulunmakla beraber, özellikle bir şairin şiirlerinin yoğun olduğu görülür. Derleyenin şair olduğu bir şiir mecmuası edebiyat tarihi araştırmalarına katkısı bakımından kuşkusuz daha kıymetli sayılır.
8. Mecmualar, -bir kısmı kendisi de şair olan- şiir sever kişiler tarafından tertip edilen eserlerdir. Bu itibarla derleyeni belli kişiler tarafından toplanan mecmualarda o şahsın/şairin zevklerini fark ederken, dönemin genel beğenisiyle ilgili önemli ipuçları da yakalamak mümkündür.
9. Şiir mecmualarında genel olarak dönemin zevklerini, edebî tercihlerini vs. anlamak kabil olduğu gibi ferdi temayüllerinin de izini sürmek mümkündür.

Bütün bu açıklamalar neticesinde tez çalışmamızın konusu olan şiir mecmuası, Agâh Sırrı Levend'in¹ tasnifine göre: "aynı konudaki eserlerin bir araya getirilmesiyle oluşturulmuş mecmualar", Günay Kut'un² tasnifine göre: "karışık yani manzum ve mensur veya farklı dillerle yazılmış parçalardan oluşan mecmualar", Atabey Kılıç'ın (s.75-96)³ tasnifine göre: "şahısların tertip ettiği, manzum – mensur karışık, çok dilli bir şiir mecmuası", Mehmet Gürbüz'ün (s. 97-112)⁴ tasnifine göre ise: "şairlerin aidiyeti/mensubiyeti esasına göre hazırlanan mecmualar" sınıflaması içine girmektedir, şeklinde ifade etmek mümkündür. Tez çalışması sırasında M. Fatih Köksal'ın (s. 409-

¹age. Levend, Âgâh Sırrı, *Türk Edebiyatı Tarihi I*, Türk Tarih Kurumu Yayınları, Ankara, 1984.

²age. Kut, Günay, Mecmu'a, *Türk Dili ve Edebiyatı Ansiklopedisi* (Devirler, İsimler, Eserler, Terimler), C 6. Dergâh yayınları, İstanbul, 1986.

³Kılıç, Atabey, "Mecmua Tasnifine Dair", *Eski Türk Edebiyatı Çalışmaları VII Mecmua: Osmanlı Edebiyatının Kırkambarı*, Turkuaz Yayınları, İstanbul, 2012.

⁴age. Gürbüz, Mehmet, "Şiir Mecmuaları Üzerine Bir Tasnif Denemesi", *Eski Türk Edebiyatı Çalışmaları VII Mecmua: Osmanlı Edebiyatının Kırkambarı*, Haz. Hatice Aynur ve öte. Turkuaz Yayınları, İstanbul, 2012.

431)⁵ mecmualarla ilgili belirttiği hususiyetler bir yol haritası hükmünde göz önünde bulundurulmuş ve mecmuaya dair tespit ve değerdendirmeler bu minvalde yapılmıştır.

⁵age. Köksal, Fatih, “Şiir Mecmualarının Önemi ve Mecmûaların Sistematiğ Tasnifi Projesi” (MESTAP)”. *Eski Türk Edebiyatı Çalışmaları VII Mecmûa: Osmanlı Edebiyatının Kırkambarı*, Haz. Hatice Aynur ve öte. Turkuaz Yayınları, İstanbul, 2012.

BİRİNCİ BÖLÜM

1. MİLLÎ KÜTÜPHANEDE 06 Mil Yz A 3479 NUMARADA KAYITLI ŞİİR MECMUASI'NIN TANITIMI

1.1. Mecmua-i Eş'âr ve Fevâ'id Hakkında Genel Bilgiler

1.1.1. Mecmua-i Eş'âr ve Fevâ'id'in Tasnifi

Çalışmamızda bahsi geçen mecmua, Millî Kütüphanede 06 Mil Yz A 3479 numarada kayıtlı olan “*Mecmua-i Eş'âr ve Fevâ'id*” dir. Üzerinde çalışılan mecmua hakkında elde edebildiklerimiz, kütüphanenin veri tabanında yer alan bilgiler ve mecmuanın yer aldığı katalog adresinde⁶ bulunanlarla sınırlıdır.

Mecmua-i Eş'âr ve Fevâ'id'in fizikî özellikleri şöyle sıralanabilir:

1. Dış-iç 232×140 mm. ölçüsündedir.
2. 44 varaktan oluşmaktadır.
3. Nesih yazı türüyle kaleme alınmıştır.
4. Satır sayısı değişik olmakla birlikte kâğıt türü Saykallı Âbadi'dir.
5. Her sayfada genellikle iki şiire yer verilmiş fakat bazı sayfalarda ayrı ayrı birkaç kıt'a da mevcuttur.
6. Yazılar çoğunlukla harekesiz olmakla birlikte hareke kullanılan sözcükler de azımsanamayacak sayıdadır. Şairlerin mahlasları kırmızı mürekkeple başlık olarak yazılmıştır.
7. Kâğıt aharlı ve samanî renktedir. İlk sayfalarda, içinde bazı Arapça sözcüklerin yer aldığı birkaç tablo vardır.
8. Birkaç sayfa dışında derkenarlara pek yer verilmemiştir.
9. Kimi sayfalara başkası tarafından bazı işaretlemeler yapılmıştır.
10. Sırtı tamir görmüş, koyu kahverengi meşin bir cilt içerisinde. Söz başları kırmızı, yapraklar rutubet lekeli.
11. Mecmuanın sonlarında yer alan bazı sayfalar tamamen boş. Son birkaç sayfada yıldız, Arap harfleri gibi çeşitli simge ve ifadeler mevcuttur.

⁶ 06 Mil Yz A 3479 arşiv numarasıyla kayıtlı Mecmû'a-i Eş'âr ve Fevâ'id isimli yazmanın genel özellikleri için bkz. <http://www.mkutup.gov.tr/>

Başlangıçta, bilgi içerikli bazı yazılar dışında mecmua, Kânî şiiriyle başlayıp bir risale ile sonlanmaktadır. Ayrıca mecmuada yer alan kimi şairler: Niyazi Mısırî, Kânî, Nazîm, İbrahim Nakşî, Eşrefzade Rûmî, Nâdirî, Cemaleddin Uşşakî, Zâtî, Nasuhî, Suhufî, Kenzî Efendi, Alî, Nesimî, Yunus Emre, Sinan Ümmî, Hatayî, Nâbî, Za'fî, İtrî Efendi gibi şahıslardır. Ağırlıklı olarak Şeyh Abdulkadir Geylânî ve Hz. Peygambere yazılan şiirler yer almakla birlikte Kâdirî terikatı ile alakalı şiirler de mevcuttur. Mecmuada çoğunlukla gazel ve kıt'a nazım şekli kullanılmıştır. Fakat kaside, muhammes, müseddes, tahmis, ilahî, müfred gibi nazım şekilleri de bulunmaktadır. Kimi şairlerin tahmis ve müseddeslerine de yer verilmiştir.

Mecmua ele alınırken hem bizim hem de bu kaynaktan faydalananacak şahıslar için sayfa numaraları 1a, 8b, 33a, 40b vb. şeklinde gösterilmiştir.

1.1.2. Mecmua-i Eş'âr ve Fevâ'id'in Tertibi

Milli Kütüphanede “Mecmua-i Eş'âr ve Fevâ'id” adıyla kayıtlı olan bu mecmuanın başında böyle bir başlık bulunmamakla birlikte mecmua adında geçen “fevâ'id” kelimesini karşılayacak çok kısa birkaç bilgi (baş ağrısı ve sıtma için yazılan bilgiler) dışında faydalı herhangi bir bilgiye rastlanılmamaktadır. Mürettibin, mecmuada yer alan kimi şiirlerin yanına koyduğu soru işaretleri, bir nüshanın eksik olduğu ve bazı kıt'aların bir vakanüvise ait olduğu 27b notları dışında herhangi bir notu da mevcut değildir. İncelenen metinde her şiirin başında şair isimleri, nazım şekilleri ve hangi şairin şiirine tahmis olduğu kırmızı mürekkep ile belirtilmiştir. Ancak birkaç sayfadaki şiirlerin başlığı mevcut değildir (11a). Şiirleri yazılan çoğu şair, hayatta olmadığından başlığa sık sık “kuddise sırruhu” ifadesi eklenmiştir. Ayrıca tahmisler yazılırken hem başlıkta hem de hangi mısraların asıl şiire eklendiği de kırmızı mürekkep ile yazılarak belirtilmiştir bu da karışıklığı önlemiştir. Örneğin; *Gazel-i Usûlî Tahmîs-i ÖÂlî, Yûsuf-ı Nâbî Tahmîs-i Mustafâ Vahîd Efendi, Gazel-i Nakşî Tahmîs-i Halîlî, Nutk-ı Nehrî Tahmîs-i İhsân el Kadrî, Nutk-ı Hazret-i Rûşenî Tahmîs-i Nâlî Efendi, Nutk-ı Rûşenî Tahmîs-i Kânî* vd.

Mecmua boyunca yazı şekli değişmediğinden, metinlerin tek elden çıktığını söylemek mümkündür. Beyitler genel olarak çapraz bir şekilde ve anlaşılır bir el yazısıyla kaleme alınmıştır. Ancak mecmuada yer alan birkaç şiir ve sonda bulunan risale düz bir şekilde yazılmıştır. Birkaç sayfada yer alan gazel o sayfaya sığmadığından bir iki beyit yatay bir şekilde yazılmış ve sayfaya sığdırılmıştır. Yani kopukluk olmasın diye birkaç beyit diğer sayfaya yazılmamıştır. Satır ve sütun sayısı her sayfada değişmekle birlikte

genel olarak her sayfada iki şiire yer verilmiştir. Ancak kıt'aların olduğu sayfada bu sayı dört veya beşi bulmaktadır. Bazı şiirler çok uzun olduğundan birkaç varğa bölünmüştür. Onları da şu şekilde örneklemek mümkündür: Nutk-ı Rûşenî Tahmîs-i Kânî, Na't-ı Şerîf Kânî Efendi, Ümmü Sinân'ın İmam Ali için yazdığı eseri, Nutk-ı Sârbân Ahmed Tahmîs-i Hayretî, Gazel-i Şeyh Nehrî Tahmîs-i İhsânî Müsemmen Şeyh İbrâhîm, Gazel-i Nakşî Tahmîs-i Halîlî, Nutk-ı Müseddes Es'ad Efendi, Sâbit Efendi'nin Abdulkâdir Geylânî ile ilgili şiiri, Gaybî Efendi'nin kasidesi...

Müellif, mecmuayı oluştururken nazım şekli, yüzyıllar, işlenen temalar, nazireler gibi konuları dikkate alarak bir sıralama yapmamıştır. Aynı şaire ya da aynı konuya ait kimi şiirler peş peşe yazılmakla birlikte bunda da herhangi bir kafiye sıralaması ve redif gibi unsurlar dikkate alınmamıştır. Kimi şiirlerin aynı konuda olduğu görülmektedir fakat bunlarda da herhangi bir sıralama kaygısı güdülmediğinden musammat şeklinde yazılan şiirler birbirinden kopuk olarak algılanmaktadır.

Mecmuanın tertibine dair yaptığımız incelemede, müellifin eseri kaleme alırken yaptığı yanlışlar şu şekilde sıralanabilir:

Nazım şeklinin yanlış yazılması: Müellifin mecmuayı kaleme alırken bazı manzumelerde belirttiği nazım şekli ile şiirin esas nazım şeklinin birbirinden farklı olduğu tespit edilmiştir. 16b sayfasında yer alan Hayretî'ye ait bir murabba, “Gazel-i Hayretî” başlığı ile verilmiştir.

Şairin yanlış yazılması: Müellifin mecmuayı kaleme alırken bazı manzumelerin başlığında belirttiği şairin isminin, esas şairin adıyla karıştırdığı tespit edilmiştir. 5a sayfasında yer alan şiirin başlığında İbrahim Nakşî Sünbülî'ye ait olduğu söylene de incelenen kaynaklardan şiirin Nakşî mahlasını kullanan Çıkrıkçı Şeyh Mustafa Efendi'ye ait olduğu anlaşılmıştır.

Bunların yanı sıra bazı kelime ve kelime gruplarının eksik veya fazla yazılması⁷, şiirlerin beyit veya mısralarının eksik yazılması⁸, bazı şiirlerin yarım bırakılması⁹ ve vezin kusurları da tespit edilen yanlışlıklar arasındadır. Belirtilen bütün yanlışlar metnin transkripsiyonunun yapıldığı bölümde de dipnotlarla ayrıca gösterilmiştir.

Mecmuada mahlasını tespit edebildiğimiz 52 şair bulunmaktadır. 6 tane de mahlası olmayan şiir mevcuttur. Şairlerini tespit edemediğimiz şiirleri “mahlassız” olarak

⁷13a numaralı sayfada Ümmî Sinân'a ait şiirde “küntü” kelimesi “künt-i”, “çeşmesidür” kelimesi “çeşmesinündür”, “harb” kelimesi “darb”, “gönül” kelimesi “kalp”, “lisana” kelimesi “lisanım ne” şeklinde kaleme alınmıştır.

⁸ İtrî'ye ait 7b sayfasındaki şiirin üç ve beşinci beyitleri eksiktir.

⁹ Mürîdoğlu'na ait 23a sayfasındaki müseddesin son bendinin son iki mısraı eksiktir.

isimlendirdik. Yine mecmuada toplam 102 şiir ve 1 risale yer almaktadır. En çok şiiri yer alan şair ise 12 kıt'a ve 1 müfred ile Seyyid Muhammed Hâkim Efendi'dir. Seyyid Muhammed Hâkim Efendi'den sonra en çok şiiri yer alan şairler; Kânî, Şerîfî Yunus Emre, Ali Efendi, Kemâl Pâşâzâde ve Ümmî Sinân'dır.

Mecmuada ismini tespit ettiğimiz şairlerin alfabetik sıralaması şöyledir: 'Âlî Efendi, Bahâî, Cemâleddîn 'Uşşâkî, Es'ad Efendi, Eşrefzâde Rûmî, Fevzî, Gaybî, Halîlî, Hatâyî, Hayretî, 'İtrî, İbn Kemâl (Kemâl Pâşâzâde), İbrâhîm Nakşî, İhsânü'l Kâdirî, 'İzzet Efendi, Kâmî, Kânî, Kenzî, Keşfî, Mevlânâ, Misâlî, Mustafâ Vahîd, Mürîdoğlu, Nâbî, Nâdirî, Nakşî Akkirmânî, Nâlî, Nasûhî, Nazîm, Nâzım, Necîb Efendi Bağdâdî, Niyâzî Mısırî, Rızâî, Rûhî, Sâbit, Seyfu'llah, Seyyid Muhammed Hâkim Efendi, Seyyid Nesîmî, Su'alî Baba, Suhufî, Sünbülzâde Vehbî, Şems-i Sîvâsî, Şerîfî, Şerîf Ahmed-Ahmed el-Kâdirî-Şerîf Kâdirî, Şeyh Muhyiddin, Şeyh Süleymân Efendi, Tâhir 'Ömerzâde Fâzıl Beg, Ümmî Sinân, Vankulu Mehmet Efendi, Yûnus Emre, Za'fî Efendi, Zâtî.

1.1.3. Mecmua-i Eş'âr ve Fevâ'id'in Mürettibi ve Tertip Tarihi

Eser üzerinde herhangi bir tarih kaydı mevcut olmadığından eserin yazılış tarihi hakkında kesin bir sonuca varmak mümkün değildir. Şair kadrosundan yola çıkılarak en azından yazıldığı yüzyıl tespit edilmeye çalışılsa da mecmuada yer alan şair kadrosu çok geniş bir yüzyıl aralığını kapsadığı için bunda da başarılı olunamamıştır. Ancak mecmuadaki kimi şairlerin 18. yüzyıl şairi olmalarından yola çıkarak mecmuanın çok eski bir tarihte yazılmadığı sonucuna ulaşmak mümkündür.

Eserde mecmuayı derleyen kişi hakkında da herhangi bir bilgiye ulaşmak mümkün olamamıştır. Ancak mecmua boyunca değişmeyen yazı stilinden mecmuanın tek elden çıktığını söylemek doğru olacaktır.

Ancak mecmuanın 1a sayfasında "Sâhib-i hâzihi'l-mecmû'atü'l-latîf Dervîş Sâdık bin Abdullatîf el-Kâdirî-Sene 1247 Gurre b." ifadesi yer almaktadır. Bu ifade, mecmuanın kime ait olduğunu gösteren temellük kayıdır. Bu temellük kaydından araştırmamıza konu olan mecmuanın Dervîş Sadık'a ait olduğunu anlıyoruz.

1.2. Mecmua-i Eş'âr ve Fevâ'id'in Muhtevası

1.2.1. Mecmua-i Eş'âr ve Fevâ'id'de Yer Alan Şairler ve Şiirleri

Millî Kütüphanede 06 Mil Yz A 3479 numarada kayıtlı olan "*Mecmua-i Eş'âr ve Fevâ'id*"de mahlası tespit edilen 52 şairin 96 şiiri bulunmaktadır. Şairi bilinmeyen şiirler

de dâhil edildiğinde bu sayı 102 olmaktadır. Şairi tespit edilemeyen bu şiirler “mahlassız” olarak nitelendirildi. Mecmuada yer alan şairler ve şairlere ait nazım şekilleri aşağıdaki tabloda ayrıntılı bir şekilde verilmiştir:

Tablo 1. Mecmuada yer alan şairler ve şiirleri

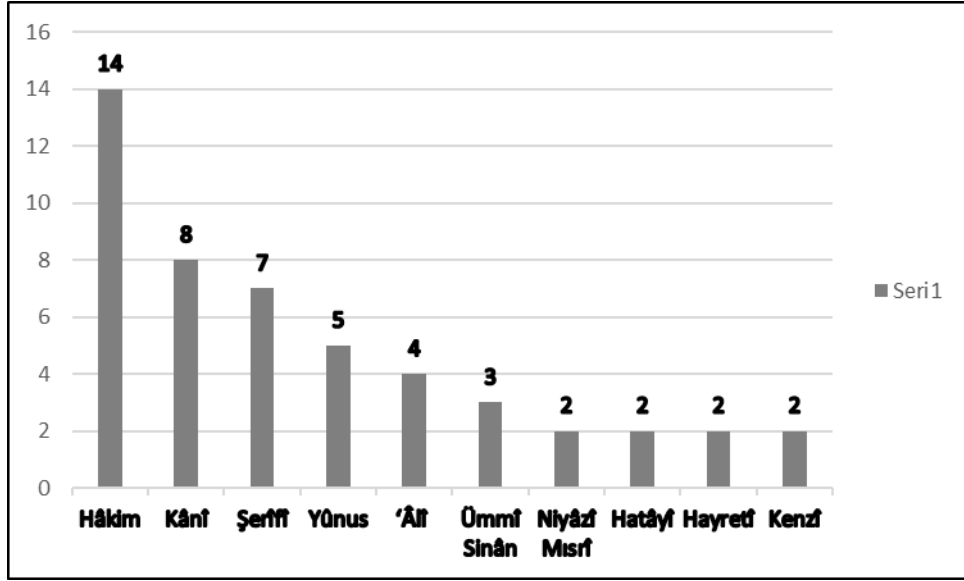
Sayı	Mahlas	Yüzyıl	Nazım Şekli ve Sayısı
1	‘Âlî Efendi	16. yy	1 gazel (ilahî) 1 tahmis 1 muhammes 1 kıt’a
2	Bahâî	17. yy	1 müseddes
3	Cemâleddîn ‘Uşşâkî	17. yy	1 gazel
4	Es’ad Efendi	18. yy	1 müseddes
5	Eşrefzâde Rûmî	14. yy	1 gazel (ilahî)
6	Fevzî	17. yy	1 müseddes (ilahî)
7	Gaybî	17. yy	1 kaside
8	Halîlî	?	1 tahmis
9	Hatâyî	15. yy	1 gazel 1 ilahî
10	Hayretî	16. yy	1 tahmis 1 murabba
11	‘İtrî	17. yy	1 gazel (ilahî)
12	İbn Kemâl (Kemâl Pâşazâde)	15. yy	1 kıt’a 1 muhammes
13	İbrâhîm Nakşî	17. yy	2 gazel (ilahî)
14	İhsânü’l Kâdrî	?	1 tahmis
15	‘İzzet Efendi	?	1 kıt’a
16	Kâmî	17. yy	1 ilahî
17	Kânî	18. yy	6 gazel 1 tahmis 1 kıt’a
18	Kenzî	17. yy	1 gazel 1 kıt’a
19	Keşfî	?	1 müsemmen
20	Mevlânâ	13. yy	1 gazel
21	Misâlî	16. yy	1 gazel
22	Mustafâ Vahîd	?	1 tahmis
23	Mürîdoğlu	?	1 müseddes
24	Nâbî	17. yy	1 muhammes
25	Nâdirî	16. yy (?)	1 gazel
26	Nakşî Akkirmânî	17. yy	1 gazel 1 ilahî
27	Nâlî	17. yy	1 tahmis
28	Nasûhî	17. yy	1 nazım (ilahî)
29	Nazım	17. yy	1 gazel
30	Nâzım	?	1 ilahî
31	Necîb Efendi Bağdâdî	?	1 kıt’a
32	Niyâzî Mısrî	18. yy	1 gazel (ilahî) 1 ilahî
33	Rızâî	17. yy	1 tahmis
34	Rûhî	?	
35	Sâbit	17. yy (?)	1 ilahî

36	Seyfu'llah	17. yy	2 ilahî
37	Seyyid Muhammed Hâkim Efendi	18. yy	12 kıt'a 1 müfred 1 muhammes
38	Seyyid Nesîmî	14. yy	1 ilahî
39	Su'alî Baba	15. / 16. yy	1 müseddes
40	Suhufî	17. yy	1 gazel
41	Sünbülzâde Vehbî	18. yy	1 murabba
42	Şems-i Sivâsî	16. yy	1 ilahî
43	Şerîf	?	1 muhammes
44	Şerîf Ahmed Ahmed el-Kâdirî Şerîfî'l Kâdirî Dervîş Şerîf	?	1 gazel 2 kıt'a 4 ilahî
45	Şeyh Muhyiddin	?	1 kaside
46	Şeyh Süleymân Efendi	17. yy	2 ilahî
47	Tâhir 'Ömerzâde Fâzıl Beg	?	1 gazel
48	Ümmî Sinân	15. yy	1 gazel 2 ilahî
49	Vankulu Mehmet Efendi	16. yy	1 kıt'a
50	Yûnus Emre	13. yy	5 ilahî
51	Za'fî Efendi	16. yy	1 gazel
52	Zâtî	15. yy	1 kıt'a
53	Mahlassız	?	5 kıt'a 1 gazel

Tabloda görüldüğü gibi mecmuada şiiri en çok yer alan şair 12 kıt'a, 1 müfred ve 1 muhammes ile Seyyid Muhammed Hâkim Efendi'dir. Seyyid Muhammed Hâkim Efendi'den sonra en çok şiiri yer alan şairler sırasıyla; Kânî, Şerîf Ahmed, Yunus Emre, Ali Efendi, Kemâl Pâşâzâde ve Ümmî Sinân'dır. Ayrıca mecmuada mahlası tespit edilemeyen 6 şiir mevcuttur. Bu mahlassız şiirlerin 5 tanesi kıt'a¹⁰ ve 1 tanesi gazeldir.¹¹ Aşağıdaki grafikte en çok şiiri yer alan şairler gösterilmiştir:

¹⁰ Bu kıt'alar sırasıyla; 4b, ikisi 5a, 5b ve 6a sayfalarında yer almaktadır.

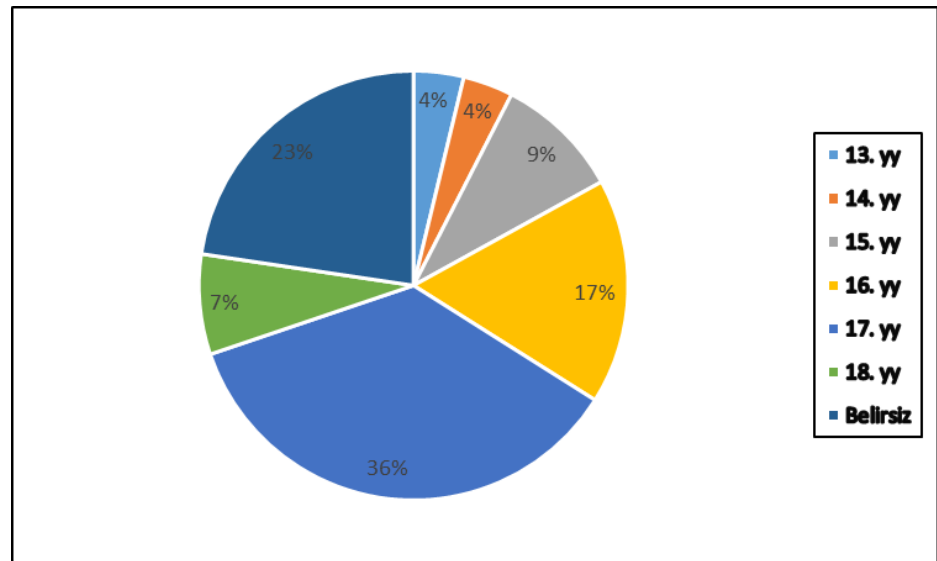
¹¹ 27a sayfasında yer alan gazelin başlığı olmasına rağmen şairin mahlası bulunmamaktadır.

Grafik 1. Mecmuada en çok şiiri yer alan şairler ve şiir sayıları.

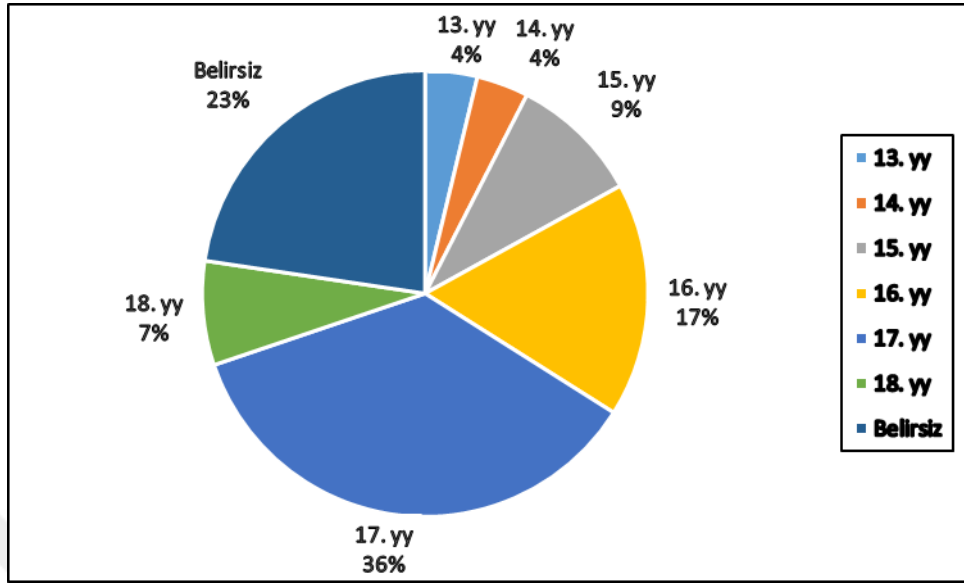
Mecmuada yer alan şairlerin yüzyılları çeşitli olmakla beraber en çok XVII. ve XVIII. yüzyıl şairlerinin şiirlerine yer verilmiştir. 13. yüzyıldan Mevlana'nın bir ve Yunus Emre'nin 5 şiirine yer verilmiştir. 14. yüzyıldan Eşrefzâde Rumi ve Seyyid Nesimi'nin birer; 15. yüzyıldan İbn Kemâl (Kemâl Pâşâzâde) ve Hatâyî'nin ikişer, Ümmî Sinân'ın üç, Zâtî'nin bir; 16. yüzyıldan ise 'Âlî Efendi'nin dört, Hayretî'nin iki, Misâlî, Nadiri, Şems-i Sîvâsî, Vankulu Mehmet Efendi ve Za'fî Efendi'nin ise birer şiirine yer verilmiştir.

Aşağıdaki grafikte şairlerin yüzyıllara göre dağılımı verilmiştir:

Grafik 2. Mecmuadaki şairlerin yüzyıllara göre dağılımı.

Mecmuada en çok şair XVI. ve XVII. yüzyıldan seçilmiş olduğu için en çok şiir de bu yüzyıllara aittir. Aşağıdaki grafikte şiirlerin yüzyıllara göre dağılımı verilmiştir:

Grafik 3. Mecmuadaki şiirlerin yüzyıllara göre dağılımı.

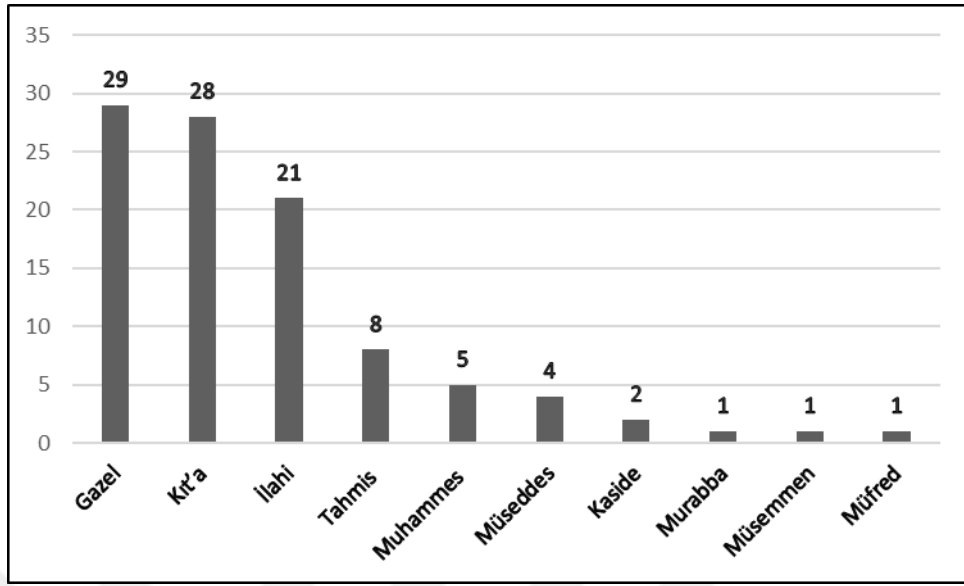
1.2.2. Mecmuada Kullanılan Nazım Şekilleri

102 şiirin yer aldığı bu mecmuada en çok gazel nazım şekli tercih edilmiştir. Kıt'a nazım şekli de gazelden bir sayı eksik olarak yer almıştır. Bunun yanında tahmislere de çok yer verilmiştir. Dini-tasavvufi bir içeriğe sahip olan bu mecmua, nazım şekilleri tespit edilirken işimizi bir hayli zorlaştırmıştır. Çünkü kimi şiirlerde halk edebiyatı etkisi görülürken kiminde divan edebiyatı dönemi şairleri olmalarına rağmen bu etki pek de görülememiştir. Ayrıca bahsedilen problemlere sahip şiirlerin sayısı da azımsanamayacak kadar çoktur. Söylenenler tablodan daha iyi anlaşılacaktır.

Tablo 2. Mecmuada kullanılan nazım şekilleri ve sayıları

Sıra Numarası	Nazım Türü	Nazım Şekli	Kullanım Sayısı
1		Gazel	29
2		Tahmis	8
3		Müseddes	4
4		Kıt'a	28
5		Kaside	2
6		Murabba	1
7		Muhammes	5
8		Müsemmen	1
9		Müfred	1
10	İlahi		21

Aşağıdaki grafikte mecmuada yer alan nazım şekillerinin dağılımı gösterilmiştir:

Grafik 4. Mecmuada yer alan nazım şekillerinin dağılımını gösteren grafik.

1.2.3. Mecmuada Kullanılan Vezin, Kafiye ve Redif

Mecmuada en çok kullanılan vezin hezec bahrinin “mefâ’ilün/ mefâ’ilün/ mefâ’ilün/ mefâ’ilün” kalıbıdır. İkinci sırayı remel bahrinin “fâ’ilâtün/ fâ’ilâtün/ fâ’ilâtün/fâ’ilün” kalıbı, üçüncü sırayı ise yine remel bahrinin “fe’ilâtün/ fe’ilâtün/ fe’ilâtün/ fe’ilün” kalıbı almaktadır. Bunun yanında hece vezniyle yazılan şiirlerin sayısı da remel bahrinin “fe’ilâtün/ fe’ilâtün/ fe’ilâtün/ fe’ilün” kalıbıyla eşit sayıda kullanılmıştır. Mecmuada yer alan vezinler ve sayıları aşağıdaki tabloda gösterilmiştir:

Tablo 3. Mecmuada yer alan vezinler ve kullanım sayıları

Sıra Numarası	Kullanılan Vezin	Veznin Bahri	Kullanım Sayısı
1	Mefâ’ilün/ Mefâ’ilün/ Mefâ’ilün/ Mefâ’ilün	Hezec	36
2	Fe’ilâtün/ Fe’ilâtün/ Fe’ilâtün/ Fe’ilün	Remel	13
3	Fâilâ’tün/ Fâilâ’tün/ Fâilâ’tün/Fâ’ilün	Remel	29
4	Müstef’ilün/Müstef’ilün/Müstef’ilün/Müstef’ilün	Recez	3
5	Mefâ’ilün/Fe’ilâtün/Mefâ’ilün/Fe’ilün	Müctes	1
6	Mef’ûlü/Mefâ’ilün/Mef’ûlü/Mefâ’ilün	Hezec	1
7	Mefâ’ilün/Mefâ’ilün/Fe’ûlün	Hezec	3
8	Mef’ûlü/Mefâ’ilü/ Mefâ’ilü/Fe’ûlün	Hezec	2
9	Fâ’ilâtün/Fâ’ilâtün/Fâ’ilün	Remel	1
10	Hece vezni ile yazılanlar		13

Mecmuada vezni tespit edilemeyen şiirler yanında hece vezniyle yazılan şiirler de yer almaktadır. Birkaçını örneklemek gerekirse: Şerîf Ahmed Efendi, Kâdrî, Yûnus Emre gibi şairlerin kimi şiirlerinin hece vezniyle yazıldığı görülmektedir.

Mecmuadaki kimi şiirlerin vezinleri, şiirdeki vezin bozukluklarından dolayı tespit edilememiştir. Bunlar ayrıca “vezin problemlidir” şeklinde dipnotlarla belirtilmiştir. Örneğin; Ümmî Sinân’a ait aşağıdaki beyitte “fâ’ilâtün” tef’ileleri neredeyse beytin tamamında “fe’ilâtün” şeklinde geçmektedir:

ÔĀrifüñ kalbine ĥubbüñ gün gibi virdi ziyâ¹²
Fâsıkuñ kalbine zûlmet ü nifâkat Murtaẓâ

Bunun yanında bazı beyitlere anlam bütünlüğünü bozmadan vezin problemleri oluşmasın diye kısmi müdahalelerde bulunulmuştur. Örneğin: Hakk>Hak; gülistân>gülsitân gibi. Aşağıda yine Ümmî Sinân’a ait beyite böyle bir müdahalede bulunulmuştur:

Ey cevâhir ma’âdeni ĥulq-ı Ŗazîmüñdürür zîbâ
Pes Necef ırmâğına kılduñ işâret Murtaẓâ¹³

Ayrıca harf eksikliğinden kaynaklanan vezin problemlerinde metin onarımı yapılarak köşeli ayraç [] içinde kelime vezne uygun hâle getirilmiştir:

Burâk-ı berq-tâzı Ŗaql[ı] yarı yolda qor dâ’im
Ŗînân-ı himmete Ŗışq eylese yek-rân-ı bi’smi’llâh¹⁴

Mecmuada 19 şiirde redif kullanılmamıştır. 30 şiirde sadece ek hâlinde, 49 şiirdede ise kelime ve kelime grubu hâlinde redifler mevcuttur. Rediflerin geneli Türkçe kelimelerden oluşmuştur. Fakat Türkçe ve Arapça ek ya da kelimelerin birlikte kullanıldığı örnekler de bulunmaktadır. Mecmuada kelime veya kelime grubunun redif olmasına; “*bismillâh, yâ Resûla’llah, âzâd olmya, olmaz, Kâdirîyüz Kâdirî, şeyh*

¹² 13a sayfasında 18. beyit.

¹³ 13a sayfasında 21. beyitteki “azimündürür” kelimesi vezin gereği “azimündür” şeklinde okunmuştur.

¹⁴ 2b numaralı sayfada yer alan Kânî’ye ait 10. beyittir.

‘*Abdulkâdirî, dönsün bizim devrânımız vd.*’ örnek olarak verilebilir. Eklerden oluşan rediflere ise: “-i, -e, -den, -â, -si, -ı, -âr, -larda vd.” ekleri örnek olarak gösterilebilir.

Mecmuada yer alan şiirlerde en çok kullanılan kafiye türleri 38 manzumeyle *mürdef kafiye* ve yine 38 manzumeyle *mücerred kafiye*dir. Bunu, 5 manzume ile *müesses* ve 2 manzumeyle de *mukayyed kafiye* takip etmektedir.

Ayrıca 13 şiirde de hece ölçüsü kullanıldığından bunlarda da redif ve kafiyelere rastlanmıştır.

1.2.4. Kaynaklarda İsmine Rastlayamadığımız Şairler

İncelediğimiz mecmuada, kaynaklarda adına rastlayamadığımız 12 şair bulunmaktadır. Bu şairler ve şiirleri aşağıdaki tabloda gösterilmiştir:

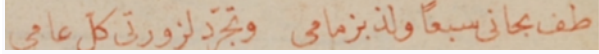

Tablo 4. Kaynaklarda ismine rastlayamadığımız şairler ve şiirleri

Sıra Nu.	Şairin Mahlası	Matla Beyti/ Bendi	Nazım Şekli/Türü	Şiir Nu.	Sayfa Nu.
1	Fâzıl	Feyz-i cüd şamedî ḥazret-i ŖAbdulkâdir Ḳuṭb-ı ğavṣ-ı ebedî ḥazret-i ŖAbdulkâdir	Gazel	82	26b
2	Halîlî	Cemâlün vaṣfın ey dilber egerçi tende cân söyler Lebün esrârını Ŗıṣṣuṣuñ velâkin râygân söyler Ki nuṭṭuñ emr-i Ḥaḳdur men Ŗarefe sırrın Ŗayân söyler <i>Eyâ sen şanma kim senden bu ğüftârı dehân söyler</i> <i>Veyâ terkîb olan Ŗunşur yâhud laḥm-ı zebân söyler</i>	Tahmîs	61	18a 18b
3	İhsân	Dildâr ile hem-şoḥbetüm vâ ḥasretâ neme gerek Mirôât-ı sırr-ı vuṣlatum Ŗâlem-nümâ neme gerek Sermest-i Ŗıṣṣ-ı ḥazretüm zühd ü taḳvâ neme gerek <i>Mecnûn-ı cām-ı vaḥdetüm âb-ı hevâ neme gerek</i> <i>Meftûn-ı dâm-ı ḥayretüm ḳayd ü sivâ neme gerek</i>	Tahmîs	60	17b
4	İzzet	Gül-i şad-berg[i] Ḥaḳ nûr-ı Muḥammed'den yaratmışdur Cenâb-ı Ḳâdirî'nün sikkesi anı ider taḳlîd Gül-i raŖnâ gibi baş üzre tâc eyler anı Ŗâlem Ṭarîḳ-i Ḳâdirî'de Ŗİzzetâ her kim ide tevḥîd	Kıt'a	36	10a
5	Keşfi	Cem âlu'llâh'a müştâḳ ol nigâh-ı dil-rübâdan gec Ḳılup arzû Cemâlu'llâh'a ol Ŗâṣıḳ sivâdan gec Muḥabbet râhına düş râḥat-ı zevḳ ü şafâdan gec <i>Menâr-ı nûr-ı vech-i Ḥazret ol nûr-ı Ŗimâdan gec</i> <i>Unut küllî fenâyı perde-i ḳayd-ı beḳâdan gec</i> <i>Ol Ŗayn-ı zât-ı vaḥdet mazharı illâ vü lâdan gec</i>	Müsemmen	59	17a

6	Mürîdoğlu	Ey bize sâoîl olanlar biz ne cismûn cânıyuz ÔÂlem-i ervâhuñ ol nişâna senden şanıyuz Biz muhîttiz Ôâlem-i lâ-hûtuñ Ôummâniyuz Bâkıyüz biz Hakkla şüretde ammâ fâniyüz Biz gedâyuz şüretâ ammâ cihân sultâniyuz Sâlikân-ı şeyh ÔAbdulkâdir- Geylâniyüz	Müseddes	76	23a
7	Nâzım	Mağzen-i sırr-ı Hüdâdur şeyh ÔAbdulkâdirî LemÔa-yı şemÔ-i vefâdur şeyh ÔAbdulkâdirî	Gazel	38	18a
8	Necîb Efendî Bagdâdî	Resûla'llâhî mirôât-ı tecellî-i ilâhî bil Şağın timşâl-i agyâr olmasun şüretde âyiñe Göñül büy-ı gül-i zât-ı cemîli şemm ise maṭlûb Yapış ger hâr iseñ de dâmen-i sultân-ı kevneyne	Kıt'a	26	6b
9	Şerîf	ÔAks-i evşâf-ı celâlûñ melce vü me'vâsiyuz ÔAyn-ı envâr-ı cemâlûñ dîde-i bînâsiyuz Sırr-ı vech-i akdesûñ âyiñe-i eclâsiyuz Bir cenâb-ı kibriyânuñ zâkir-i esmâsiyuz Halka-yı tevḥîd-i zikrûñ velvele ârâsiyuz	Muhammes	68	20a
10	Şerîf	Olanlar müjde-i <i>lâ teknaṭû</i> ¹⁵ dan Ôârif u âgâh İderler her nefes her laḥẓada cehr ile zikru'llâh Cahîminden Şerîfa Ôabdını itmez mi Hakk âzâd Dise iḥlâş ile bir kerre <i>lâ ilâhe illa'llâh</i>	Kıt'a	24	6b
11	Şerîf	Zâtuñı maḥbûb idinmiş zâtına ḥayy u şamed Her nefesde rûḥ-ı pâkine şalavat lâ-yuÔad	Kıt'a	28	7a

¹⁵ Zümer 39/53. “Asla umut kesmeyin.”

		Ümmetünden bir siyeh-rûdur Şerîfî bî-nevâ Bende şey'u'llâha geldim yâr Resûla'llâh meded			
12	Şerîf	Zâhidlere karşı bu dem dönsün bizüm devrânımız Maḥşer yerinde ey dedem dönsün bizüm devrânımız	Gazel	39	10b
13	Şerîf	Cümlesi Óaşıkıların kulu ÓAbdulḳâdirün Faḥr-i cihâna çıkar yolu ÓAbdulḳâdirün	İlahî	40	10b
14	Şerîf	Ḥâk-ı derî resûle Cem'oldı evliyâlar Yedine bir câm şundi Tolı ÓAbdulḳâdirün	İlahî	41	10b
15	Şerîf	Şeref-yâb safâ-yı ehl-i Óışḳuz Ḳâdirîyüz biz Celîs-i inzivâ-yı ehl-i Óışḳuz Ḳâdirîyüz biz	İlahî	70	21a
16	Dervîş Şerîf	Pîrimiz Geylânî tâc-ı iftiḥârımdur benüm Âsitân-ı menzil-i râhı ḳarârımdur benüm	İlahî	71	21a
17	Şeyh Muhyiddîn	 Ṭut zimâmım yedi kez mey-kedemi eyle ṭavâf Her sene eyle ziyâret beni ḳıl ḳalbiñi şâf	Kaside	34	8b
18	Vahîd	Ne Óaceb devlet imiş devlet-i bî-minnet-i şeyḥ Cümle hep işidilen söylenilen midḥat-i şeyḥ Güm güm ötdürmede ṭâs-ı felegi şöhet-i şeyḥ Ser-i bâmında sipihrün ḳalınur nevbet-i şeyḥ Çarḥa küncide degül dâ'îre-i devlet-i şeyḥ	Tahmîs	80	25b

1.2.5. Divanına Rastlayamadığımız Şairler

İncelediğimiz mecmuada, kaynaklarda ismi geçmesine rağmen divanına rastlayamadığımız şairler de mevcuttur. Bu şairler ve şiirleri aşağıdaki tabloda gösterilmiştir:

Tablo 5. Divanı tespit edilemeyen şairler ve şiirleri

Sıra Nu.	Şairin Mahlası	Matla Beyti/ Bendi	Nazım Şekli/Türü	Şiir Nu.	Sayfa Nu.
1	Suhufî	Risâlet tahtınuñ serdârusun yâ Resûla'llâh Nübüvvet burcunuñ mihr-i enverisün yâ Resûla'llâh	Gazel	21	6a
2	Süleymân	ÖIşk ile vü şevk ile, Kâdirîyüz Kâdirî Şafâ ile zevk ile, Kâdirîyüz Kâdirî	İlahî	37	10a
3	Suôâlî	Yine naqqâş-ı ezel naqq-ı ruhuñ sâde qodı Yüziñe qarşu gönül murğını feryâda qodı Beni gözyaşı gibi bir ulu deryâda qodı Seni cân gülşenine serv-veş âzâde qodı Kimini sevdi Hudâ kimini sevdâda qodı Güli ârâyiş idüp bülbülü gavğâda qodı	Müseddes	44	12a
4	Vankulu Mehmet Efendi	Budur âyin-i ÖArab bir kavmün ölse seyyidi Az olur ki kabri üzre bende âzâd olmiya Sen ki Faḫrû'l-Mürselin u Seyyidü'l-kevneynsin Ḥâşa lillâh kabriñe yüz süren âzâd olmiya	Kıt'a	6	4a

1.2.6. MESTAP Tablosu

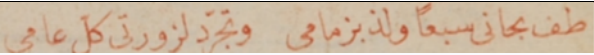
Tablo 6. Mecmuada Yer Alan Şiirlerin ve Şairlerin Detaylı İncelemesi

Sayfa Nu.	Şairin Mahlası	Matla Beyti / Bendi	Nazım Şekli / Birimi	Nazım Türü	Vezin	Açıklamalar
2b	Kānî	ÖAlem kaldırsa bir yerde kaçan sultān-ı bi'smi'llāh Olur lāhūtiyān ārāyış-i dīvān-ı bi'smi'llāh	Gazel / 12 beyit		.----/ .----/ .----/ .----	
2b	Niyāzî	Zuhūr-ı kâ'inātın ma'âdenisin yâ Resûla'llāh Rumûz-ı künt-i kenziñ maḥzenisin yâ Resûla'llāh	Gazel / 7 beyit	Na't	.----/ .----/ .----/ .----	
2b	Kānî	Ġubār-ı pāyiñe almam cihānı yâ Resûla'llāh Değişmem müyîña heft āsumānı yâ Resûla'llāh Tuyunca maḥdem-i teşriḫiñ Ādem şulb-i pākinden Değişdi ḥabbeye bāğ-ı cinānı yâ Resûla'llāh	Kıt'ā		.----/ .----/ .----/ .----	
3a 3b	Kānî	Bir mehūñ bendesiyem sāye dahı olmaz eşi Nūrının zerresi olmaz bu cihānuñ güneşi Kıpladı pertev-i envār-ı ruḥuñ çār u şeşi <i>Çün toğup tutdı cihān yüzini ḥüsnüñ güneşi</i> <i>Kim ola sevmeye bu vechle sen mähveşi</i>	Taḥmîs / 9 bend		..--/ ..--/ ..--/ ..--	
3b 4a	Nālî	Saña ey şāh-ı rûsul uymıyanuñ bitmez işi Bu Leheb gibi anuñ Tebbet olur serzenişi Ayağuñ toprağına yüz sürenüñ kutlu başı <i>Çün toğup tutdı cihān yüzini ḥüsnüñ güneşi</i> <i>Kim ola sevmiye bu vechle sen mäh-veşi</i>	Taḥmîs / 9 bend		..--/ ..--/ ..--/ ..--	

4a	Vankulu Mehmet Efendi	Budur āyın-i ÖArab bir kavmũn �lse seyyidi Az olur ki �abri �zre bende āzād olmya Sen ki Fahr�'l-M�rsel�n u Seyyid�'l-kevineynsin H��a lill�h �abri�ne y�z s�ren āzād olmya	�ıt�a		-.--/ -.--/ -.--/ -.--	Bu �ıt�ada �airin mahlası yer almamaktadır.
4b	K�n�	�ub�r-ı ravza�n� ku�l-i cil�dur y� Res�la'll�h G�z�mde h�k-i k�y�n� t�tiy�dur y� Res�la'll�h	Gazel / 13 beyit	Na't	.----/ .----/ .----/ .----	
4b	���	C�l�s itd�n H�b�b� feyz-i H��la ta�t-ı levl�ke Zuh�r�n b���s oldu i�tir��-i kevn-i efl�ke �m�me eyley�p na't-ı Res�la'll�h� ey ��� D�r-i ev���n[1] �ek ri�te-i tesb��-i idr�ka	�ıt�a		.----/ .----/ .----/ .----	
4b		Murta�� ber-der-i dery�-y� vel�yetdir kim H�rem-i Ka�bed�r ol d�rr-i yet�min� �ade�i �ayrıdan e�ref eger olsa anu���nd�r kim H�rem-i Ka�beden ol kesb k�lupdur �ere�i	�ıt�a		..--/ ..--/ ..--/ ..--	Bu �ıt�ada �airin mahlası yer almamaktadır.
5a	Na���	N�r-ı f��r-i ���leme bir zerre olmaz �fit�b La�l-i n�bu�ndan n�m�ne gevher-i yekt�da t�b	Gazel / 6 beyit	Na't	-.--/ -.--/ -.--/ -.--	
5a		Cih�n f��r� res�l�n� h���ına in���f D��er mi i�til�f-ı k�l u k�l itmek bu �mmetden V�c�d� b�-naz�r� ���leme �ems-i hid�yetd�r T��ar necm-i sa���det ��b�e yok burc-ı sa���detde	�ıt�a		.----/ .----/ .----/ .----	Bu �ıt�ada �airin mahlası yer almamaktadır.

5a	Nazım	İştîyâkuñ âteşiyle yandı dil oldu kebâb Hâk-pây-ı Ŗizzete yüz sürmege eyler şitâb	Gazel / 6 beyit	Na't	-.--/ -.--/ -.--/ -.--	
5a		İki Ŗâlem güneşi burc-ı saŖâdetde iken Ebeveynine nice virmiye Mevlâ Şerefi Çeşm-i Ŗîrfân ile cânâ nazâr it ğavvâşa Alıcak dürrini yâbâna atar mı şadefi	KıtŖa		..--/ ..--/ ..--/ ..--	Bu kıtŖada şairin mahlası yer almamaktadır.
5b	Naşî	Ey cenâb-ı Hâzret-i Hâkkuñ Hâbîb-i ekremi Hâk TeŖâlâ gizlemiş zâtında ism-i aŖzamı	Gazel / 4 beyit	Na't	-.--/ -.--/ -.--/ -.--	
5b	Cemâli	Muĥammed şems-i maŖnâdur anuñ zerrâtıdur eşyâ Bu şûret cümle andandur gerek pinhân gerek peydâ	Gazel / 5 beyit	Na't	..----/ ..----/ ..----/ ..----	
5b	Zâtî	Kâmetüñ ey büstân-ı lâ-mekân pîrâyesi Nûrdan bir servdir düşmez zemîne sâyesi Yûsuf'ı gerçi görenler parmağını kesdiler Ay yüzüñ gördi seniñ şakķ oldu ayın âyesi	KıtŖa		-.--/ -.--/ -.--/ -.--	
5b	Eşrefoğlı Rûmî	CemîŖ-i enbiyâlardan Muĥammed cümleñüñ şâhı Yüzi nûrundan almışlar felekler şems ile mâhı	İlahî / 6 beyit		..----/ ..----/ ..----/ ..----	
5b		Fedâ olsun saña âbâ vü ceddîm yâ Resûla'llâh Dü tâ olsun reh-i naŖtuñda kıddüm yâ Resûla'llâh Seniñ meddâhuñ ey maĥbûb-ı Ŗizzet Hâzret-i Bârî Seni medĥ u şenâ itmek ne ĥaddim yâ Resûla'llâh	KıtŖa		..----/ ..----/ ..----/ ..----	Bu kıtŖada şairin mahlası yer almamaktadır

6a	Nâdirî	Ey cemâlûñ şem'î bezm-ârâ-yı kurb-ı Kirdigâr Cebra'îl âvâre-i nûr-ı ruhuñ pervâne-vâr	Gazel / 7 beyit	Na'ót	-.--/ -.--/ -.--/ -.--	
6a		Enişim <i>kul huva'llahu eḥaddür</i> yâ Resûla'llâh Celîsim dahı <i>Allâhü's-şameddür</i> yâ Resûla'llâh Şıfâtı <i>lem yelid zâtı velem yûledde</i> mahfîdür Mişâli <i>lem yekün küfîven eḥaddür</i> yâ Resûla'llâh	Ḳıṭ'â		.----/ .----/ .----/ .----	Bu kıt'ada şairin mahlası yer almamaktadır
6a	Şuhufî	Risâlet tahtınuñ serdârusun yâ Resûla'llâh Nübüvvet burcunuñ mihr-i enverisün yâ Resûla'llâh	Gazel / 7 beyit	Na'ót	.----/ .----/ .----/ .----	
6a	Naşûhî	Yüzüñ nûr-ı senüñ nûr-ı süverdür yâ Resûla'llâh Dü çeşmüñ kühl-i <i>mâ zağa'l-başardur</i> yâ Resûla'llâh	Nazım	Na'ót	.----/ .----/ .----/ .----	
6b	Kenzî	Düşelden derdüñe yokdur qarârüm yâ Resûla'llâh Değişdüm Ŗışkıña dâr ü diyârım yâ Resûla'llâh	Gazel / 6 beyit	Na'ót	.----/ .----/ .----/ .----	
6b	Şerîf	Olanlar müjde-i <i>lâ teknaṭûdan</i> Ŗârif u âgâh İderler her nefes her laḥẓada cehr ile zıkrü'llâh Cahîminden Şerîfâ Ŗabdını itmez mi Ḥaḳḳ âzâd Dise ihlâş ile bir kerre <i>lâ ilâhe illa'llâh</i>	Ḳıṭ'â		.----/ .----/ .----/ .----	
6b	Ŗâlî	Ŗînâyet her kime yüz ṭutsa Ŗişyânı ḥicâb olmaz Güneş toğduḳda zırâ perde-i zulmet niḳâb olmaz	İlahî / 7 beyit		.----/ .----/ .----/ .----	
6b	Necîb	Resûla'llâhı mir'ât-ı tecellî-i ilâhî bil Şaḳın timşâl-i aḡyâr olmasun şûretde âyîne Gönül büy-ı gül-i zât-ı cemîli şemm ise maṭlûb Yapış ger hâr iseñ de dâmen-i sulṭân-ı kevneyne	Ḳıṭ'â		.----/ .----/ .----/ .----	

7a	Kānî	Dü-gisû nāfe-i zātü'l-erecdür yâ Resûla'llâh Maşûn ez-şemme-i cins-i hârecdür yâ Resûla'llâh	Gazel / 7 beyit	Na'ót	.----/ .----/ .----/ .----	
7a	Şerîfî	Zātuñı maḥbûb idinmiş zâtına ḥayy u şamed Her nefesde rûḥ-ı pākine şalavat lâ-yu'âd Ümmetüñden bir siyeh-rûdur Şerîfî bî-nevâ Bende şey'u'llâha geldim yâr Resûla'llâh meded	Kıt'â		-.--/ -.--/ -.--/ -.--	
7a 7b	Kānî	Lebüñ keşfü'r-rümüz-ı mâ-sebaḳdur yâ Resûla'llâh Ki her bir ḥarfî biñ yıllık sebaḳdur yâ Resûla'llâh	Gazel / 13 beyit	Na'ót	.----/ .----/ .----/ .----	
7b	Kānî	Ġarîb-i bî-kesüm dergâha geldüm yâ Resûla'llâh Gedâyum bî-nevâyum şâha geldüm yâ Resûla'llâh	Gazel / 6 beyit	Na'ót	.----/ .----/ .----/ .----	
7b	Kenzi	ÔArabda Seyyidü'l-kavme duḥûl itdükte bir Ôaşı Mehâlünden olur âzâde bî-şekk yâ Resûla'llâh Sen ol sultân-ı kevineysün bu mücrim çâkerüñ Kenzi Ḥuzûr-ı ravzaña geldi dahîlek yâ Resûla'llâh	Kıt'â		.----/ .----/ .----/ .----	
7b	Ôİtrî	Sâyesi düşmez yere bir böyle naḥl-i Tûr'suñ Mihr-i Ôâlem-gîrsin başdan ayağa nûrsuñ	Gazel / 4 beyit	Na'ót	-.--/ -.--/ -.--/ -.--	
7b	İbn Kemâl	Seg-i nefse uyup me'yûs olma Raḥmet-i Ḥaḳdan Günâh-ı bî-girānum var deyu ḳalma gümānlarda Girüp Aşḫâb-ı Kehfüñ kelbî bâġ-ı ÔAdn'e da ḥâşâ Resûl-i kibriyānuñ ümmeti ḳala yabānlarda	Kıt'â		.----/ .----/ .----/ .----	
8b 9a	Şeyh Muhyiddîn	 Ṭut zimāmım yedi kez mey-kedemi eyle ṭavāf	Kaside / 23 beyit		..--/ ..--/ ..--/ ..--	

9b		Her sene eyle ziyāret beni kıl albini řāf				
10a	řemsī	G�l�n her-dem h�m�-veş s�ye-end�z olduğı başda arī-i �dir�n�n g�l niş�n� olduğındandır	�lah� / 7 beyit		.----/ .----/ .----/ .----	
10a	��zzet	G�l-i şad-berg[i] H�k n�r-ı Muammed'den yaratmışdur Cen�b-ı �dir�'n�n sikkesi anı ider tal�d G�l-i ra�n� gibi baş �zre t�c eyler anı ��lem arī-i �dir�'de ��zzet� her kim ide tev�id	ıt��a		.----/ .----/ .----/ .----	
10a	S�leym�n	�Iş ile v� şevk ile, �dir�y�z �dir� şaf� ile zevk ile, �dir�y�z �dir�	�lah� / 4 d�rtl�k		3+4=7'li hece �l�s�	
10a	N�zım	Mazen-i sır-ı Hud�dur şey� �Abdul�dir� Lem�a-yı şem�-i vef�dur şey� �Abdul�dir�	�lah� / 5 beyit		-.--/ -.--/ -.--/ -.--	
10b	řerīf	Z�hidlere arşu bu dem d�ns�n biz�m devr�nımız Maşer yerinde ey dedem d�ns�n biz�m devr�nımız	Gazel / 8 beyit		--./ --./ --./ --.-	
10b	řerīf	C�mlesi ��aşıqlar�n ul� �Abdul�dir�n� Far-i cih�na ıkar yolu �Abdul�dir�n�	�lah� / 6 beyit		7+7=14'l� hece �l�s�	
10b	řerīf	H�k-ı derī res�le Cem� oldu evliy�lar Yedine bir c�m şund� ol� �Abdul�dir�n�	�lah� / 7 d�rtl�k		3+4=7'li hece �l�s�	

11a 11b	ÓĀlĭ	SuóĀl itdüm țarĭķat semtini bir merd-i bĭ-pāke Didüm luțf it ĥaķĭķat yolların göster bu ben ĥāke Didi zinhār maġrūr olma māl ü cāh ü emlāke Şu serverler ki țăġlar gibi bař egmezdi eflāke Yaturlar yerde pest olmuş ne tĭġ ü ne kemer peydā	Taĥmĭs / 8 bend		.----/ .----/ .----/ .----	
11b 12a	Kemāl Paşa- zāde	Gūř-i murġ-ı dile gōkden gelūr āvāz-ı ĥurūs Kendüñi eyleme tezyĭn çü miřāl-ı țāvūsDeyr-i Óālemde ne dir diñle řadā-yı nāķūs Vaķtidür naÓrelerüñ diñle ne dir tablile kūś Řanı Keyĥusrev-i Dārā ya řanı Keykāvūs	Muĥammes / 5 bend		..--/ ..--/ ..--/ ..-	
12a	SuóĀlĭ	Yine naķķāř-ı ezel naķř-ı ruĥuñ sāde ķodı Yüziñe şarşu gōñül murġını feryāda ķodı Beni gözyaşı gibi bir ulu deryāda ķodı Seni cān gülşenine serv-veş āzāde ķodı Kimini sevdi Ĥudā kimini sevdāda ķodı Güli ārāyiř idüp bülbüli ġavġāda ķodı	Müseddes / 5 bend		..--/ ..--/ ..--/ ..-	
12b	Nesĭmĭ	Şüretinüñ řafĥasında gör ne yazmış ol ķadĭm Oķudum ol ĥațĭ <i>bi 'smi 'llāhi 'r-raĥmāni 'r-raĥĭm</i>	Īlahî / 7 beyit		-.--/ -.--/ -.--/ -.--	
12b	Yūnus	Be hey ķardař ĥaķķı bulam mı dırsın Ĥaķķa yarar Óamel işlemeyince Bu sırruñ ötesin duyam mı dırsın Mürşid-i kāmiller söylemeyince	Īlahi / 4 dörtlük		6+5=11'li hece ölçüsü	

13a 13b	Ümmî Sinân	Ey mürüvvet ma'âdeni şâhib-velâyet Murtażâ V'ey Hudâ'nuñ arslânî Óayn-ı hidâyet Murtażâ	Gazel / 25 beyit		-.--/ -.--/ -.--/ -.--	
13b	Sinân Ümmî	ÓAceb hayrân oldum Óıřka uyaldañ Yanup pürýân oldum Óıřka uyaldañ	İlahî / 9 beyit		6+5=11'li hece ölçüsü	
13b	Sinân Ümmî	Óıřk odına yândıgımçün rāhatum hūdur hemāñ Artura derdimi Hāķ'dan hācetüm hūdur hemāñ	İlahî / 7 beyit		-.--/ -.--/ -.--/ -.--	
14a	Hāķim	Ey muḥibb-i ḥānedān-ı āl-ı kerrār-ı tebār Oldı ḳurbıye meveddet nařř-ı emir-i Kirdigār Anlara zırā muḥabbetle ider ĵmāñ ḳarār Düşmen-i İlāh yeter bu tıĵ-i rūḥāñi řiÓār Lā fetā illā ÓAlî lā seyfe illā Zü'l-fikār	Muḥammes / 6 bend		-.--/ -.--/ -.--/ -.--	
14b	Süleymāñ	Yandum yaḳıldum ben nār-ı Óıřka ÓAndelîb oldum gülzār-ı Óıřka	İlahî / 7 beyit		5+5=10'lu hece ölçüsü	
14b	Ḥaṭāyî	İbtidādan yol řorarsañ yol Muḥammed ÓAlî'nüñdür Yetmiş iki dil řorarsañ dil Muḥammed ÓAlî'nüñdür	Gazel / 6 beyit		-.--/ -.--/ -.--/ -.--	
14b	Ḥaṭāyî	Āgāh oluñ ey erenler Gelen Murtażâ ÓAlî'dür ...	İlahî / 6 dörtlük		4+4=8'li hece ölçüsü	Şiirin ilk dörtlüğündeki son iki dize eksiktir.
15a	Seyyid Seyfullāh	Mevlām gözüm yaşı aḳar seyl olur İner ingin deryāsına göl olur Āhım düdi çıkar Óarşa yol olur	İlahî / 6 dörtlük		6+5=11'li hece ölçüsü	

		Hakk'ı isteyenler devrân eylesün				
15a	Derviş Yunus	ÖIşk cürÖasın sundı baña İçdim oldum mestānesi Gözüm açup baқdum gördüm ÖIşkdan yüce meyhānesi	İlahî / 4 dörtlük		4+4=8'li hece ölçüsü	
15b 16a	Nâbi	Bu gülsitānda benimçün ne gül ne şebnem var Bu çārsūda ne dād u sitend ne dirhem var Ne қudret ü ne taşarruf ne pış ü ne kem var Ne kuvvet ü ne taÖayyün ne zaḥm ne merhem var Bu kār-ḥānede bilsem neyüm benüm nem var	Muḥammes / 13 bend		.----/ .----/ .----/ .----	
16a 16b	Ḥayretî	Yārūñ ruḥ-ı zülfünde bil küfr ile imānı Vechine naẓar kıl baқ gör āyet-i raḥmānı Dilhānesin [i] pāk it gör anda o sultānı <i>Ey ṭālib olan Öāşıқ seyr itmege cānānı</i> <i>Diқkatle temāşā kıl her gördüğüñ insānı</i>	Taḥmîs / 8 bend		--. / .---- / --. / .----	
16b	Ḥayretî	Nice bir zülf gibi ḥāk ile yeksān olalım Nice bir ṭurreleri gibi perişān olalım Açılalum leb-i dilber gibi ḥandān olalım CürÖa-dānı getür abdāl yine ḥayrān olalım	Murabba / 4 bend		..--/ ..--/ ..--/ ..-	
		Cem ālu'llāh'a müştāk ol nigāh-ı dīl-rübādan gec Қılup arzū Cemālu'llāh'a ol Öāşıқ sivādan gec Muḥabbet rāhına düş rāḥat-ı zevḳ ü şafādan gec				

17a 17b	Keşfî	<i>Menār-ı nūr-ı vech-i Ḥazret ol nūr-ı Ŗimādan gec</i> <i>Unut küllî fenāyî perde-i kayd-ı beḳādan gec</i> <i>Ol Ŗayn-ı zāt-ı vaḥdet mazḥarî illā vü lādan gec</i> <i>Göñül gel Ŗışḳa düş Ŗışḳa dahî gayrî hevādan gec</i> <i>Vücūduñ nār-ı Ŗışḳa yandırıp küllî sevādan gec</i>	Müşemmen / 7 bend		.----/ .----/ .----/ .----	
17b 18a	İhsān	<i>Dildār ile hem-şoḥbetüm vā ḥasretā neme gerek</i> <i>Mirōāt-ı sırr-ı vuşlatum Ŗālem-nümā neme gerek</i> <i>Sermest-i Ŗışḳ-ı ḥazretüm zühd ü taḳvā neme gerek</i> <i>Mecnūn-ı cām-ı vaḥdetüm āb-ı hevā neme gerek</i> <i>Meftūn-ı dām-ı ḥayretüm kayd ü sivā neme gerek</i>	Tahmîs / 9 bend		--./ --./ --./ --.	
18a 18b	Ḥalîlî	<i>Cemālūñ vaşfin ey dilber egerçi tende cān söyler</i> <i>Lebüñ esrārını Ŗışḳuñ velākin rāygān söyler</i> <i>Ki nuṭṭuñ emr-i Ḥaḳdur men Ŗarefe sırrın Ŗayān söyler</i> <i>Eyā sen şanma kim senden bu güftārî dehān söyler</i> <i>Veyā terkîb olan Ŗunşur yāhud laḥm-ı zebān söyler</i>	Tahmîs / 7 bend		.----/ .----/ .----/ .----	
18b	Yūnus	<i>Ŗışḳ ile ister idik yine bulduk ol cānı</i> <i>Göñlek idinmiş giyer şüret ile bu teni</i>	İlahî / 5 beyit		7+7=14'lü hece ölçüsü	
18b 19a	Mollā Celāleddîn	<i>Müselmānān menem rind-i ḥarābāt</i> <i>Yerim meyhānedür işim melāmāt</i>	Gazel / 8 beyit		.----/ .----/ .---	
19a	Vehbî	<i>Erbāb-ı vefā āh u fiḡān eylemek olmaz</i> <i>Rāz-ı dili her yirde nihān eylemek olmaz</i>			--./ --./ --./ --.	

		Bu sırr-ı hafî devr-i zebân eylemek olmaz Ser virmek olur sırrı Óayân eylemek olmaz	Murabba / 10 bend			
19b	Bahâî	Zâhidüñ her ne kadar taÓnı firāvân olsa Aña ğam çekmez idik zerrece izÓân olsa Rafz u ilhâdı nedir añlasa Óirfân olsa Şıdk ile mezheb-i İslâm'da püyân olsa Bize mülhid diyenüñ kendide imân olsa Dağl iden dñnimize bārî müselmân olsa	Müseddes / 4 bend	İlahî	..--/ ..--/ ..--/ ..--	
19b	Seyfî	Kim ki bilmez kendüzin maÓbūdı bilmez nidügin Bu cihāna gelmeden maşşudı bilmez nidügin	İlahî / 5 beyit		..--/ ..--/ ..--/ ..--	
19b 20a	EsÓad	Şanmañ bizi kim beste-dil-i nefis-i kavıyüz Hāk-i kadem-i āl-i Óabā Muştafavıyüz Ne havf-ı emırān bilirüz ne bedevıyüz Rāzî-şoden-i hük-m-i kazā Murtafavıyüz İkrārımuza ser verirüz Óahde kavıyüz Biz şāh-ı velāyet kılıyuz hem ÓAlevıyüz	Müseddes / 5 bend	İlahî	--. / ..-- / ..-- / ..--	
20a 20b	Şerîf	ÓAks-i evşāf-ı celālün melce vü me'vāsıyuz ÓAyn-ı envār-ı cemālün dide-i bñnāsıyuz Sırr-ı vech-i akdesün āyıne-i eclāsıyuz Bir cenāb-ı kibriyānuñ zākir-i esmāsıyuz Halka-yı tevhid-i zikrün velvele ārāsıyuz	Muhammes/ 5 bend		..--/ ..--/ ..--/ ..--	Şiirin kime ait olduğu belirtilmemiş ancak mahlasından Şerîf isimli bir

						şaire ait olduğu tespit edilmiştir.
20b	ŽaŖfi	Bu mezāhir kim vücūd-ı mutlak ızhār eyledi Kendidür kim kündüsine Ŗarz-ı dîdār eyledi	Gazel / 15 beyit		-.--/ -.--/ -.--/ -.--	
21a	Şerîf	Şeref-yâb safâ-yı ehl-i Ŗışkuz Kâdirîyüz biz Celîs-i inzivâ-yı ehl-i Ŗışkuz Kâdirîyüz biz	Gazel/ 7 beyit		.----/ .----/ .----/ .----	
21a	Dervîş Şerîf	Pîrimiz Geylânî tâc-ı iftihârımdur benüm Âsitân-ı menzil-i râhı qarârımdur benüm	İlahî / 6 beyit		-.--/ -.--/ -.--/ -.--	
21b	Fevzî	Zâhira âzâde bâtın kişver-i hâkânıyuz Ebced ü ebteşle aykığ(?) sırr-ı esrâr kânıyuz Nüh kıbâb edvâr-ı evtâr küncinüñ vîrânıyuz Hem şerîŖatle tarîkat maŖrifet Ŗîrfânıyuz Biz gedâyuz şûretâ ammâ cihân sulţânıyuz Sâlikân-ı şeyh ŖAbdulkâdir-i Geylânîyüz	Müseddes / 5 bend	İlahî	-.--/ -.--/ -.--/ -.--	
22a	Kânî	Şâh-ı Ŗîrfân ŖAbdü'l-kâdir-i Geylânîdür Mâh-ı ekvân ŖAbdü'l-kâdir-i Geylânîdür	Gazel / 18 beyit		..--/ ..--/ ..--/ ..--	
22b	Miskîn Yûnus	Yüzüm qarasıyla kapuña geldüm Meded it sulţânım şeyh ŖAbdulkâdir	İlahî / 12 beyit		6+5=11'li hece ölçüsü	
22b	ŖĖşîk Yûnus	Ėteş-i Ŗışkuña bağrum yakdığum Pîrimizdür sulţân şeyh ŖAbdulkâdir	İlahî / 8 beyit		6+5=11'li hece ölçüsü	
		Ey bize sâŖîl olanlar biz ne cismüñ cânıyuz ŖĖlem-i ervâhuñ ol nişâna senden şânıyuz				

23a	Mürîdoğlu	Biz muhîtiz Ŗālem-i lâ-hûtuñ Ŗummāniyuz Bākîyüz biz Hakkla şüretde ammā fāniyüz Biz gedāyuz şüretā ammā cihān sulţāniyuz Sālikān-ı şeyh ŖAbdulkādir- Geylāniyüz	Müseddes / 8 bend		---/ ---/ ---/ --	
23b 24a	Niyāzi	Serāy-ı dîn esāsıdur şerîŖat Tarık-i haq Hüdāsudur şerîŖat	İlahî / 24 beyit		----/ ----/ .---	
24a 24b	Nakşı	Dilā her derde dermāndur şerîŖat Marîz-i kalbe Loqmāndur şerîŖat	Gazel / 16 beyit		----/ ----/ .---	
24b 25a	Nakşı	Gönül dūr olma şerŖiden seni şayd itmesün dünyā Edā it emrini Hakkıñ şakın elden çıkār Ŗukbā	İlahî / 14 beyit		----/ ----/ ----/ ----	
25b	Vahîd	Ne Ŗaceb devlet imiş devlet-i bî-minnet-i şeyh Cümle hep işidilen söylenilen midhat-i şeyh Güm güm ötdürmede tās-ı felegi şöret-i şeyh Ser-i bāmında sipihriñ çalınur nevbet-i şeyh Çarha küncide degül dāŖire-i devlet-i şeyh	Tahmîs / 9 bend		..-/ ..-/ ..-/ ..-	
26a 26b	Şābit	Görem dirseñ eger dünyāda reşk-i bāğ-ı Rıdvānı Ziyāret kıl hārim-i āsitān-ı pîr-i Geylānı	İlahî / 18 beyit		----/ ----/ ----/ ----	
26b 27a	Fāzıl	Feyz-i cūd şamedî hażret-i ŖAbdulkādir Kuţb-ı gavş-ı ebedî hażret-i ŖAbdulkādir	Gazel / 13 beyit		..-/ ..-/ ..-/ ..-	
27a		Sertāc-ı pîrān pîr-i men sulţān-ı ŖAbdulkādir est Māh-ı münevver pîr-i men sulţān-ı ŖAbdulkādir est	Gazel / 17 beyit		--./ --./ --./ --.	Bu şiirde şairin mahlası yer almamaktadır.

27b	Kāmi	Cihān serāyında inkār olunmaz ÔAbdulḳādir gibi sultān bulunmaz Velāyet güneşi nūrı ṭolunmaz ÔAbdulḳādir gibi sultān bulunmaz	İlahî / 10 dörtlük		6+5=11'li hece ölçüsü	
27b	Seyyid Muḥammed Ḥākim Efendi	Buyırdı ḥazret-i sultān-ı ÔAbdulḳādir-i ceylî Mürîdüm yâ muḥibbüm düşse bir emr-i hevelnāke Anuñ ben dest-giri yāveriyim bilmesün bilsün Meded resdir aña feyzüm bu maÔnî şıḡmaz idrāke	KıtÔa		.----/ .----/ .----/ .----	
27b	Seyyid Muḥammed Ḥākim Efendi	Müsāviḍür bu teôyîd-i İlāhî ḥayyen ü meyten Mürîdüm bilmesün bilsün bu nükte bende cārîdür Degül bâzice bâz-ı eşhebüm feyfâ-yı ḳudretde ÔAṭâyâ-yı İlāhî'den baña bu luṭf-ı bârîdür	KıtÔa		.----/ .----/ .----/ .----	
28a	Seyyid Muḥammed Ḥākim Efendi	Bu sultāna olup luṭf u Ôaṭa el-ḥaḳ Ôaṭa üzre Buyurdı vazÔ olup pâyüm riḳāb-ı evliyâ üzre Bu nuṭḳ-ı pâki gerdan-dāde oldı cümle ehlu'llāh Göründi şive-i teslîm bulardan pür şafâ üzre	KıtÔa		.----/ .----/ .----/ .----	
28a	Seyyid Muḥammed Ḥākim Efendi	ÔAbdi seyr it bî-teḥāşî ḳādre olmuş muzāf ÔAbd ile ḳādir Ôaceb maÔnîde itmiş ittilāf Bu el-Ôaceb bu sırıruñ ÔAbdulḳādir olmuş mazharı Şüret ü maÔnîde yok bu ittilāfa iÔtisāf	KıtÔa		-.--/ -.--/ -.--/ -.--	

28a	Seyyid Muhammed Hâkim Efendi	Âsitân-ı şeyh ÖAbdulkâdir'e Kim hulus üzre olursa rüy-mâl Dir aña räh-ı Hudâ'nuñ erleri Gülsitân-ı vaħdete gel gir gül al	QııÖa		---/ --/ --	
28a	Seyyid Muhammed Hâkim Efendi	Buyırdı kim cevādum mesrec u mülcem-i müheyyādur Rimāhum müntaşab mütevver kavşum miknet-ārādur Dahı şimşir-i Öazmüm şöyle mazi eder ki baña laħza Yed-i teoyıdime aldıkda bırak cân-ı iÖdādur	QııÖa		----/ ----/ ----/ ----	
28a	Seyyid Muhammed Hâkim Efendi	Buyırdı hāzret-i sultān-ı 'Abdulkādir-i ceyli Ayağı sürçmişidi ol vaqt Mansūr-ı Hallācuñ Bulunmadı anuñ bir dest-giri ol zamān ammā Ben olsam gösterürdüm vartasından veħin iħrācuñ	QııÖa		----/ ----/ ----/ ----	
28a	Seyyid Muhammed Hâkim Efendi	Gel ğulām-ı himmet-i sultān-ı ÖAbdulkādir ol Bulmak isterseñ eger raqq-ı mezelletden rehā Muqtedā bil Qādiriyye mazharında ol şehi Qayd Öubudiyyetde ÖAbdulkādir'e kıl iktidā	QııÖa		--/ --/ --/ --	
28a	Seyyid Muhammed Hâkim Efendi	Mezhebümdür şive-i tavr-ı sülūk-ı Qadirī Her nefes bu vech ile imdād-ı feyze nāzarum Hâkimüm şüretde maħkūmum Öadīmü'l-iqtidār Bir kimine Öabd-i Öaciz Öabd-i ÖAbdulkādirüm	QııÖa		--/ --/ --/ --	

28a	Seyyid Muhammed Hâkim Efendi	İki Öalemdə taşarruf ehlidür rûh-ı velî Dime kim bu merdedür bundan nice dermân ola Rûh-ı şimşir-i Hudâdur ten gılâf olmuş aña Dahı iÖlâ kâr ider bir tığ kim Öuryân ola	KıtÖa		-.--/ -.--/ -.--/ -.--	
28a	Seyyid Muhammed Hâkim Efendi	Feyze imdâd olmasaydı gâvâs-ı aÖzamdan eger Kenz-i bâtından birüz itmezdi bir şey zâhire Feyz-i Hâk ile olur sultân-ı mülk-i iktidâr ÖAbd Öâciz-i Öabd olursa şeyh ÖAbdulqâdir'e	KıtÖa		-.--/ -.--/ -.--/ -.--	
28a	Seyyid Muhammed Hâkim Efendi	Gel irâdet pîşe ol sultân-ı ÖAbdulqâdir'e Anlar gider her kemal-i bâtını u zâhiri Çok degüldür itse Hâk-ı şâh taşarruf Öäleme Bende-i dergâh-ı Öâlî-câh-ı ÖAbdulqâdirî	KıtÖa		-.--/ -.--/ -.--/ -.--	
28a	Seyyid Muhammed Hâkim Efendi	Hâk-ı dergâhına rûmal ile ol kim fâhir Dest-girün ola tâhâzret-i ÖAbdulqâdir	Müfred		..--/ ..--/ ..--/ ..--	
28b	ÖÂlî	Ne deryâ sâhilinde oldı yâ Rabb huşk ü ter peydâ Ne bahrûn mâlikündendür melek zâhir beşer peydâ Şanasın kaçrelerdür anda pinhan dehr peydâ <i>Vücûd-ı Muṭlaquñ bahri ne mevci kim ider peydâ</i> <i>Enâ 'l-ḥaḳ sırrını söyler eger mahfî eger peydâ</i>	Tahmîs / 5 bend		.----/ .----/ .----/ .----	
29a	Rızâî	Öİşk-ı cânânıyla ben çünkim ezelden hem-demüm Aḥsen-i takvîm benüm şânumda geldi ekremüm			-.--/ -.--/ -.--/ -.--	

		Mazhar u zāt u şifātum yaŖnı ism-i Ŗazamum Men ki dervişüm fakışüm pādiřāh-ı Ŗālemüm Rūh-ı bı-rengüm egerçi renege geldüm ādemüm	Tahmıs / 7 bend			
29b 30a 30b 31a 31b	Ėaybı Efendi	Bir vücūddur cümle eşyā Ŗayn-ı eşyādur Hudā Hep hüviyyetdür görinen yok Hudā’dan mā-Ŗadā	Ėaşıde / 89 beyit		-.--/ -.--/ -.--/ -.--	
36b 37a 37b	Rūhı	Sākıyā mey řun bize bārı-i Hūdā’nuñ Ŗıřkuna Sürelüm bir dem MuĖammed Mustafa’nuñ Ŗıřkuna İdelüm Ŗıřret ŖAliyyül- Murtażā’nuñ Ŗıřkuna Nūř idelüm řāh-ı Ėan-ı Ėalk rızānuñ Ŗıřkuna	Murabba / 12 dörtlük		-.--/ -.--/ -.--/ -.--	
41a	Misālı	Gözün aç ders kıl Ėaķ’dan kitābu’l-lāhdur vechün Ėuřūtuñ süre-i el-Ėamd u bismi’l-lāhdur vechün	Gazel / 9 beyit		.----/ .----/ .----/ .----	

İKİNCİ BÖLÜM

2. METİN TRANSKRİPSİYONU

Tablo 7. Transkripsiyon İşareti

ا	A, a, Ā, ā, E, e	ش	Ş, ş
أ	ó	ص	Ş, ş
ب	B, b	ض	Ž, ž, Đ, đ
پ	P, p	ط	T, t
ت	T, t	ظ	Z, z
ث	Ŝ, ŝ	ع	Ø
ج	C, c	غ	Ġ, ġ
چ	Ç, ç	ف	F, f
ح	H, h	ق	Q, q
خ	H, h	ک	K, k, G, g, ñ
د	D, d	ل	L, l
ذ	Z, z	م	M, m
ر	R, r	ن	N, n
ز	Z, z	و	U, u, Ū, ū, Ü, ü, V, v
ژ	J, j	ه	H, h
س	S, s	ی	İ, i, I, i, Ĭ, i, Y, y

2.1. Metnin Oluşturulmasında İzlenen Yöntem

1. Metnin yazımında yukarıdaki transkripsiyon alfabesi esas alınmıştır.
2. Farsça “vav-ı ma’dûle”ler “” ile gösterilmiştir.
3. Metin oluşturulurken manzumelerdeki iktibaslar tırnak içinde *italik* olarak gösterilmiştir.

4. Mecmuanın sayfa numaraları köşeli parantez [] içinde solda gösterildi. Ayrıca her manzumeye numara verilerek manzumenin başında başlığın yanı sıra vezinleri belirtildi.
5. Arapça ve Farsça kelimelerle oluşturulan birleşik sözcükler ve ön ekler kısa çizgi (-) ile ayrıldı: lâ-mekân, tâbâ-leke, ‘âlem-tâ yek-rân... Son ekler birleştirilmiş, “pâdişâh”, “meyhâne” vb. kalıplaşmış kelimeler bitişik yazılmıştır.
6. Vezin gereği yapılan eklemeler ve metin onarımları köşeli parantez [] içerisinde gösterildi. Ayrıca vezin problemleri dipnotlarla belirtildi.
7. Metin içinde anlamlandırılmayan veya okunuşunda tereddüte düşülen yerlerin yanına soru (?) işareti konuldu.
8. Kelime ve tamlamalarda yapılan hatalar dipnotta gösterildi.
9. Özel isimlere büyük harfle başlandı ve bunlara gelen ekler kesme işareti ile ayrıldı.
10. Mecmuadaki manzumeler şaire ait eserlerle karşılaştırıldı ve farklar dipnotta gösterildi. Dipnotta, önce mecmuadaki kelime, kelime grubu ya da beyit; daha sonra “:” iki nokta koyularak eserdeki şekli yazıldı.
11. Şeddeli kelimelerin imlasında vezne uyuldu ve vezin gereği medsiz kullanımları hâlinde şeddeleri düşürüldü. Evvel, sittûn vb.
12. Metin okunurken karşılaşılan en büyük sorunlardan biri bazı varakların çok fazla Arapça ifadeler içermesi ve bunların silik görünmesidir. Metin transkripsiyonu yapılırken okunamayan yerler (...) şeklinde gösterildi.
13. Yazma eserde kırmızı ile yazılan başlıklar ve şairlerin mahlasları metin transkripsiyonu yapılırken belirgin bir şekilde gösterildi.
14. Metin oluşturulurken İsmail Ünver’in “Çeviriyazıda Yazım Birliği Üzerine Öneriler” (1993: s. 51-90) başlıklı makalesindeki esaslara uyulmaya çalışılmıştır.

2.2. Mecmua-i Eş’âr ve Fevâ'id'in Çeviriyazısı

[1a] Yâ Hâzret-i Şeyh Sultân Muhyiddin Seyyid ÔAbdülkâdir-i Geylânî yâ Nâôib-i Resûla'llâh yâ vâriş-i Kitābu'llāh kademî hāzā Ôalā raqabetün küllü veliyyu'llāh lā ilāhe illā'llāh Muhammedu'r-Resûla'llāh yâ hayre'l-halāş yâ Hızır yâ İlyās yâ Kuṭb Yâ Ğavş yâ sultān-ı şeyh ÔAbdülkâdir-i Geylānî.

Şāhib-i hāzihi'l-mecmū'atü'l-latîf Dervîş Şādık bin Abdullatîf el-Ğādirî-Sene 1247 Ğurre b.¹⁶

Bîhamdi'llāhi te'ālā bu bu dergāh-ı mu'allāda
Bu mücemmi'ün eden içād bulam firdevs-i a'ölāda

[1b] Baş ağrısıçün yazıla

Bismi'llāhi'r-raḥmāni'r-raḥîm bismillāhi eş-şāfi bismillāhi el-kāfi bismillāhi el-mu'āfi bismillāh ellezi lā yuḍirru ma'ā ismehu şey'ün fi'l-arzi velā fi's-semā'ı ve hüve's-semi'ül-Ŗalîm lā ḥavle velā kuvvete illā bi'llāhi'l-Ŗalüyyü'l-Ŗaẓîm.

Sıtma için yazıla ve tü tü de (?)

ŖAzāzîl fi'n-nār

şeddād fi'n-nār

firŖavn fi'n-nār

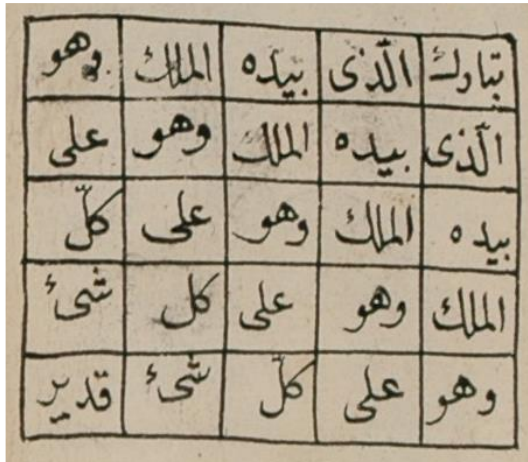
I

II

III

Bu vefk-i şerîfi deryāda hevā olmazsa yazup geminiñ kıç tarafına sağ yanından bırağa ve eliyle üç kerre rûzgāra destûr diyerek gel diyü işāret eyliye. Bi-izni'llāh muvāfiķ hevā ese ve eger furtına olursa yazup rûzgārın önüne toĝru ata Bi-izni'llāh defŖ ola. Mücerrebdır.

tebāreke	ellezi	bi-yedihi	el-mülk	ve-hüve
ellezi	bi-yedihi	el-mülk	ve-hüve	Ŗalā
bi-yedihi	el-mülk	ve-hüve	Ŗalā	küllü
el-mülk	ve-hüve	Ŗalā	küllü	şey'ün
ve-hüve	Ŗalā	küllü	şey'ün	ķadır

¹⁶ “b”, Recep ayının kısaltmasıdır. “Ğurre b” “Recep ayının ilk günleri” anlamındadır.

[2b] **Der Hakk-ı Besmele-i Şerif-i Kānî Ebü'l-Me'âni Rahmetullāhi
'Aleyh¹⁷**

Mef'ûlün/ Mef'ûlün/ Mef'ûlün/ Mef'ûlün

- 1 'Alem kaldırsa bir yerde kaçan sultān-ı bi'smi'llāh
Olur lāhūtiyān ārāyış-i dīvān-ı bi'smi'llāh
- 2 Olur tāvūs-ı kudsi evvelin menzilde bāl-efşān
Ne rütbe mürtefi'Odür āşiyān-ı şān-ı bi'smi'llāh
- 3 Hezārān Sidre-zır-i sāyesinde buldılar rif'at
Anıñcün lā-mekān oldu serābistān-ı bi'smi'llāh
- 4 Boyın egdi görince naḥl-ı Tūbā rif'at-ı şānuñ
Didi tūbā-leke ey şāh cihān-gerdān-ı bi'smi'llāh
- 5 Degüldür gülşen-i nazm-ı mübînün serv-i āzādı
Ḥaṭ-ı āzādı oldıysa n'ola 'Ounvān-ı bi'smi'llāh
- 6 Şırāt-ı müstakîmi añla ḥaṭṭ-ı istivāsından
Varur Allāh'a toğrı menhec-i āsān-ı bi'smi'llāh
- 7 Gör anda nükte-i “*lā-taknaṭū min rahmeti'llāhi*”
Niçe nezdikdür Allāh'a baḳ rahmān-ı bi'smi'llāh
- 8 Raḥîmuñ luṭfuna mazhar olur dāmen tūtan āḥir
Raḥîm ile muṭarraz oldu çün dāmān-ı bi'smi'llāh
- 9 İder hūrşidi zerre zerreyi hūrşid-i 'Oālem-tāb
Nikāb-endāz-ı nāz oldıkca ḥüsn ü ān-ı bi'smi'llāh
- 10 Burāḳ-ı berḳ-tāzı 'Oaḳl yarı yolda ḳor dā'ım
'Oİnān-ı himmete 'Oışḳ eylese yek-rān-ı bi'smi'llāh
- 11 Ziyā-yı şem'Ö-i vāḥdet meş'Öal-ı rāh-ı hidāyetdir
Ser-ā-pā nūrdur āyine-i raḥşān-ı bi'smi'llāh
- 12 Degüldür munkaṭı'Ö ümmidimiz Allāh'dan ey **Kānî**
Olaldan kenz-i *lā-yefnā*-yı raḥmet kān-ı bi'smi'llāh

¹⁷ bk. KD, (ekitap.ktb.gov.tr).

Na't-ı Şerif-i Muḥammedü'l Mısrî Ḳuddise Sırruhu¹⁸

Mefā'Ölün/ Mefā'Ölün/ Mefā'Ölün/ Mefā'Ölün

- 1 Zuhūr-ı kâ'inâtın ma'Ödenisin yâ Resûla'llâh
Rumûz-ı künt-i kenziñ maḥzenisin yâ Resûla'llâh
- 2 Beşer dinen bu Öâlemde seniñ şüretle şahşıñdur
Ḥaḳıḳatde hüviyetde degilsin yâ Resûla'llâh
- 3 Vücûduñ cümle mevcûdâta nice câmiÖ oldıysa
Dahı Öilmün muḥiṭ oldı ḳamusun yâ Resûla'llâh
- 4 Dehānuñ menbaÖ-ı esrār-ı Öilm-i *min ledünni*¹⁹dür
Ḥaḳāyık Öilminün sen maḥremisin yâ Resûla'llâh
- 5 Ne kim geldi cihāna hem dahı her kim geliserdür
İçinde cümleñün ser-Öaskerisin yâ Resûla'llâh
- 6 Cihān bāğında insān bir şecerdür ḡayrılar yapraḳ
Nebîler meyvedür sen zübdesisin yâ Resûla'llâh
- 7 ŞefāÖat ḳılmasañ varlık **Niyāzi**'yi yoğ iderdi
Vücûdı zaḥmınıñ sen merhemisin yâ Resûla'llâh

¹⁸ bk. NMD, (Özay, İbrahim, 2018).

¹⁹ Hûd 11/1. "Allah katından/tarafından."

-3-

Kıt'â²⁰*Mefâ'îlün/ Mefâ'îlün/ Mefâ'îlün/ Mefâ'îlün*

Ğubâr-ı pâyîne almam cihânı yâ Resûla'llâh
Değişmem müyîna heft âsumânı yâ Resûla'llâh
Tuyunca mağdem-i teşrîfiñ Âdem şulb-i pâkinden
Değişdi ħabbeye bâğ-ı cinânı yâ Resûla'llâh

²⁰ bk. KD, (ekitap.ktb.gov.tr).

[3a] **Nuṭḡ-ı Rüşenî Ḳuddise Sırruhu Taḥmîs-i Kânî Raḥimallāhu²¹**

FeŖilātün/ FeŖilātün/ FeŖilātün/ FeŖilün

I

Bir mehûñ bendesiyem sâye dahı olmaz eşi
Nûrınıñ zerresi olmaz bu cihānuñ güneşi
Ḳapladı pertev-i envār-ı ruḡuñ çār u şeşi
Çün toğup tutdı cihān yüzini ḡüsnüñ güneşi
Kim ola sevmeye bu vechle sen māhveşi

II

Ṭoldı āvāze-i Ŗicāzıñ ile çerḡ-i kühen
Bildiler şānıñ aşḡāb-ı Buḡārā vü Yemen
Degülüm vaşfıñ ideñ mülk-i fenāda bir ben
Türk ü Kürd ü ŖAcem ü Hindî bilür bunı ki sen²²
Hāşimîsin ŖArabîsin Medenîsin Ḳureşî

III

O zamān ki ḡarem-i Ŗizzete itdiñ seferi
Eyledüñ ḡurb-geh-i ḡazret-i Ḥaḡḡa güzeri
Virdi her zerre o demde saña bu ḡoş ḡaberi
Sensin ol püşt ü penāh-ı melek ü ins ü perî
Enbiyānıñ güzeli sevgilisi ḡûb u ḡoşı

²¹ bk. KD, (ekitap.ktb.gov.tr).

²² “bunı ki sen” ifadesi metinde “bunuñ sen” şeklinde yazılıdır. Anlam ve vezin gereği metne uyulmayıp Orhan Kemal Tavukçu’nun çalışmasındaki okunuş esas alınmıştır. Bk. Orhan Kemal Tavukçu, Dede Ŗmer Rüşenî, Hayatı Eserleri ve Edebî Kişiliği ve Dîvânının Tenkitli Metni, Kültür Bakanlığı Yayınları, e-kitap <https://ekitap.ktb.gov.tr/Eklenti/10601,dede-omer-rusenipdf.pdf?0>

IV

O kadar buldı şuyun muŖcize-i fahr-ı cihān
 O kadar āb-ı Ŗaṭā itdi cihāna cereyān
 Hep ḥayātından elin yummuş iken leşkeriyān
Parmağundan akıdup āb-ı revān-baḥş revān
Niçe yüz biñ kişiden refŖ idisersin Ŗaṭaşı

V

Ne kadar Ŗāşī vü mücrim ne kadar muḫtir ise
 Ne kadar fāsık u fācir ne kadar mükşir ise
 Ne kadar maŖrifet-i ḥazretüñi münkir ise
Sen emīre kul olan her ne kadar müdbir ise
Bende-i muḫbil olur mişl-i Bilāl-i Ḥabeşī

VI

Gevher-i kenz-i ḥafādan aña kim behre dege
 İşidüp bu ḥaberi taşlar ile şine döge
 Göge çıkardı anı çünki Ḥudā öge öge
Yerdeki daŖveti fevt ola gidem deyü göge
Beline bağladı ol nūr-ı belā sāye taşı

VII

[3b]

Āteş-i Ŗışk ile ṭabḥ oldı vüçüduñ muṭlak
 Süfre-i kurb-ı ilāḥiye olunca mülḥak
 Var mı pişmiş kotarılmış saña beñzer el-ḥakḫ
Dik-i ḥikmetde pişürdi çü senüñ sevgüñi ḥak
CebraŖil olsa n'ola maṭbahınuñ ḥıme-keşi

VIII

Pehlivānluk eşeri muŖciz-i peygamber olur
 Kiş-girān-ı hevā saña nice hem-ser olur
 Kim bu daŖvāyı ider Ŗāḫıbeti bed-ter olur
Üzilür Ŗırḫ-ı Ebū Cehl gibi ebter olur
Sen Ebū 'l-Kāsım ile her kim iderse güreşi

IX

Bülbül oldu kalem **Kānî**-i bî-dil gülüne
 Şemme-i feyziñi bahş it n'olur ol bülbülüne
 Yüz karalığını bağışla siyeh fülfulüne
Va 'd-đuhā verdüñe ve 'l-leyl okurum sünbiliñe
Rüşenî virdi budur küll-i ğadātin ve Óaşî

-5-

**Nutq-ı Hâzret-i Rüşenî Tahmîş-i Nālî Efendi Kıddise Sırruhu Der
 Maķām-ı Beyâtı²³**

FeÓilātün/ FeÓilātün/ FeÓilātün/ FeÓilün

I

Saña ey şāh-ı rûsul uymıyanuñ bitmez işi
 Bū Leheb gibi anuñ *Tebbet* olur serzenişi
 Ayağuñ toprağına yüz sürenüñ kıtlu başı
Çün toğup tutdı cihān yüzini ħüsnüñ güneşi
Kim ola sevmiye bu vechle sen māh-veşi

II

Kāmetin döğdi kadın sidrenüñ ey ğonçe-dehān
 Şübhesiz bedr-ruħuñ şems ü kâmerden rüşen
 Ħüb idi Yūsuf-ı KenÓān ki sen andan iħsān
Türk ü Kürd ü ÓAcem ü Hindî bilür bunı ki sen
Hāşimşin ÓArabşin Medenşin Kıreşi

²³ bk. ND, (Çaldak, Süleyman, 2010).

III

Kef-i mu'Öciz eŖerüñ nuṭka getürdi Ḥaceri
 İki Ŗakḳ eyledi engüŖ-i Ŗerifüñ ḳameri
 Mu'Öcizeñ mürdeyi ḥayy itdi yüritdi Ŗeceri
Sensin ol püŖt ü penāh-ı melek ü ins ü perî
Enbiyānıñ güzeli sevgilisi ḥüb u ḥoŖı

IV

[4a]

Maḳdemiñle n'ola Ŗād olsa Ŗehā kevn u mekān
 K'oldı āfāḳa vucūduñ sebeb emn u emān
 Berḳ-i ŖimŖirüñ ile yandı Ŗalıb u evŖān
Parmaḡuñdan aḳıdup āb-ı revān-baḥŖ revān
Niḳe yüz biñ ḳiŖiden ref'Ö idisersin ÖaṭaŖı

V

EŖḳ kim yerlere geḳmez yere geḳsün dür ise
 Uymıyan Ŗer'Öiñe nefŖüñ ḳulıdır ger ḥür ise
 İriŖür saña kimiñ ÖiŖḳla ḳalbi pür ise
Sen emîre ḳul olan her ne ḳadar müdbir ise
Bende-i muḳbil olur miŖl-i Bilāl-i ḤabeŖi

VI

Ḳorḳıdup nār ile ḥalkı gehî Firdevs'i öge
 Ümmete ḥavf u recādan ḡaraḳı ḥiŖŖe dege
 Ŗer'Öi icrāda o Ŗeh baḳmadı paŖa vü bege
Yerdeki da'Öveti fevt ola gidem deyü göge
Beline baḡladı ol nūr-ı bilā-sāye ṭaŖı

VII

Zır-i pāyuñda ḳodı nüh felegi Rabb-i feleḳ
 Vechi var sürse yüzün pāyuña ḥurŖid-i Ŗafaḳ
 Ḥulḳ-i eŖyāya sebeb oldı vucūduñ muṭlak
Dıḡ-i ḥikmetde piŖürdi çü senüñ sevgüñi Ḥaḳ
Cebra'öl olsa n'ola maṭbaḡınuñ ḥime-keŖi

VIII

Yüz süren Hāk der-i devletiñe server olur
 Naẓaruñ seng-i siyāha doḡuna güher olur
 Cündüñe vaḡt-ı ġazā cünne der-i Hayber olur
Üzilür Öırḡ-ı Ebū Cehl gibi ebter olur
Sen Ebu'l-Kāsım ile her kim iderse güreşi

IX

ÖAndelīb itdi çü ḡaḡ-ı Rūḡ-ı Emīn'i gülüne
 Cenneti n'ola fedā itse şaf-ı fülfulüne
 Bezl idüp Nālī ḡabul etse revānıñ yoluña
Ve'd-ḡuḡā verdüñe ve'l-leyl okurum sünbiliñe
Rūşenī virdi budur küll-i ġadāti ve Öaşı

-6-

KıtÖa²⁴

FāÖilātün/ FāÖilātün/ FāÖilātün/ FāÖilün

Budur āyın-i ÖArab bir kavmüñ ölse seyyidi
 Az olur ki ḡabri üzre bende āzād olmaya
 Sen ki Faḡrū'l-Mürselīn u Seyyidü'l-kevneysin
 Ḥāşa li'llāḡ ḡabriñe yüz süren āzād olmaya

²⁴ Şiirde şairin mahlası yer almasa da incelenen kaynaklardan Vankulu Mehmet Efendi'ye ait olduğu anlaşılmıştır.

[4b]

Na'ót-ı Şerif-i Kānî Efendi²⁵*Mefā'Ölün/ Mefā'Ölün/ Mefā'Ölün/ Mefā'Ölün*

- 1 Ğubār-ı ravzañuñ kuhl-i cilādur yā Resūla'llāh
Gözümde ħāk-i kūyuñ tūtiyādur yā Resūla'llāh
- 2 Cebiniñ sūre-i *ve'ş-şems* şineñ maṭla'Ö-ı ve 'l-fecr
Şaçuñ ve 'l-leyl Öizāruñ ve 'd-duḥādur yā Resūla'llāh
- 3 Şeb-i Mi'Örāc'da na'Öl-i şerifüñ naḫşın olmış çarḥ
Biri meh birisi mihr-i semādur yā Resūla'llāh
- 4 Şemim-i zülfüñüñ bir şemmesidir müşğ ile Öanber
Anuñçün müşge teşbīhi ḥaṭādur yā Resūla'llāh
- 5 Ne yüzle varayum yüz virmez iseñ bāb-ı Raḥmān'a
Yüzümde rū-siyehlik rū-nümādur yā Resūla'llāh
- 6 Ğubārim rūzgār atmazsa semt-i ravzā-yı pāke
Dem-i maḥşerde de işim hevādur yā Resūla'llāh
- 7 O deñlü mücrimem zerre şevābım varsa defterde
Ya sehv-i kātībān ya iftirādur yā Resūla'llāh
- 8 O deñlü lüṭfuña ümmıdvārim ḥavf olup ma'Ödüm
Zebāna hep gelan ḥavf u recādur yā Resūla'llāh
- 9 Egerçi dāmen-i *lā-taḫnaṭū* der-destdür ammā
Yine her ḥāl-i ümmıdim sañadur yā Resūla'llāh

²⁵ bk. KD, (ekitap.ktb.gov.tr).

- 10 Derūnum zıkr ü fikr-i ḥaẓrete bî-gānedür lâkin
Niçe bî-hûde fikre âşinādur yâ Resûla'llāh
- 11 Reh-i mescidde süst ü nâ-tüvân üftāde ḥāzānum
Ṭarîḳ-i fışḳda pek tîz-pādur yâ Resûla'llāh
- 12 Eger rûz-ı cezāda şāḥib olmazsañ degül cennet
Cehennem de baña nefret-nümādur yâ Resûla'llāh
- 13 Şefā'ât suçluya dirler meşeldür söylenür dā'ım
Ḳuluñ **Kāñ** de bir mücrim-gedādur yâ Resûla'llāh

-8-

Ḳıṭ'ā*Mefā'īlün/ Mefā'īlün/ Mefā'īlün/ Mefā'īlün*

Cülüs itdūñ Ḥabîbā feyz-i Ḥaḳla taḥt-ı *levlāke*²⁶
Zuhuruñ bā'îş oldu ihtirā'ı-ı kevn-i eflāke
İmāme eyleyüp na't-ı Resûla'llāhı ey **Ō'ālî**
Dür-i evşāfın[ı] çek rişte-i tesbîḥ-i idrāka

-9-

Ḳıṭ'ā*Fe'īlātün/ Fe'īlātün/ Fe'īlātün/ Fe'īlün*

Murtaẓā ber-der-i deryā-yı velāyetdir kim
Ḥarem-i Ka'bedür ol dürr-i yetîmiñ şadefi
Ġayrıdan eşref eger olsa anuñçündür kim
Ḥarem-i Ka'beden ol kesb kılpudur şerefi

²⁶ “Sen olmasaydın” anlamında olup, “Sen olmasaydın, sen olmasaydın felekleri yaratmazdım” kudsî hadisini telmihen kullanılmıştır.

[5a] Na'Öt-ı Şerif-i İbrāhīm Nakşî Sünbülî Kuddise Sırruhu Der-Maḳām-ı Hîsār²⁷

Fā'Öilātün/ Fā'Öilātün/ Fā'Öilātün/ Fā'Öilün

- 1 Nūr-ı faḥr-i Öāleme bir zerre olmaz āfitāb
La'Öl-i nābuñdan nümüne gevher-i yektāda tāb²⁸
- 2 Pāyiñe yüz sürmege müştāk ola Öarş-ı berin
Var kıyās it kimdür ol peygamber-i Öālî-cenāb
- 3 Mazḥar-ı nūr-ı tecellî-i Ḥudāvend-i Öazîm
Şāhid-i dîdār-ı ḥaḳ-şāhib-ḥitāb-ı müsteṭāb
- 4 Āsitān-ı rif'Öatüñ dā'öim melekler ḥıfz ider
Sidreden teşrîfine peyk-i Celîl eyler şitāb
- 5 Nürdan bir tāze sünbüldür siyeh kākülleri
Ġamze-i şemşîrine virmiş dilā āteşden āb
- 6 Ḥamdu-li'llāh ravza-i pākiñ ziyāret ideli
Oldı ey **Nakşî** derūnum mülküne çok feth-i bāb

²⁷ Başlıkta şiirin İbrahim Nakşî Sünbülî'ye ait olduğu söylene de incelenen kaynaklardan şiirin Nakşî mahlasını kullanan Çikrikçi Şeyh Mustafa Efendi'ye ait olduğu anlaşılmıştır (<http://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/naksi-cikrikci-seyh-mustafa-efendi>).

²⁸ Şiirin beyitleri 3. ve 5. beyitte yer değiştirmiştir.

-11-

KıtÖa*MefāÖilün/ MefāÖilün/ MefāÖilün/ MefāÖilün*

Cihān fahrı resūluñ haqqına inşāf²⁹
 Düşer mi ihtilāf-ı kıl u kāl itmek bu ümmetden
 Vücūdı bî-naẓırı Öāleme şems-i hidāyetdür
 Toğar necm-i saÖādet şübhe yok burc-ı saÖādetden

-12-

NaÖt- Şerif-i Nazım Efendi*FāÖilātün/ FāÖilātün/ FāÖilātün/ FāÖilün*

- 1 İştıyākuñ āteşiyle yandı dil oldı kebāb
 Hāk-pāy-ı Öizzete yüz sürmege eyler şitāb
- 2 Ravza-yı pākine müştāk olıcağ Öarş-ı mecîd
 Ben bu şevk ile nice olmam harāb-ender-harāb
- 3 Ol münevver ravzanuñ pervānesi şems ü kamer
 Ol muṭahhar kabrinüñ dıvānesidür şeyḥ ü şāb
- 4 Ravza-i pākini görmezden olursam el-fırāk
 Ol işāretler xanı kim her biri *faşlü'l hiṭāb*³⁰
- 5 Ravza-i pākini terciḥ eylerüm ben cennete
 Ol kelāmumdur müdellel bu sözüm naşş-ı kitāb

²⁹ Mısrada kelime eksikliği vardır.

³⁰ Sâd 38/20. “Davacıya delil, davalıya yemin gerekir.”

- 6 Hem civārın olmağ ister **Nazîmî** iki dünyede
Sen şefâ'at kııl du'âsın eyle hağ-ı müstecâb

-13-

Kıt'â

Fe'Öilâtün/ Fe'Öilâtün/ Fe'Öilâtün/ Fe'Öilün

İki Öâlem güneşi burc-ı sa'âdetde iken
Ebeveynine nice virmiye Mevlâ Şerefi
Çeşm-i Öirfân ile cānā nazar it gavvāşa
Alıcak dürrini yābāna atar mı şade fi

-14-

[5b] Na'Öt-ı Şerîf-i İbrāhîm Nakşî Sünbülî

Fā'Öilâtün/ Fā'Öilâtün/ Fā'Öilâtün/ Fā'Öilün

- 1 Ey cenāb-ı Hāzret-i Hāğkuñ Hābîb-i ekremi
Hāğ Te'Öālā gizlemiş zātında ism-i a'Özamı
- 2 Zerre-i fikrūñ değışmem devlet-i dünyāya ben
ÖĀleme virmem hayālūñle geçen her bir demi
- 3 Sırr-ı ğayb'u'l-ğayba irdi leyle-i mi'Örācda
ÖArş-ı eflāka şeref virdi mübārek mağdemi
- 4 Āteş-i Öışkıyla **Nakşî**'yi tecellî eylemiş
Hāzret-i Bārî yaratmazdan muğaddem Öālemi

-15-

Na'ât- Şerîf-i Cemâleddîn ÖUşşâkî*Mefâ'îlün/ Mefâ'îlün/ Mefâ'îlün/ Mefâ'îlün*

- 1 Muḥammed şems-i ma'Önâdur anuñ zerrâtıdur eşyâ
Bu şüret cümle andandur gerek pinhân gerek peydâ
- 2 Ne kim var Öulvî ger süflî aña muhtâcdur elbette
Kamu andan alur feyzi gerek a'Ölâ gerek ednâ
- 3 Elindedir anuñ cümle hükümet zâhir ü bâtın
Aña bağladı Öâlemleri ser-tâ-kâdem Mevlâ³¹
- 4 Mecâzî ümmeti bilmez kemâl-i kadrini anuñ
Haḳîkat ümmeti egler nedir ol şâh-ı bî-hem-tâ
- 5 **Cemâlî** Öandelîbâsâ ider şeb-tâ-seher efgân
Olaldan gül cemâline anuñ ol Öâşık-ı şeydâ

-16-

Kıt'Öa-i Zâtî³²*Fâ'Öilâtün/ Fâ'Öilâtün/ Fâ'Öilâtün/ Fâ'Öilün*

Kâmetüñ ey büstân-ı lâ-mekân pîrâyesi
Nûrdan bir servdir düşmez zemîne sâyesi
Yûsuf'ı gerçi görenler parmağını kesdiler
Ay yüzüñ gördi seniñ şakḳ oldu ayıñ âyesi

³¹ Mısradaki hece eksiktir.³² bk. ZD, (ekitap.ktb.gov.tr).

Nuṭḡ-ı Eşref-zāde Rūmî Ḳuddise Sırruhu Der-Maḳām-ı Muhayyer³³

Mefā'Öilün/ Mefā'Öilün/ Mefā'Öilün/ Mefā'Öilün

- 1 Cemî'Ö-i enbiyālardan Muḥammed cümleñüñ şāhı
Yüzi nūrundan almışlar felekler şems ile mähı
- 2 Yedi kat gökleri geçdi ḳadem Öarş üstüne başdı
İrişdi *ḳābe kavseyne* tavāf eyledi dergāhı
- 3 Anuñ seyr-i sülükundan melekler Öāciz oldılar
Ki biñ yıl varıbilmezler o bir demde varan rāhı
- 4 Tecellî-i cemāliñi şular kim gördiler bir kez
Anüñçün Öışḳ ile dā'Öim iderler derd ile āhı
- 5 Ḳılurum cānumı ḳurbān senüñ yoluñda ey Aḥmed
N'ola bir kez yüzüñ görsem seḫer vaḳti seḫer-gāhı
- 6 Bu **Eşrefoḡlı Rūmî**'nüñ günāhı çok durur gāyet
Şefā'Öat kıl yā Muḥammed yüzüñ şems ü ḳamer mähı

³³ bk. ED. (Tatçı, Mustafa, 2016).

-18-

KıtÖa*MefāÖilün/ MefāÖilün/ MefāÖilün/ MefāÖilün*

Fedā olsun saña ābā vü ceddīm yā Resūla'llāh
 Dü-tā olsun reh-i naÖtuñda kıddüm yā Resūla'llāh
 Seniñ meddāhuñ ey maḥbūb-ı Öizzet Ḥazret-i Bārī
 Seni medḥ u ſenā itmek ne ḥaddīm yā Resūla'llāh

-19-

[6a] NaÖt-ı Şerif-i Nādirī Efendi*FāÖilātün/ FāÖilātün/ FāÖilātün/ FāÖilün*

- 1 Ey cemālūñ ſemÖi bezm-ārā-yı kırb-ı Kırdigār
 Cebraöl āvāre-i nūr-ı ruḥuñ pervānevār
- 2 ŞemÖi zātuñ olmasa dönmezdi fānūs-ı felek
 Bunca eşkāl u ſuver kıandan olurdı āşıkār
- 3 ÖĀcizān-ı maḥşer üzre zılluñı tekşır içün
 Şakladı dār-ı fenāda sāyeñi Perverdigār
- 4 Heybet-i Öazmünle çāk oldı sipihriñ **zehresi**
 Ḥalk-ı Öālem şandı kim şakḳ oldı mäh-ı tāb-dār
- 5 Āsumānı āsitānuñ zann idüp bekler Mesīḥ
 Ümmetüñden olmağa çekmekde dāōim intizār
- 6 Maṭlab-ı aÖlā vü **ev-ednā**da cāy etseñ n'ola
 Tır-veş itdüñ maḳām-ı kıābe kıavseyn[i] güzār

- 7 Yā Resūla'llāh bir ednā çākerüñdür **Nādirî**
Cürmî çokdur gerçi ammā luṭfuña yokdur şümār

-20-

ḲıṭṔa

MefāṔîlün/ MefāṔîlün/ MefāṔîlün/ MefāṔîlün

Enişim ḵul huva'llāhu eḥad³⁴dür yā Resūla'llāh
Celîsim dahı *Allāhü's-şamed*³⁵dür yā Resūla'llāh
Şîfâtı *lem yelid*³⁶ zātı *velem yūled*³⁷de maḥfîdür
Mişâli *lem yekün küfüven eḥad*³⁸dür yā Resūla'llāh

-21-

NaṔt-ı Şerîf-i Şuhufî Efendi

MefāṔîlün/ MefāṔîlün/ MefāṔîlün/ MefāṔîlün

- 1 Risālet taḥtınıñ serdārusun yā Resūla'llāh
Nübüvvet burcunuñ mihr-i enverisün yā Resūla'llāh
- 2 Senüñ yek-laḥza aṔmālîña aṔmāl-i cihān ḥalkı
İrişmez bā-bülendüñ ber-terisün yā Resūla'llāh
- 3 Degül fahrunla devvār oldığı çarḥuñ hemān ancak
CemîṔ-i kâi'nātuñ meḥḥarisun yā Resūla'llāh

³⁴ İhlâs 112/1. “De ki: O, Allah'tır, tektir.”

³⁵ İhlâs 112/2. “Allah samed (her şey O'na muhtaç, O kimseye muhtaç değil)'dir.”

³⁶ İhlâs 112/3. “O doğurmamıştır.”

³⁷ İhlâs 112/3. “O doğmamıştır.”

³⁸ İhlâs 112/4. “O'nun hiçbir dengi yoktur.”

- 4 Muḳarrer ins ü cinn peygamberi ıtlāḳa fermānsun
Muḳaḳḳaḳ cümleñ peygamberisün yā Resūla'llāh
- 5 Vücūduñ metn-i küllī şerḥ olmaz kemāl üzre
Velī esrār-ı Qur'ān hem-serisin yā Resūla'llāh
- 6 Ḥabībā feyz-i aḳdesden müfīz-i ḳudsiyān olsañ
ÔAceb mi Ḥazret-i Ḥaḳ serverisün yā Resūla'llāh
- 7 Elin al **Şuḥufī** Ôişyān-nümānuñ şān-ı ğurbetde
ŞefāÔat kānı hem luṭf-āverisin yā Resūla'llāh

-22-

NaÔt-ı Şerif-i Naşūḫī Efendi³⁹

MefāÔilün/ MefāÔilün/ MefāÔilün/ MefāÔilün

Yüzüñ nūrı senüñ nūr-ı süverdür yā Resūla'llāh
Dü çeşmüñ kühl-i *mā zaġa'l-başar*⁴⁰dur yā Resūla'llāh

Saḅa kim Ḥāk-pā oldıysa anuñ vechi nūrınuñ
Eñ ednā zerresi şems ü ḳamerdür yā Resūla'llāh

³⁹ bk. MND, (Tatcı, Mustafa, 2004).

⁴⁰ Necm 53/17. “Göz şaşmadı.”

[6b] Na't-ı Şerif-i Kenzî Efendi Der-Makâm-ı Māye-i Segāh⁴¹

Mefā'îlün/ Mefā'îlün/ Mefā'îlün/ Mefā'îlün

- 1 Düşelden derdüñe yokdur qararum yâ Resûla'llâh
Değişdüm Őışkıña dâr ü diyârım yâ Resûla'llâh
- 2 Geçirdi Őömrimi sevdâ-yı hüsnuñ nâr-ı fırkatle
Benim âh u enîndür bergüzârum yâ Resûla'llâh
- 3 Görünmez gözüme dâr-ı fenânuñ bâğ u bostanı
Senüñ vechiñü görmek gül-Őizârum yâ Resûla'llâh
- 4 Sevelden zâr u sergerdân olup Őışkuñla ey leylî
Seni cism içre cânımda ararum yâ Resûla'llâh
- 5 Çü luţfuñ oldı bâŐîş mağfîret gülzârına icâd
Lebüñ dürrini dirmekden murâdum yâ Resûla'llâh
- 6 Saña meftûn olan Őuşşâk ile hem-râh olup **Kenzî**
Fedâ olsun yoluña cümle varum yâ Resûla'llâh

⁴¹ bk. KZD, (Şenol, Abdulaziz, 2002).

-24-

Kıt'Öa-i Kadiriler Seyhi Şerif Ahmed*Mefā'Öilün/ Mefā'Öilün/ Mefā'Öilün/ Mefā'Öilün*

Olanlar müjde-i *lā tekna'ū*⁴²dan Öārif u āgāh
 İderler her nefes her lahzada cehr ile zikru'llāh
 Cahiminden **Şerifā** Öabdını itmez mi Hakk āzād
 Dise ihlāş ile bir kerre *lā ilāhe illa'llāh*⁴³

-25-

Nutk-ı ÖĀlî Efendi⁴⁴*Mefā'Öilün/ Mefā'Öilün/ Mefā'Öilün/ Mefā'Öilün*

- 1 Öİnāyet her kime yüz tutsa Öişyānı hicāb olmaz
 Güneş toğdukda zırā perde-i zulmet niķāb olmaz
- 2 Zülāl-i mağfired çıkdukda şahrā-yı meşiiyyetden
 Ne deñlü teşne sāōil gelse şaklanmaz ser-āb olmaz
- 3 Çekenler muhtesib mizānı havfın zātı nākışdır
 Kemāl ehlinde eksiklik bulunmaz ol hisāb olmaz
- 4 Recā yazusına dök eşk-i çeşmüñ cüy-bār eyle
 Kayırma nāme-i aÖmāli maḥv olmaz kitāb olmaz

⁴² Zümer 39/53. “Asla umut kesmeyin.”

⁴³ Allah'tan başka ilāh yoktur.

⁴⁴ bk. GMAD, (ekitap.ktb.gov.tr).

- 5 Be vā'iz āteş-i dūzaḥdan ol ġāfil şakınsun kim
Koyup nā-puḥte cismin āteş-i Ōışka kebāb olmaz
- 6 Giceyle ḥāb u gündüz ġaflet oldı bā'ī's-i ḥayret
Bize dünyānıñ inkārı gibi ḥāzır-cevāb olmaz
- 7 Ḥabībūñ sev dilerseñ maġfıret takrībın ey Ōālī
Raķīb olmaķ gibi Mevlā'ya rengin intisāb olmaz

-26-

Ḳıṭ'ā-i Necīb Efendi Bağdādī

Mefā'īlün/ Mefā'īlün/ Mefā'īlün/ Mefā'īlün

Resūlu'llāhı mir'ōāt-ı tecellī-i İlāhī bil
Şakın timşāl-i aġyār olmasun şūretde āyine
Gönül bŷy-ı gül-i zāt-ı cemīli şem ise maṭlŷb
Yapış ger ḥār iseñ de dāmen-i sulṭān-ı kevneyne

-27-

[7a] Na't-ı Şerīf-i Kānī⁴⁵

Mefā'īlün/ Mefā'īlün/ Mefā'īlün/ Mefā'īlün

- 1 Dü-gisū nāfe-i zātü'l-erecdür yā Resūla'llāh
Maşŷn ez-şemme-i cins-i ḥarecdür yā Resūla'llāh
- 2 Senŷñ dürrāc-ı rengin tāc-ı kūhistān-ı iŌcāzuñ
Ser-i şımurġdan Ōālī derecdür yā Resūla'llāh

⁴⁵ bk. KD, (ekitap.ktb.gov.tr).

- 3 Senüñ pây-ı Kudüs-peymāñ vardığı yere ğayrıñ
Seri varmaz ayağı zî-Ôarecdür yâ Resûla'llâh
- 4 Dü çeşmüm *merace'l-bahreyni* kalbüm *mâricin min-nâr*⁴⁶
Sirişküm hûn ile sehlü'l-merecdür yâ Resûla'llâh
- 5 Neşirden nazmum inşâdan cenîn-i şehri-i Bihzâdum
Senüñ evşâfuñ içün muhterecdür yâ Resûla'llâh
- 6 Hevâdan olmaduñ nâţık güvâhumdur *ve mâ-yentîk*⁴⁷
Ki nuţkuñ dahı ğayr-i zî-Ôivecdür yâ Resûla'llâh
- 7 Derüñde çihre-sâlık pâyesin ister kuluñ **Kānî**
Bilür eş-şabru miftāhu'l-ferecdür yâ Resûla'llâh

-28-

Kıt'Öa-i Şerîfî'l-Kâdirî

Fâ'Öilâtün/ Fâ'Öilâtün/ Fâ'Öilâtün/ Fâ'Öilün

Zâtuñı maĥbûb idinmiş zâtına ĥayy u şamed

Her nefesde rûĥ-ı pâkine şalavat lâ-yu'Öad

Ümmetüñden bir siyeh-rûdur **Şerîfî** bî-nevâ

Bende şey'u'llâha geldim yâr Resûla'llâh meded

⁴⁶ “mâricin” kelimesi “mâricun” şeklinde harekelenmiş. Rahmân 55/15. “Ve cinleri, coşup kaynayan ateşten yarattı.”

⁴⁷ Necm 53/3. “Ve o konuşmaz.”

Na'Öt-ı Şerif-i Kānî Efendi⁴⁸*Mefā'Ölün/ Mefā'Ölün/ Mefā'Ölün/ Mefā'Ölün*

- 1 Lebün keşfü'r-rümüz-ı mā-sebağdur yā Resūla'llāh
Ki her bir harfî biñ yıllık sebağdur yā Resūla'llāh
- 2 Sen ol mesned-fürüz-ı şādıku'l-va'Ödi'l-emjnsün⁴⁹ kim
Kelāmuñ cümle sırra mā-şadağdur yā Resūla'llāh
- 3 Tabak-pirā-yı tıbk-ı hüsn ü āndur cevher-i zātuñ
Anıñçün nūr-ı rüy-ı nüh-ṭabağdır yā Resūla'llāh
- 4 Görüp dendānlaruñ deryā Öarağ-rız oldı hacletden
Şadef içre degildür dürr Öarağdur yā Resūla'llāh
- 5 Azād olsa Öaceb mi kem-terin çākerlerüñdendür
Kadimî kullara iÖtāk-ı Hāğdur yā Resūla'llāh
- 6 Şehid-i Kerbelā şehzādegān-ı hāşşınuñ şāhā
Yüzi hürşiddür hūnı şafağdur yā Resūla'llāh
- 7 Sen ol Öayn-i hāqıķat gözi rūḥu'l-Öayn-ı ma'Önāsun
Ki naķş-ı na'Ölün envār-ı hadağdur yā Resūla'llāh
- 8 Senüñ deryā-yı lüṭfuñ ğarķ iderdî cān-ı Fir'Öavnı
Seni añsaydı ol hın kim ğarağdur yā Resūla'llāh

⁴⁸ bk. KD, (ekitap.ktb.gov.tr).

⁴⁹ “Lā ilāhe illallāhü'l-melikü'l-hakku'l-mübîn Muhammedün Resülüllāhi sādiku'l-va'di'l-emîn.” (Mülk sahibi Melik, hak ve varlığı-birliği apaçık Mübin olan Allah'tan başka hiçbir ilah yoktur. Vadinde sadık ve emin olan Muhammed (asm) Allah'ın Resulüdür.) cümlesinde geçen bir ifadedir. Bu kullanıma dair sağlam bir hadise ulaşamadık.

- 9 Seniñ esrārın fāş itdigiçün halka bî-pervā
O ıarlıklar bütün Manşūr'a haqdur yā Resūla'llāh
- 10 Cemî'Ö-i enbiyā dergāhuña yüz sürmede hem-vār
Senüñ aşhābuñ ile yek-nesağdur yā Resūla'llāh
- 11 Saña düşmen olan vā'llāh bi'llāh haqqa düşmendür
Mesā'öl bu baħisde müttefikdür yā Resūla'llāh
- [7b] 12 Ben elyak oldıgum nāre bilürüm eylemem inkār
Saña layık mı bendeñ nāre yağdur yā Resūla'llāh
- 13 Seniñ na'Öt-ı şerifüñ rüz u şeb haqk-ı şarihimdür
Kuluñ **Kāñi** bu ihsāna ehağdur yā Resūla'llāh

-30-

Na'Öt-ı Şerif-i Kāñi Efendi⁵⁰

Mefā'Öilün/ Mefā'Öilün/ Mefā'Öilün/ Mefā'Öilün

- 1 Ğariğ-i bî-kesüm dergāha geldüm yā Resūla'llāh
Gedāyum bî-nevāyum şāha geldüm yā Resūla'llāh
- 2 Yol azdırmışdı deyü nefis ammā şad hezārü'l-ğamd
Ki el-ğāle ser-i şeh-rāha geldüm yā Resūla'llāh
- 3 Mişāl-ı Yūsuf-ı Ken'Öān ümîd-i şadr-ı Öizzetle
Bün-i nā-ğar-yāb-ı çāha geldüm yā Resūla'llāh

⁵⁰ bk. KD, (ekitap.ktb.gov.tr).

- 4 Ne deñlü rû-siyâham ol kadar lâ-ķayd u bî-bâkem
Ne ğam sen gibi şâhen-şâha geldüm yâ Resûla'llâh
- 5 Uyutdum Óâlemi âvâze-i nânû-yı ğafletle
Eĝerçi ħ`âbdan inbâha geldüm yâ Resûla'llâh
- 6 Sezâ mı Óavdeti iĥsândan meóyûs **Kânî**'nüñ
Cenâb-ı şâh-ı Óâlî câha geldüm yâ Resûla'llâh

-31-

ĶıţÓa-i Kenzî Efendi Ķuddise Sırruhu

MefâÓîlün/ MefâÓîlün/ MefâÓîlün/ MefâÓîlün

ÓArabda Seyyidü'l-ķavme duĥûl itdükte bir Óâşî
Mehâlünden olur âzâde bî-şekk yâ Resûla'llâh
Sen ol sulţân-ı kevneysün bu mücrim çâkerüñ **Kenzî**
Ħuzûr-ı ravzaña geldi dahîlek yâ Resûla'llâh

-32-

NaÓt-ı Şerîf-i Óİtrî Efendi Raĥimehu'llâhu Der-Maķâm-ı Nühüft⁵¹

FâÓîlâtün/ FâÓîlâtün/ FâÓîlâtün/ FâÓîlün

- 1 Sâyesi düşmez yere bir böyle naĥl-i Tûr'suñ
Mihr-i Óâlem-ĝırsin başdan ayaĝa nûrsuñ
- 2 Târik-ı gülzâr-ı Óâlem mâlik-i mülk-i Óadem
Münkirîne maĥz-ı mâtem müÓmîne sûrsuñ

⁵¹ Taranan kaynaklardan tespit edildiĝi üzere İtrî'ye ait bu şiirin 3. ve 5. beyiti mecmû'ada yer almamaktadır.

- 3 El benüm dāmen senüñ ey Raḥmeten li'l-Ŗālemīn
Şöhretüm işyān benüm sen Ŗafv ile meşhürsun
- 4 Yā Resūla'llāh umarım diyesin rüz-ı cezā
Gerçi cürmüñ çokdur ammā Ŗİtriyā mağfürsuñ

-33-

Kitā-i İbn Kemāl Raḥimehu'llāh

MefāŖilün/ MefāŖilün/ MefāŖilün/ MefāŖilün

Seg-i nefse uyup me'yūs olma Raḥmet-i Ḥaḳdan
Günāh-ı bî-girānum var deyu ḳalma gümānlarda
Girüp Aşḫāb-ı Kehfüñ kelbî bağ-ı ŖAdn'e da ḥāşā
Resūl-i kibriyānuñ ümmeti ḳala yabānlarda

-34-

- [8b] **Ve Hāzihi'l-Kaşidetü's-Şerifetü Eş-Şeyh Muhyiddīn Sultānu'l-Evliyā
Seyyid Abdu'l-Kādirī El-Geylānī Kuddüse Lillāhi Sırruhu ve
Radiya'llāhu ŖAnhu**

FeŖilātün/ FeŖilātün/ FeŖilātün/ FeŖilün

طف بجاني سبعة ولدي زمامي وتجدد لوزني كل عامي

- 1 Tūt zimāmım yedi kez mey-kedemi eyle tavāf
Her sene eyle ziyāret beni ḳıl ḳalbiñi şāf

اناسرار من سر سبزی کعبی راحت و لفظی مدا می

- 2 Sırrımuñ sırrıdur esrār-ı haḳāyık cümleten⁵²
Kaóbe-i rāḫatum Óuşşāḳa mesāÓı-i muṭāf

من علوم العلوم والدرس شغلی اناسخ القراء وكل اما می

- 3 Óİlmimüñ şuğlumiñ āsārıdur[ur] ders-i Óulüm
Menim ol şeyḫ ḳara[r-ı] ḥükmüme rāmdur eṭrāf

كل شيء وكل قطب وغوث تحت حكمي بصغول طيب كلامي

- 4 Taḥt-ı ḥükmümde durur ḳuṭb-ı cihān ğavş-ı zemān
Hiç kes eyleyemez emrime Óālemde ḥilāf

قالت الاولياء جمعاً بعزم انت قطب على جميع الانامی

- 5 Evliyā cümle baña ḳuṭb-ı cihān sensün dir
Cilvegāh olsa n'ola baña behişt-i aÓrāf

قلت كنوا واسمعوا نصر قولي انا القطب خادمي و غلامي

- 6 Menim ol ğavş-ı zamān emrime fermān birdür
Ḳuṭb-ı aḳṭāb-ı cihān cümle enām ü eşrāf

كل قطب يعلوف بالبيت سبعة وانا البيت طائف بخيامي

- 7 SaÓy ider KaÓbe ṭavāfına hemişe aḳṭāb
Ḥarem-i Óizzetimi dāóim ider KaÓbe ṭavāf

[9a]

يا مريد ان كنت معنا قمنا في اتصال و رفعتي ومقامي

(Bir beyitlik boşluk var)

⁵²Veznin son tef'ilesinde problem var.

انا في جلستي اري العرش حقاً
وجميع الاملاك فيه قيامي

- 8 Nazarum Ŗarş-ı muŖallāya irer bir demde
Ĥādimüm cümle melek kulumı şanma ki ola lāf⁵³

رفع الحجب الستور اعينني
ودعاني لحضرة ومقامي

- 9 Cümle esrār-ı Ĥudā çeşmüme mekşûf oldı
Kıldı sulţān-ı ezel baña hezārān eltāf

خزفت الستور عن حجب حجبتي خبني
عند عرش الاله كان مقامي

- 10 Kıldum estār-serā perde-i hacbi çün maḥv
Oldı Ŗankā-yı dile Ŗarş-ı Ĥudā kulle-i Kāf

وكساني بشريف عز وتاج
بطران وحلة واحتشاش

- 11 Ĥulle-i fāḥireyi egnüme ber-düş itdim
Ėam-ı endüh-ı belādan beni Ĥaḳ itdi muŖāf

انا بازل اولياء جمعا
انا سلطانهم وعزى زما

- 12 Evliyā zümresinüñ şimdi benim şeh-bāzı
Ĥüsrev-i mülket-i Ŗışkum beni bilmez Ŗarrāf

فرس العز تحت سرج الوجودي
وركابي عالمي وقت بجاني

- 13 Zeyn-i Ŗizzetle müzeyyen olalı Ŗālemd
Dest-i Ĥaḳ esb-i Ŗizze beni itdi irdāf

واذا ما جذبت قوس مرادى
كان نار الحجب فيه سهامى

- 14 Destüme alsam eger kavs u kazā vü kaderiĤĤ
Ĥiç-kes baña muḳābil olamaz rüz-ı maşāff

⁵³ Hece fazlalığından kaynaklanan vezin problemi vardır.

[9b]

سائر الارض كلها تحت حكمي وهي في قبضتي كفرح سماي

- 15 Zîr-i destümde benim çarḥ kebüter gibidir
Günbeti çarḥ-i felek arz ü semā vü aḥḳāf

مطلع الافق والشرق وغرب خطوطها قدامي

- 16 Bir qademde irirem maşrıka vü mağribe men
Ḥāl-ı ekvāna olur ḳalb-i münîrüm keşşāf

فریدی اذ اعان بشرق او بغرب او غارق بمحيطی

- 17 Berr ü baḥr içre fiğān itse mürîdîm bir kez
İderüm düşmeninüñ naḳd-ı vüçûdun etlāf

فاغشته لوطا رفوق هواء انا سيف القضاء لكل خصما

- 18 İrerin tîr-i ḳazā gibi vüçûd-ı ḥaşma
İntikāmum kılıcın men'î idemez bend ü ğılāf

انا عبد قادر طاب وقتي جد المصطفى جيبني وامامي

- 19 ŖAbdulkādir ki benim ḥayr-ı rûsul ceddîmdir
Destime beste durur silsile-i ŖAbdimenāf

- 20 Ḳuṭb-ı aḳṭāb-ı cihān ḥazret-i ŖAbdulkādir
Ki odur mes'ele-i Ŗıṣṣḳ-ı rumûzı keşşāf

- 21 Nice vaşf ideyin ol ḥüsrev-i mülket-i Ŗıṣṣḳı
Medḥin[i] eylemede Ŗāciz ü ḳāşır vaşşāf

- 22 Lücce-i ḳulzüm-i esrār-ı ḥaḳāyık oldur
Görmedi dürr-i vüçûdı gibi gevher asdāf

- 23 Bu ḳadar ancak olur tercememe ṭāḳat ṭāḳ
Uramaz mevzū meges dünyede Ŗankā ile lāf

[10a] **Der-Medh-i Hâzret-i Şeyh Nuṭṭ-ı Şems-i Sîvâşî Kuddise Sırruhu⁵⁴**

Mefâ'îlün/ Mefâ'îlün/ Mefâ'îlün/ Mefâ'îlün

- 1 Gülün her-dem hümâ-veş sâye-endâz olduğu başda
Tariḳ-i Kâdirünün gül nişânı olduğındandır
- 2 Hâḳîkat çöl kenârında şeref-yâb olduğu Bağdâd
Cenâb-ı Hâzret-i şeyhün mekânı olduğındandır
- 3 Muḥammed Aḥmed ü Hâmid aña oğlum buyurduğu
Gürûh-ı evliyâ'ullâh imâmı olduğındandır
- 4 Erenler egdügü başın o şâhuñ pâyine ey dil
Resûl-i kibriyânun Hâḳ kelâmı olduğındandır
- 5 Kerâmâtıyla esrârı cihâna toğdığı her ân
ÖAyândur kırbet-i Hâḳḳ'ın Hümâm'ı olduğındandır
- 6 Eḥad deryâsuna ğavvâş kılup sultânımı Raḥmân
Maḳâm-ı vahdetün şâh-ı tamâmı olduğındandır
- 7 Kelâm-ı küntü kenzen sırruna maḥrem olup **Şemsî**
Çü ÖAbdulkâdir ol sultân ğulâmı olduğındandır

⁵⁴ Şemseddin Sivasî Divanı'nda bu şiire rastlanmadı.

KıtÖa-i Öİzzet Efendi

MefāÖİlün/ MefāÖİlün/ MefāÖİlün/ MefāÖİlün

Gül-i şad-berg[i] Hâk nūr-ı Muḥammed'den yaratmışdur
 Cenāb-ı Kādirî'nün sikkesi anı ider taqlîd
 Gül-i raÖnā gibi baş üzre tâc eyler anı Öālem
 Tārîk-i Kādirî'de **Öİzzetā** her kim ide tevḥîd

Kubbe-i Tekye Şeyḫi Şeyḫ Süleymān Efendi Ḥazretlerinün Nuṭkıdur

- 1 Öİşk ile vü şevk ile,
 Kādirîyüz Kādirî
 Şafā ile zevk ile,
 Kādirîyüz Kādirî
- 2 Sultānımız velîdür,
 Evliyālar gülîdür
 Şehr-i Bağdād ilîdür,
 Kādirîyüz Kādirî
- 3 Kim ki bu yola gelür,
 Derdine dermān bulur
 Himmet pîri alır,
 Kādirîyüz Kādirî
- 4 Gel berü ey ṭalibān,
 Gör ki ne dir **Süleymān**
 Sen bu yola gir hemān,
 Kādirîyüz Kādirî

-38-

İlahî-i Nâzım-ı Merhûm*Fâ'ôilâtün/ Fâ'ôilâtün/ Fâ'ôilâtün/ Fâ'ôilün*

- 1 Mağzen-i sırr-ı Hudâdur şeyh ÓAbdulkâdirî
Lem'ôa-yı şem'ô-i vefâdur şeyh ÓAbdulkâdirî
- 2 Şerbet-i tevhid-i zikru'llâh ile eyler Óilâc
Haste-i Óışka devâdur şeyh ÓAbdulkâdirî
- 3 Ğâfil olma sâlik-i râh-ı Hudâ kim ol saña
Rehber-i mülk-i beğâdur şeyh ÓAbdulkâdirî
- 4 Nûr-ı Óışku'llâh ile pür kıl derûn-ı şineñi
Menba'ô-ı şıdk u şafâdur şeyh ÓAbdulkâdirî
- 5 Halka-yı tevhid gûyâ zıkr-i mehd-i hâlidür
Nâzımâ anda ziyâdur şeyh ÓAbdulkâdirî

-39-

[10b] Medh-i Hâzret-i Şeyh Şerîf Ahmed Efendinüñdür*Müstef'ôilün/ Müstef'ôilün/ Müstef'ôilün/ Müstef'ôilün*⁵⁵

- 1 Zâhidlere karşı bu dem dönsün bizüm devrânımız
Maşşer yerinde ey dedem dönsün bizüm devrânımız
- 2 Meydâna girsün Óâşıkân devr eylesünler şadıkân
Bâğ-ı cinân içre hemân dönsün bizüm devrânımız

⁵⁵ Şiir için bu vezin tespit edilmişse de bazı mısralar vezne uymamaktadır.

- 3 Menzile irdiler hele virdiler cânı bu yola
Çarh-ı felek ile bile dönsün bizüm devrânımız
- 4 Allāh Allāh hū diyerek zıkr-i Hudā eyleyerek
İnkār ehlini döğerek dönsün bizüm devrânımız
- 5 Mevlā Őışkına dönerler nār-ı Öışk ile yānarlar
Neşœe-i şevke kanarlar dönsün bizüm devrânımız
- 6 Melekler de ider devrān gökyüzünde cümle hemān
Görsün beķā bi'llāhı cān dönsün bizüm devrânımız
- 7 Pīrimüzdendür bu devlet ced-be-ced eylerüz hıdmet
ŐAbdulkādir ide himmet dönsün bizüm devrânımız
- 8 Şerīf eyler dā'im devrān idüp luţf u kerem Yezdān
Kıla himmet bize pīrān dönsün bizüm devrânımız
- Hū illallāh Allāh hū illallāh Mevlām şeyh ŐAbdulkādir şeyœu-llāh

-40-

Medh-i Hāzret-i Pīr Nuţk-ı Şerīf Ahmed Efendi

- 1 Cümlesi Őāşıklarun kulu ŐAbdulkādirün
Fah̄r-i cihāna çıkar yolu ŐAbdulkādirün
- 2 Ehl-i tarīkat eri Őāşık olur her biri
Cümlenün üstündedir eli ŐAbdulkādirün
- 3 Tāc-ı şerīfe nişān hıccet-i imzā hemān
Mühri olur bī-gümān gülü ŐAbdulkādirün

- 4 Cezbesi gelmez dile kâşif olur müşkile
Bülbül-i nālāndadur dili ÓAbdulḳādirüñ
- 5 İbn-i resül adıdur zübde-i evlādıdur
Cümleñüñ irşādıdur ḫālī ÓAbdulḳādirüñ
- 6 Didi Şerīfā meded himmetidür muÓtemed
Bendeki oldı sened şālī ÓAbdulḳādirüñ

-41-

Nutḳ-ı Şerīf el-Ḳādirī

- 1 Ḥāk-ı derī resüle
CemÓ oldı evliyālar
Yedine bir cām şundı
Ṭolı ÓAbdulḳādirüñ
- 2 Ol şarābı nüş iden
Vaşl-ı Ḥaḳḳ'a irdiren
Kenz-i aÓzam didiren
Ḳulı ÓAbdulḳādirüñ
- 3 Luṭf eylemiş Ḥudā'sı
feyz-i Ḥaḳ'dır ğadāsı
Ṭutdı ğüni ziyāsı
Yolı ÓAbdulḳādirüñ
- 4 Buldı Ḥaḳḳ'ı ol velī
Mürşide irdi eli
Oldı nişān-ı celī
Gülü ÓAbdulḳādirüñ

5 Sermāye-i himmeti
Yed-be-yed-i bi'Ōati
Feth eyledi vuşlatı
Eli ŌAbdulḳādirūñ

7 Virdi cümle varını
Kıldı fedā cānını
Gör Şerîf' iñ ḥālını
Ḳulı ŌAbdulḳādirūñ

-42-

[11a] Velehü

Mefā'Ōilün/ Mefā'Ōilün/ Mefā'Ōilün/ Mefā'Ōilün

I

Su'āl itdüm tarîḳat semtini bir merd-i bî-pāke
Didüm luṭf it ḥaḳîḳat yolların göster bu ben ḥāke
Didi zinhār maḡrūr olma māl ü cāh ü emlāke
Şu serverler ki taḡlar gibi baş egmezdi eflāke
Yaturlar yerde pest olmuş ne tîḡ ü ne kemer peydā⁵⁶

II

İçüp vaḥdet şarābın niçe Ōārîf kendiden geçdi
Fenā semtin tutup gitdi yiyüp içdi ḳonup göçdi
Ne zāhîr gözlerin açdı ne aḡı ḳaradan seçdi
Niçe gündüz gice oldu niçe biñ ay u yıl geçdi
Dirîḡā olmadı ḳaldı şeb-i hecre seḥer peydā

⁵⁶ Bu şiir tahmis edilen bir şiir olup matla beytinin tahmis edildiği bent eksiktir. Bu eksikliğin mecmu'adaki kopmuş sayfalardan kaynaklandığı kanaatindeyim.

III

Ticāret Óazmin eylersüñ beķādan yaña oy baña
 Düşürme naķd-i ķalbi ķalbe bir pendim budur saña
 Çekildük bir alay bî-dilleriz biz göçe ol yaña
 Yolımız bir beyābāna irişdi nāgehān k'aña
 Gider biñ kārban olmaz birinden bir ķaber peydā

IV

O bir vādidür ey zāhid ki güldür ķāki ser-tā-ser
 Görinür her taşu hūn-ābeden bir pāre-i aķker
 Ne āteş var ne āteş-zen fe-emmā şūretā birbir
 Niçe şūrīde Óāşıklar gezerler cümle nā-bihler
 Bu rütbe bî-nihāyetde ne reh ne rāhber peydā

V

Cihāndur kişt-zāruñ tohm-ı zāóilden ógüp bitdüñ
 Egerçi anda sen tîz bitdüñ ammā yine tîz yetdüñ
 Bir iki gün fenā dünyāda bilmem neyledüñ netdüñ
 Bu toķuz ķubbe şeş sūr içinde geldüñ ü gitdüñ
 Ne geldigüñ ķapu zāhir ne gitdigüñ memer peydā

[11b]

Velehü

VI

Olur peygüle-i Óuzletde şūfî nice yıl Óākif
 Keşef gibi yatur esrār-ı Óışķa bulamaz kāşif
 MaÓārif gevherine degme şarrāf olamaz vāķif
 Nice zaķmet çeker kesb-i kemāl idince bir Óārif
 Nice ķanlar yudar kān eyleyince bir güher peydā

VII

Reh-i hîdmetde her bir vâbe Hâk olmak gerek tâ kim
 Peder mâder dem-â-dem derd-nâk olmak gerek tâ kim
 Cigerler kan bedenler çâk çâk olmak gerek tâ kim
 Nice biñ âdem oğlânı helâk olmak gerek tâ kim
 Yalancı kûbbe dünyâda ola bir gercek er peydâ

VIII

Sevâd-ı mülk-i ma'ûnâ ehl-i 'Öirfâna musahhhardur
 Huşûşâ her biri manzûr-ı sultân-ı hüner-verdür
 Sühan bir gencdür nâzır aña 'ÖÂlî gibi erdür
 Kâmu nezzârede ebkâr-ı ma'ûnî muntazırlardur
 Usûlî gibi tâ kim ola bir şâhib-hüner peydâ

-43-

Gazel-i Muhammes-i Kemâl Paşa-zâde Raḥmallâh

Fe'Öilâtün/ Fe'Öilâtün/ Fe'Öilâtün/ Fe'Öilün

I

Gûş-i murğ-ı dile gökden gelür âvâz-ı hurûs
 Kendüñi eyleme tezyîn çü mişâl-ı tāvûs
 Deyr-i 'Öâlemde ne dir diñle şadâ-yı nâkûs
 Vaḳtidür na'Örelerüñ diñle ne dir tablile kûs
 Kanı Keyḥusrev-i Dârâ ya kanı Keykāvûs

II

Murğ-ı dil-bâz-ı ecelden bulamaz istiḥlâş
 Câm-ı pür-zehrin içer bu felegüñ 'Öâm ile hâş
 Yok ecelden kişi kurtulmağa bir cây-ı menâş
 Olamadı kılıcından ecelüñ Zâl ḥalâş
 Bulamadı maraz-ı mevte şifâ Câlînûs

III

Dime hüküm eylemişem dehre dil-âverlikle
 Tutmuşam Óâlemi başdan başa ser-verlikle
 Server oldur ki giçe Óömri kalenderlikle
 Er degildür o ki dünyâyı tuta erlikle
 Er odur pîre-zen-i dehr ile olmaz meónūs

IV

[12a] Pîre dünyâ yüziñe geldigüne aldanma
 Āteş-i hîlesine key şaķın anuñ yanma
 Şûretâ naķş görüp anı civândur şanma
 Arayasuñ pîre-zen-i dehre iken aldanma
 Kim olupdur o Óacûze niçe dāmāda Óarūs

V

Bülbül-i qudsî iken cāna kafeş oldu bu ten
 Anı āzād ide gör kesr-i kafeş eyleyüben
 Kır Óamel şāhımı kıl sidre budāğında vaţan
 Sen melekden ulu insān iken ol gökde ve sen
 Hāk-i suflîde qalasun qanı Óār u nāmūs

Ġazel-i Müseddes-i Su'ālî Baba*Fe'Öilātün/ Fe'Öilātün/ Fe'Öilātün/ Fe'Öilün***I**

Yine naķķāş-ı ezel naķş-ı ruĥuñ sâde ķodı
 Yüziñe ķarşu gōñül murgını feryâda ķodı
 Beni gözyaşu gibi bir ulu deryâda ķodı
 Seni cân gülşenine servveş âzâde ķodı
 Kimini sevdi Ĥudâ kimini sevdâda ķodı
 Güli ârâyiş idüp bûlbûli ġavġâda ķodı

II

N'ola yolında ķekerssem elem ü derd ü ġamı
 Dünyede kimse mi var ķekmeye iş bu âlemi
 Zevķ ü şafâ ile hele süregör sen bu demi
 Kim ezel kâtibi bu resme ķılupdur ķalemi
 Kimini sevdi Ĥudâ kimini sevdâda ķodı
 Güli ârâyiş idüp bûlbûli ġavġâda ķodı

III

İşigüñ yaśdanuben kim ķılırum derd ile zâr
 Şâķınurum ki zafer itmeye sensiz güle ĥâr
 Dehenüñ fikri ile oldu cihân başuma dar
 Saña gülmeķ şanıma⁵⁷ aġlamaķ oldu baña kâr
 Kimini sevdi Ĥudâ kimini sevdâda ķodı
 Güli ârâyiş idüp bûlbûli ġavġâda ķodı

⁵⁷ “şanma” kelimesi vezin gereġi “şanıma” şeklinde okundu.

V

Görelî sen gülî dîdem⁵⁸ gibi kıan oldı yürek
Göge yer yer dikilür âh u figānumla direk
Nazar it hāl-i **Suôalî**’ye ki kıan oldı yürek
Beni ağlatma didüm didi o dil-ber gülerék
Kimini sevdi Hüdâ kimini sevdâda kıodı
Gülî ârâyış idüp bülbülü ğavġâda kıodı

45-

Fāʾilātün/ Fāʾilātün/ Fāʾilātün/ Fāʾilün

⁵⁸ “didem” kelimesi metinde “dîde em” şekline yazılıdır.

- 5 Kim ki ol Őıřkuñ yolına dıne ikrār itmedi
Oldı ol merdūd-i cāhil külli fı nār-ı ceħim
- 6 Yüzinüñ māhiyyeti tefsīridür innā fetaħ
Hüsünün keyfiyyetidür bes ulu şey' Őazım
- 7 Bu Nesimī'ye rahım kılsuñ ayā bedr-i münır
Ger ħaṭā kıldum ise estağfiru'llāhi'l-Őazım

-46-

Nuṭṭ-ı Ĥazret-i Yūnus Der-Maḳām-ı Ĥüseyni⁵⁹

- 1 Be hey ırardaş ħaḳkı bulam mı dirsın
Ĥaḳқа yarar Őamel işlemeyince
Bu sırruñ ötesin duyam mı dirsın
Mürşid-i kāmiller söylemeyince
- 2 Degme kimse gönül evin düzemez
Ĥaḳkuñ taḳdırini kimse bozamaz
ŐUmmānlara ṭalup çıkup üzemez
ŐIřkuñ deryāsını boylamayınca
- 3 Gele ırardaş gele tevḫide özen
Tevḫiddür nefsinüñ ḳalŐasın bozan
Hiç kendi kendine ḳaynar mı ḳazan
Çevre yanın āteř eylemeyince

⁵⁹ bk. YED, (Yağmur, Selim, 2014).

- 4 ÓIşkum ġālib oldı yüregüm ħārlar
 ÓIşkı olan Óār u nāmūsı n’eyler
 Be hey **Yūnus** saña söyleme dirler
 Ya ben öleyim mi söylemeyince

-47-

[13a] **Der Sitāyiş-i Ĥazret-i İmām ÓAlı Kerremallāhu vechehu Ümmü
 Sinān El- Elmalı Fermāyed⁶⁰**

FāÓilātün/ FāÓilātün/ FāÓilātün/ FāÓilün

- 1 Ey mürüvvet maÓdeni şāhib-velāyet Murtażā
 V’ey Ĥudā’nuñ arslanı Óayn-ı hidāyet Murtażā
- 2 Ĥaķ resūli Faķr-i Óālem nūr-ı vāĥid dir saña
 Hel etā geldi senün şānuñda āyet Murtażā
- 3 Ol ki ķudret ķandilinde *vāĥid-i min nūr* iken
 Cebraóile mürşid oldıñ buldı rāĥat Murtażā
- 4 Fehm olındı evvel āķır uyılan kimdir ne ġam
 Senden oldı isnā Óaşer nevÓ-i imāmet Murtażā
- 5 Senden irdi Óārife Óayne’l-yakın Ĥaķķa’l-yakın
 Evliyālar rehberi şāhib-emānet Murtażā
- 6 Bābı sensin cümle Óilmün şehr-i şāh-ı Muştafā
 Kenz-i aÓzam ķapusın buldı cemāÓat Murtażā
- 7 Kim yaman şanursa saña sen aña kılduñ Óaķā
 Sen keremler kānısın ehl-i seĥāvet Murtażā

⁶⁰ bk. ÜSD, (ekitap.ktb.gov.tr).

- 8 Münkir olan ҺazretiҺe bulmayısardır Һalāş
SaҺa āmennā diyen buldı selāmet Murtażā
- 9 Һayf ola Һaқ’дан Һaқırā bola⁶¹ mı hergiz necāt
Kim ki sen sultāna қılmadı itā’at Murtażā
- 10 *Sırruke sırrı* buyırdı şānuҺa Һayrū’l-beşer
Küntü kenzüñ mazҺarı ehl-i sa’ādet Murtażā
- 11 Görmedigüm Tañrı’ya Һapmam didüñ Һaқdur sözüñ
Senden artık kim қıla Һaққ’a itā’at Murtażā
- 12 Yā ŐAlı Ebū’l-Һasansın hem Һüseyn-i Kerbelā
Dürr ü cevher ma’deni ehl-i şehādet Murtażā
- 13 Himmetüñ peymānesidür Őālemi Һayrān iden
Ey velıler serveri şāhib-kerāmet Murtażā
- 14 Māh-ı vechüñ kıblesidür Őāşıkuñ ervāҺınuñ
Devlet anuñdur niyāz itdi nihāyet Murtażā
- 15 Leblerüñ çeşmesinüñdür⁶² āb-ı Һayvān añladım
Hem zebānuñdur senüñ қand-ı melāҺat Murtażā
- 16 Gözlerüñ Һışmından oldı kāfirüñ zehresi çāk
Đarb⁶³-ı tıgıñden irişdi küfre gāret Murtażā
- 17 Sen Őaťānuñ baҺrına baҺrışüñ ey cānlara cān
Küllü şey’ hep sende buldı cümle Һacet Murtażā

⁶¹ Һaқırā bola mı: Һaқır ola mı ÜSD

⁶² Çeşmesinüñdür: çeşmesidür ÜSD

⁶³ Đarb: harb ÜSD

- 18 ÓĀrifüñ qalbine ħubbüñ gün gibi virdi ziyā
Fāsıķuñ qalbine⁶⁴ zulmet [ü] nifāķat Murtażā
- 19 Sen şeh-i merdān-ı Óālem Óārifüñ burhānısın
Sāķı-i Kevşer-i ebrārı cemāÓat Murtażā
- 20 Kim ki sen şāhuñ ħayāl-i ħubbına dil virmedi
Dü cihānda gitmedi andan kerāhet Murtażā
- 21 Ey⁶⁵ cevāhir maÓdeni ħulķ-ı Óazımüñdür⁶⁶ zıbā
Pes Necef ırmāģına kılduñ işāret Murtażā
- [13b] 22 *Lā fetā illā ÓAlı lā seyf illā Zü'l-fıķār*⁶⁷
Kenz-i maĥfıñdür saña kân-ı hidāyet Murtażā
- 23 Şad hezārān şükr ü himmet ħāliķ-ı Yezdānıma
Göñlüme kıldı binā ħubbuñ Óimāret Murtażā
- 24 Biñ yıl Óömrüm olsa şerĥüñden lisāna⁶⁸ ğam deģil
Bulmadum 'ışķuñ zülālinden ķanāÓat Murtażā
- 25 Cānı biñ olsa fedādur yolıña Ümmi Sinān
Mürvetüñ ĥaķķı anı kıлма ferāģat⁶⁹ Murtażā

⁶⁴ qalbine: gönlüne ÜSD

⁶⁵ Ey: ol ÜSD

⁶⁶ Metinde “Óazımüñdürür” şeklindedir.

⁶⁷ Zülfıķār'dan keskin kılıç, Alı'den büyük yiģit yoktur.”

⁶⁸ Metinde “lisānım ne” şeklindedir.

⁶⁹ Feragat: firāķa ÜSD

Nuṭṭ-ı Sinān Ümmi Der-Maḳām-ı Şabā⁷⁰

- 1 ÓAceb ḥayrān oldum Óıřka uyaldan
Yanup püryān oldum Óıřka uyaldan
- 2 Ne aşşı fark iderem ne ziyānı
Küllü vırān oldum Óıřka uyaldan
- 3 Şabr ideyüm dirsem ıurmaz bu dilim
Söyler ozan oldum Óıřka uyaldan
- 4 Dökülür bu dilden dürr ü cevāhir
Gizli Óummān oldum Óıřka uyaldan
- 5 Kimisi dir deli kimi dir uşlu
Halka seyrān oldum Óıřka uyaldan
- 6 Uçdı rāḥat kuşı miḥnet uyāndı
Derde dükkān oldum Óıřka uyaldan
- 7 Óİlm-i ḥikmet ile ıoldı vücūdum
ÓAyn-ı Óirfān oldum Óıřka uyaldan
- 8 Şalādur nefesüm ičen Óāřıka
Āb-ı ḥayvān oldum Óıřka uyaldan
- 9 **Sinān Ümmi** eydür ıalmadı bir ğam
Özge sultān oldum Óıřka uyaldan

⁷⁰ bk. ÜSD, (ekitap.ktb.gov.tr).

Nuṭḡ-ı Sinān Ümmi Der-Maḡām-ı ŐUzzāl⁷¹

FāŐilātün/ FāŐilātün/ FāŐilātün/ FāŐilün

- 1 Őİşķ odına yandığımķün rāḡatum hūdur hemān
Artura derdimi Ḥaķ’dan ḡacetüm hūdur hemān
- 2 Bād-ı şabā esdigince cānımız bulur şafā
Ḥasta vücūduma hem-dem ṭaḡatum hūdur hemān
- 3 Yedi ṭamu sekiz uçmaḡdan müberrāyum bugün
Çün naşībüm Őişķa irdi ḡismetüm hūdur hemān
- 4 İns ü cinni yaradur Ḥaķ kendüye ṭāŐat için
Şöyle bil Ḥaķķa’l-yakīnden ṭāŐatum hūdur hemān
- 5 Zāhidā luṭṭ ile var sen ḡılmaḡil egri naḡar
Tā ezelden yana geldüm Őādetüm hūdur hemān
- 6 *Küntü kenzin* maŐnşinden dersimi ḡatm eyledüm
Dört kitābuñ varlığı-çün āyetim hūdur hemān
- 7 Dir **Sinān Ümmi** bāzergānam bāzāra gelmişem
Müşterī olanlara alım şatım hūdur hemān hū⁷²

⁷¹ bk. ÜSD, (ekitap.ktb.gov.tr).

⁷² Hūdur hemān hū: budur hemān ÜSD

[14a] **Medh-i İmām ÓAlî Kerremallāhu Vechehu Muḥammes-i Seyyid**
Hākim Efendi

FāÓilātün/ FāÓilātün/ FāÓilātün/ FāÓilün

I

Ey muḥibb-i ḥānedān-ı āl kerrār tebār
 Oldı ḳurbıye meveddet naşş emir Kirdigār
 Anlara zıṛā muḥabbetle ider imān ḳarār
 Düşmen-i İlāh yeter bu tıĝ-i rūḥānî-şîÓār

Lā fetā illā ÓAlî lā seyfe illā Zü'l-fikār⁷³

II

Olmuş iseñ cünd-i Óāvió-i ğavādan bîmdār
 Bulmadıñsa kimseden teóyide Óavn u intişār
 Naḳd-i vaḳtün olsa maśrûf-ı ḥırāş-ı kārzār
 Çek cünüd-ı baĝye bu şimşir-i ḳahrı itme Óār

Lāfetā illā ÓAlî lā seyfe illā Zü'l-fikār

III

Ḥānedān-ı āl-ı Bu Tālib'den eyle intişār
 Dost iḳbālünde nā-yāb olsa şehvār-ı yesār
 Göster ol dergāha Óacz ile vücūh-ı ihtikār
 Sell-i seyf it olma meflūl-ı ğılāf-ı iftikār

Lā fetā illā ÓAlî lā seyfe illā Zü'l-fikār

⁷³ ⁷³ Zülfikār'dan keskin kılıç, Alî'den büyük yiĝit yoktur."

IV

ÓAyş u sāmānuñ tebāh itse ʔuġāt-ı rūzgār
 Ceyb-i ümmīdūñ eger ʔāk itse cünd-i ıztırār
 Devr-i cevr-i ʔarḥdan olsañ ʔaÓıf ü mū nizār
 İsm-i aÓzamdur bunı vırd it okı leyl ü nehār

Lā fetā illā ÓAlı lā seyfe illā Zü'l-fiķār

V

Şāf iken āyine-i vicdānuña düşse ġubār
 İtse jeng-ālūd o miróāt-ı Hudā'yı iġbirār
 Hāşıl olsa tengnā-yı elemnden inkisār⁷⁴
 Zikrūñ olsun dāóima vaķt-i seḥerde şad hezār
Lā fetā illā ÓAlı lā seyfe illā Zü'l-fiķār

VI

Yār u yāverdür saña luṭfiyla emcād u kibār
 Ɣalma böyle köşe-i ġamda rehin [ü] ihtikār
 İşte **Hākim** destüñe vā-beste tiġ-i nāmdār

Lā fetā illā ÓAlı lā seyfe illā Zü'l-fiķār⁷⁵

⁷⁴ Hece eksikliğinden kaynaklı vezin problemi vardır.

⁷⁵ Şiirin altında “Noķşandır lakin nüşhasında bu miķdār bulındı” ifadesi yazılıdır.

[14b] **Nuṭṭ-ı Kubbe Tekye Şeyḥi Şeyḥ Süleymān Efendi Der-Maḳām-ı**
İşfahān

- 1 Yandum yaqıldum ben nār-ı Őışḳa
 ŐAndelīb oldum gūlzār-ı Őışḳa
- 2 Bezm-i elestden mest olup geldüm
 Ben bende oldum ḥünkār-ı Őışḳa
- 3 Feth itdi ḳalbim çün nūr-ı zātı
 Müstağraḳ oldum envār-ı Őışḳa
- 4 Zūlfūñ hevāsı eyledi ḥayrān
 Manşūr olmuşam berdār-ı Őışḳa
- 5 Ḥidmet-i şeyḥe ḳulluḳ ide gör
 Maḥrem olursuñ esrār-ı Őışḳa
- 6 Dost cemāline olalı ḥayrān
 Münādī oldum bāzār-ı Őışḳa
- 7 Nice Süleymān geldi cihāna
 Ben **Süleymān**'ım serdār-ı Őışḳa

Haṭāyī Baba Der-Maḵām-ı Beyātī*Fā'ōilātün/ Fā'ōilātün/ Fā'ōilātün/ Fā'ōilün⁷⁶*

- 1 İbtidādan yol şorarsañ yol Muḥammed ÓAlī'nüñdür
Yetmiş iki dil şorarsañ dil Muḥammed ÓAlī'nüñdür
- 2 Gice olur gündüz olur cümle Óālem düpdüz olur
Gökde kaç biñ yıldız olur ay Muḥammed 'Alī'nüñdür
- 3 Var Óaqluñ başıña divşir rehberüñ o güne düşür
Baḥr-i Óummāna qarışur sırr Muḥammed ÓAlī'nüñdür
- 4 Varma Yezid'üñ yanına çarḥı doḵınur teline
La'ōnet Yezid'üñ cānına dīn Muḥammed ÓAlī'nüñdür
- 5 Yezid ÓAlī'den seçilür mü'ōmine rahmet saçılur
Evvel bahārda açılur gül Muḥammed ÓAlī'nüñdür
- 6 **Haṭāyī** ḥaste olmuş iñler cümlemizüñ göñlün egler
Nūr olmuş Óāleme toḡar nūr Muḥammed ÓAlī'nüñdür

⁷⁶ Şiirin birkaç beyti bu vezne uysa da vezin bütün beyitlere/mısralara uymamaktadır.

Haṭāyī Baba der Maḵām-ı Hüseynī

- 1 Āgāh oluñ ey erenler
Gelen Murtaẓā ÓAlī'dür⁷⁷

- 2 Tūrnaya virmiş sesini
Melekler tutar yāsını
Hem binüp hem devesini
Yiden Murtaẓā ÓAlī'dür

- 3 Turāba virmiş özini
Kān ile yumuş yüzini
Kırklar ile bir üzimi
Yiyen Murtaẓā ÓAlī'dür

- 4 ÓAlī çeker kılıcını
Düldül'i çeker gücini
Muḥammed'ün miÓrācını
Gören Murtaẓā ÓAlī'dür

- 5 ÓAlī'nüñ Fāṭma yāri
ÓĀşıqları çeker zārı
Yezidlere Zūlfikār'ı
Çeken Murtaẓā ÓAlī'dür

- 6 Cennetdeki kızıl elma
Śarardup beñziñi şolma
Pīr Sulṭānum ġāfil olma
Gelen Murtaẓā ÓAlī'dür

⁷⁷ İncelenen kaynaklardan anlaşıldığı üzere, şiirde; “Ahdine sadık duranlar/ Gelen Murtaza Ali'dür” dizeleri eksiktir.

[15a] **İlahî Seyfûllah Efendi Kıddise Sırruhu [Der-mağâm-ı] Beyâtı**

- 1 Mevlâm gözüm yaşı aķar seyl olur
İner ingin deryāsına göl olur
Āhım düdi çıkar Óarşā yol olur
Ĥaķķ'ı isteyenler devrān eylesün
- 2 Devrān ider üçler kırķlar yediler
Ĥaķķ'ı ķabûl idüp dünyā koydılar
Anıñçün anlara derviş didiler
Ĥaķķ'ı isteyenler devrān eylesün
- 3 Derviş olanlaruñ bağrı baş olur
Dili tevĥid ider gözi yaş olur
Münkir olanlaruñ bağrı taş olur
Ĥaķķ'ı isteyenler devrān eylesün
- 4 Bülbül-veş düşmişem gülüñ zārına
Manşûr olup geldim Óışķuñ dārına
Şaķın aldanmayuñ dünyā varına
Ĥaķķ'ı isteyenler devrān eylesün
- 5 Gülünden ayrılmış bülbül gibiyim
Efendisi ķovmuş bir ķul gibiyim
Bāđi Óasker bāşmış bir yol gibiyim
Ĥaķķ'ı isteyenler devrān eylesün
- 6 Baķuñ **Seyyid Seyfullāh**'uñ ĥāline
Cān u başın virdi Allāh yolına
Şaķın aldanmayuñ münkir āline
Ĥaķķ'ı isteyenler devrān eylesün

-55-

İlahî Hicāz⁷⁸

- 1 ÓIşķ cürÓasın sundı baña
İçdim oldum mestānesi
Gözüm açup baķdum gördüm
ÓIşķdan yüce meyhānesi

- 2 Mest oluben gördüm Hāķķ'ı
Oldur Aħad Şamed bāķı
Hızır nebı olmuş sāķı
ÓIşķdur anuñ peymānesi

- 3 Bu Óışk bilinmez āl ile
YaÓnı ańlanmaz ķāl ile
Mürşid aldanmaz māl ile
Cāndur anuñ sermāyesi

- 4 Şeyħim yolu gerķek yoldur
Bu söyleyen ğayrı dildir
Derviş Yūnus kemter ķuldur
Ol sulţānuñ dıvānesi

⁷⁸ bk. YED, (Yağmur, Selim, 2014).

[15b] Muḥammes Ğazel-i Nābî Berā-yı Nefy-i Vücūd⁷⁹*Mefā'Öilün/ Fe'Öilātün/ Mefā'Öilün/ Fe'Öilün***I**

Bu gülsitānda benimçün ne gül ne şebnem var

Bu çārsūda ne dād u sitend ne dirhem var⁸⁰

Ne kudret ü ne taşarruf ne pîş ü ne kem var

Ne kuvvet ü ne ta'Öayyün ne zaḥm ne merhem var⁸¹

Bu kār-ḥānede bilsem neyüm benüm nem var

II

Vücūd cūd-ı İlāhî ḥayāt baḥş-ı kerîm

Nefes Öaṭiyye-i rahmet kelām faẓl-ı kadîm

Beden binā-yı Ḥudā rūḥ nefḥa-i tekrîm

Ḳuvā vedîÖa-i kudret ḥavās vaẓÖ-ı ḥakîm

Bu kār-ḥānede bilsem neyüm benüm nem var

III

Bu kār-ḥānede bir başka kār u bārum yok

Ne varsa cümle anuñdur bir özge kārüm yok

Cihāna gelmede gitmekde ihtiyārum yok

Benüm benüm diyecek elde bir medārum yok

Bu kār-ḥānede bilsem neyüm benüm nem var

IV

Zemîn bisāṭ-i kâder çerḥ ḥayme-i Öazamet

Nücüm-i sâbit u seyyār meşÖal-i kudret

Cihān netîce-i cūd-i ḥazā'Öin-i rahmet

Şaḥā'if-i şuver-i kevn nüshā-i ḥikmet

Bu kār-ḥānede bilsem neyüm benüm nem var

⁷⁹ bk. NBD, (Bilkan, Ali Fuat, 2011).

⁸⁰ Vezin gereği “stend” kelimesinden sonraki “ü” okunmadı.

⁸¹ Vezin gereği “zaḥm” kelimesinden sonraki “u” okunmadı.

V

Vücūd Ŗāriyetidür hayāt emānetdür
 Ŗİbāde daŖvı-i mülk iddiŖā-yı şirketdür
 Kuluñ vazıfesi teslîmdür içāŖatdür
 Baña kulum didüğü luţfdur Ŗināyetdür
 Bu kār-hānede bilsem neyüm benüm nem var

VI

Benim fakîr-i tehî-dest cūd Hakk'ındur
 ŖAdem benüm şıfatımdur vücūd Hakk'ındur
 Zuhūr u hestî vü būd u nemūd Hakk'ındur
 Temevvüc-i yem-i ğayb u şühūd Hakk'ındur
 Bu kār-hānede bilsem neyüm benüm nem var

VII

TaŖayyüşüm kerem-i sofrā-i Ŗaţādandur
 Teneffüsüm nefes-i rahmet-i Hudā'dandur
 Veţāifüm der-i inŖām-i Kibriyādandur
 Revātibüm niŖām-ı maţbağ-ı kazādandur
 Bu kār-hānede bilsem neyüm benüm nem var

VIII

Naşıbsız alamam rızkı huşk ile terden
 Ne āsumān u zemînden ne baħr ile berden
 Gelür muķadder olan deñlü nuķre vü zerden
 Ziyāde ķabz idemem rızķımı muķadderden
 Bu kār-hānede bilsem neyüm benüm nem var

IX

Suţūr-ı mevc-i havādiş rüsüm-ı hāme-i şunŖ
 Ceride-i dü-cihān naķş-ı kār-hāne-i şunŖ
 Libās-ı arz u semā tār [u] pūd-ı cāme-i şunŖ
 Şuhūş-ı nās temāşîl-i şāh-nāme-i şunŖ
 Bu kār-hānede bilsem neyüm benüm nem var

X

[16a] Şabāhı şām u şeb-i tıreyi nehār idemem
 Hevāyı āteş ü āb ābı hāksār idemem
 Sipihri sākin ü kühsārı bî-ķarār idemem
 Hāzānı kendü murādumca nev-bahār idemem
 Bu kār-hānede bilsem neyüm benüm nem var

XI

ØAdemden itdi beni ķudreti ber-āverde
 Ğıdāma eyledi āmāde raķm-ı māderde
 Nevāl-i zāhir ü bāṭınla itdi perverde
 Benimle çekdi zuhūr-ı cemāline perde
 Bu kār-hānede bilsem neyüm benüm nem var

XII

Tecelliyāt-ı Hudādur açılsa çeşm-i şuØūr
 Taṭavvurāt-ı Øavālüm teceddüdāt-ı umūr
 Bürüz-ı genc-i hafıdūr bu lücce-i pür-şūr
 Bu kār ü bār-ı İlāhı bu ṭumturāk-ı zuhūr
 Bu kār-hānede bilsem neyüm benüm nem var

XIII

Gehı tehı vü gehı pür hazāōin-i imkān
 Şuver-nümā-yı nevın şışe-hāne-i devrān
 Ğarıb meyve-feşānlıkda **Nābiyā** her ān
 Bu köhne bāĝ-ı perişān hevā-yı rü-be-hazān
 Bu kār-hānede bilsem neyüm benüm nem var

-57-

Nutq-ı Sārbān Ahmed Hazretleri Tahmīs-i Hayreti*Mef'ûlû/ Mef'â'îlün/ Mef'ûlû/ Mef'â'îlün***I**

Yārūñ ruḥ-ı zülfünde bil küfr ile îmānı
 Vechine nazar kıl bak gör āyet-i Raḥmān'ı
 Dil-ḥānesin [i] pāk it gör anda o sultānı
Ey ṭālib olan Őāşık seyr itmege cānānı
Dikḳatle temāşā kıl her gördüğün insānı

II

Ol peyker-i cānāna kim şüret-i Raḥmāndur
 Vechinde olan ḥaṭlar hep āyet-i Kūrōāndur
 El mü'ömin-i mir'ōāt-ı Ḥaḳ'dan saña bir hāndur
Āyine-i cānı çün şüret-i Raḥmāndur
Bu āyineye gel bak gör şüret-i Raḥmān'ı

III

Şādıklar imiş yārūñ Őāşıqları şādıklar
 Cān gözin açup Ḥaḳḳuñ envārına lāyıklar
 Ger görse Öaceb midir cānānı o yanıklar
Şüretde görünmez cān dirler münāfıklar⁸²
Sen cāna nazar kılsun görmek dileyen anı

IV**[16b]**

Çün aḥsen-i takvime nā-ḥaḳ dir imiş münkir
 Gerçeklere ṭaŐn eyler gözi kör imiş münkir
 İnşāf idelim bi'llāh öz ki ḥar imiş münkir
Maḥbūb temāşāsın menŐ eyler imiş münkir
Kör gözlerinin nūrı yokdur göremez anı

⁸² Mısrada hece eksikliğinden kaynaklanan vezin problemi vardır.

V

Zühdünde riyā olsa gelmez bu yola zāhid
 Şanma bu Óamellerle Firdevs bula zāhid
 Dîdār-ı şühūdından bı-behre ola zāhid
Sen sürv-i dil-ārādan göz yumsa n'ola zāhid
Huffāş gözi görmez hūrşîd-i dıraḥşānı

VI

Şol mūy-ı miyānuñda cānā bir eşer duysam
 Yā Óayn-ı Óināyetle ben mūra naẓar kılsam
 Ey dil-ber-i rūḥāñı cān sırrın eger duysam
Ben ḥātem-i laÓlüñden bir zerre ḥaber duysam
Bir ḥabbeye almazdum şad mülk-i Süleymān'ı

VII

Ey **Ḥayretî** yüzüñ sür ḥāk-i der-i cānāna
 Emr oldı sücūd ile ol şūret-i raḥmāna
 Rāz-ı dil-i pür derdi insāna di insāna
*Esrār-ı sözün **Aḥmed** keşf eyleme nādāna*
Ḥayvāna maḥal görme sen çeşme-i ḥayvānı

-58-

Ġazel-i Ĥayretî⁸³*FeŖilātün/ FeŖilātün/ FeŖilātün/ FeŖilün***I**

Nice bir zülf gibi ĥāk ile yeksān olalım
 Nice bir turreleri gibi perîşān olalım
 Açılalum leb-i dilber gibi ĥandān olalım
 CürŖa-dānı getür abdāl yine ĥayrān olalım

II

Silelüm gel berü āyîne-i ĥalbūñ tozını
 Açalum gül-i ĥubārın yine cānuñ gözini
 Ĥulaġa koymayalum ĥāce faĥîhūñ sözünü
 CürŖa-dānı getür abdāl yine ĥayrān olalım

III

Yıĥuben zühd-i veraŖ mülkini vîrān idelim
 Girelim cān u göñül şehrini seyrān idelim
 CemŖ olup bir araya şöĥbet-i rindān idelim
 CürŖa-dānı getür abdāl yine ĥayrān olalım

IV

Nice bir āyîne-i cām ile ĥôd-bîn olalım
 Nice bir bâde-i ĥamrā gibi rengin olalım
 Gel **Ĥayretî** gedālar gibi miskîn olalım⁸⁴
 CürŖa-dānı getür abdāl yine ĥayrān olalım

⁸³ Başlıkta gazel olduġu söylenen şiir murabba nazım şekli ile yazılmıştır.

⁸⁴ Hece eksikliğinden kaynaklı vezin problemi vardır.

-59-

[17a] **Ġazel-i Şeyh Nehri Tahmîs-i İhsânî Müsemmen-i Şeyh İbrâhîm
Keşfi Kırmî Rahîmu'llâhu**

Mefâ'îlün/ Mefâ'îlün/ Mefâ'îlün/ Mefâ'îlün

I

Cem-âlu'llâh'a müştâķ ol nigâh-ı dil-rübâdan gec
Kılup arzû Cemâlu'llâh'a ol Ôâşık sivâdan gec
Muhabbet râhına düş râhat-ı zevķ ü şafâdan gec
Menâr-ı nûr-ı vech-i Hâzret ol nûr-ı Ôimâdan gec
Unut küllî fenâyı perde-i kayd-ı bekâdan gec
Ol Ôayn-ı zât-ı vahdet mazharı illâ vü lâdan gec

Göñül gel Ôışķa düş Ôışķa dahı ğayrı hevâdan gec
Vücûduñ nâr-ı Ôışķa yandırıp küllî sevâdan gec

II

Mürîd-i Ôışķ olup râh-ı Hudâ'da eyleme takşîr
Sorup esmâ müsemmasın taleb kıl eylesün te'sîr
Sivâ hârın yakup zıkr âteşîyle kalbi kıl tahtîr
Ziyâ-yı nûr-ı akdesle kılup deyr-i dili tenvîr
Ta'âyünle heyûlâ vü şuverrde kalmasun te'sîr
Süveydâ şafhasından peyker-i ağyârı sil bir bir

Cemâl-i yâri levh-i dilde Ôışķla eyleyüp taşvîr
Dü Ôâlem nakşını hakk eyle fikr-i mâ Ôadâdan gec

III

Fenā bezminde takrîr olma bir cām-ı meserretten
 Hūmār derd-i sırr el virmesün bu cām-ı zilletten
 Kanā [Ŗat] küncini kıl ihtiyār el çek her Ŗişretten
 Mül-i Ŗirfān içüp meyhāne-i zāt-ı hüviyyetden
 Gider peymāne nūş-i şü'ün bezm-i Ŗişretten
 Dili tahlîş için ser-mestî-i şahbā-yı keşretten

Muhabbet cürŖasın nūş eyle cām-ı Ŗayn-ı vahdetden
 Şarāb-ı lem-yezelden mest olup evc-i Ŗalādan gec

IV

Nazar kıl Ŗāleme Ŗibretle aç bu çeşm-i imŖānı
 Ne yüzdendür tecellî herkese eltāf-ı Rabbānî
 Ŗīmānuñ olmaz idrāki kemāhi görmez eşyāyı
 Vücūduñdan taŖalluk riştesin kes hissi kıl fānî
 Keşāfetden hālāş idüp bir eyle cism ile cānı
 Temāşā eyle nūr-ı Aḥmed ile Ŗarş-ı Raḥmānı

Güzer kıl çār Ŗunşurdan kılup miŖrāc-ı rūḥānî
 İrişüp Ŗālem-i kudse kamu arz u semādan gec

V

ŖUbūdiyyetde ister Ŗabd olan eltāf-ı Mevlā'dan
 ŖAṭā Ḥaḳḳuñ Ŗaṭāsı bilme anı şāh-ı Dārā'dan
 Ne ḥāşıl merde nā-merde temellukla temennādan
 Uyup Ŗaḳla ilişme cılve-i iŖlāda ednādan
 Tecellî-i cemāle mazhar ol şüretde maŖnādan
 Şehūd-ı Ḥaḳ'da ol ṭāib şifāt-ı zāt-ı esmādan

İkāmet eyleme Cibrîl-veş Ŗarş-ı muŖallādan
 Sefer kıl refref-i Ŗişḳla Sidre-i müntehādan gec

VI

Ki her sūd u ziyān merde muḳadderden olur ḥāşıl
 Ne yüzden kim kılam cārı olupdur ol olur vāşıl
 Ki istiḥkākla olmazsın evel Ōākıl gerek cāhil
Kelām-ı bî-ḥurūf-ı şavt-ı Mūsā-veş olup vāşıl
Bütün nūrānî vü zulmānî kaydın levḥ-i dilden sil
Maḥall olsun tecelliyāt-ı nūr-ı zāt-ı Tūr-ı dil

[17b]

Maḳām-ı kābe kavseyn ev ednā olmasun menzil
Bir olup nūr-ı zāt-ı baht ile şümme denadan gec

VII

Ġazel tarzında **Keşfî** gerçi māhir bu müşemmendür
 Sürüp cūlar gibi yüz nehre ırmış bir semenderdür
 Bu raŌnālîkda taḥmîş eylemek iḥsān idendür
*Der-i faẓl-ı Hudā'ya ḳalb-i **İḥsān** kān-ı maŌdendür*
Ḳadîmî mislūñî şād-ı revān feyzā-i maḥzendür
Göñül Ōayn-i zūlal-i ḥaydariden nūş idüp şendür

*Kelām-ı **Nehri-i** kāşır sülūk ehlîne rüşendür*
Beḳā bi'llāha ol vāşıl fena-ender-fenādan gec

-60-

Nuṭṭ-ı Nehri Taḥmîş-i İḥsān el-Ḳadiri

MüstefŌilün/ MüstefŌilün/ MüstefŌilün/ MüstefŌilün

I

Dildār ile hem-şoḥbetüm vā ḥasretā neme gerek
 MirŌāt-ı sırr-ı vuşlatum Ōālem-nümā neme gerek
 Sermest-i Ōışḳ-ı ḥazretüm zühd ü taḳvā neme gerek⁸⁵

⁸⁵ “taḳvā” kelimesinde vezin bozuluyor.

Mecnûn-ı cām-ı vaḥdetüm āb-ı hevā neme gerek
Meftûn-ı dām-ı ḥayretüm kayd ü sivā neme gerek

II

Buldum şerî'at filikasın geçdüm ḥaḳıḳat lüccesin
 Būd [u] nebūd endişesin itdüm ferāmūş cümlesin
 Vaşluñ içüp yek merdesin Ŗirfānda buldum neşşesin
 Şahbā-yı Ŗışkıñ cür'asın nūş eyleyüp yek-kaṭresin
 Giydüm melāmet hırkasın tāc u kabā neme gerek

III

Ḳalmadı a'Ŗdā vü ḥalīl defterde yok zenb ü cezīl
 Āb ü hevā [vü] nār [ü] gil maḥv oldu [hep] bisyār u ḳıl
 Bā-himmet-i sulṭān-ı ceyl yokluk olup rūḥa delīl
 Maḥv oldu cümle ḳāl ü ḳıl dermānda Ŗaḳl-ı Cebra'ıl
 ŖAnḳā olinca Ḳāf-ı dil-şayd-ı Hü mā neme gerek

IV

Seyr eyleyüp her ḥāleti gördüm tamam-ı Ŗuzleti
 Ḥāl eyledüm maḥviyyeti buldum gönülde şafveti
 Bildim kemāl-i ḥazreti dilde büründüm vaḥdeti
 Zilletde buldum Ŗizzeti miḥnetde buldum rāḥatı
 ŖUzletde buldum vuşlatı renc ü Ŗanā neme gerek

V

Men nokṭa-i ān olmuşam yāsın-i pinhān olmuşam
 Nūndan nūmāyān olmuşam Ŗālemlere cān olmuşam
 Esrār-ı Ŗirfān olmuşam Ŗuşşāḳa iḥsān olmuşam
 Keşretde Furḳān olmuşam vaḥdetde Ḳur'ān olmuşam
 Men Ŗayn-i imān olmuşam Ḳālū belā neme gerek

VI

Vuşlat güli baḥş itdi bû itmeme şûrdan cüst ü cû
 Dünyâyı ıtsa âb-ı rû gözûme görünmez o bu
 İtdi tecellî sırı hû seyrüm cemâl-i Hâk kamu
Ey müñkir-i beyhude-gû tâ çend idersüñ güft u gû
Ben Hâkķı gördüm sū-be-sū çün ü çerā neme gerek

VII

[18a]

Bakma vefāsız devlete meyl itme fāñj zînete
 Dil virme ḥüsn ü ṭalŌata cehd it beḳā-yı vuşlata
 Ōİlm-i ledün-i ḥazrete Ōārif olup gir vaḥdete
Aldanma hergiz şûrete saŌy eyle genç-i şirete
Hızır ile girdim zulmete hergiz Ōamā neme gerek

VIII

Şıdk-ı derūñı kıl niṭāḳ mülk-i dile vazŌ eyle ṭāḳ
 Nāsûta itme iştiyāḳ sırr-ı cemāle bul vifāḳ
 Ādemdurur mirŌāta Hâk al nüshā-i Hâk'dan sebak
Dost yüzine mirŌāte bak yakındurur şanma uzāḳ
Lāhûta kurmuşum otaḳ arz u semā neme gerek

IX

Nûr-i cemāle muḡraḳam māh-ı Hüdā'dan münşāḳam
 Nehr-i ledünden müştāḳam deryā-yı zāta mülşāḳam
 Ḳavl-i vilāda eşdaḳam ancak ki **İḥsān-ı** ḥaḳam
Nehrî çü bahre mülḥaḳam miftāḥ-ı kenz-i muḡlaḳam
Men ḥôd vücūd-ı muṭlaḳam vaşl u liḳā neme gerek

-61-

Ğazel-i Nakşı Tahmîs-i Halîlî Kadde'sa'llāhu-ı Esrāre-hümā*Mefā'Öilün/ Mefā'Öilün/ Mefā'Öilün/ Mefā'Öilün***I**

Cemālün vaşfin ey dilber egerçi tende cān söyler
 Lebün esrārını Óışkuñ velākin rāygān söyler
 Ki nuṭkuñ emr-i Haḫdur men Óarefe sırrın Óayān söyler
Eyā sen şanma kim senden bu güftārı dehān söyler
Veyā terkîb olan Óunşur yāhud laḫm-ı zebān söyler

II

Yüzünden istivā sırrın bilenler ey ḫad-i bālā
 Olardur mekteb-i Óirfān içinde Óālim u aÓlā
 Ne bilsün ders-i ḫüsnünden senün ḫādı yāḫūd monlā
Seni ol saña bildürmek murādın ḫaşd ider Mevlā
ÓAnāşırdan giyüp bir ton yüzünden tercümān söyler

III

Cemāli ḫüsnüni tezyîñ idüp bu ḫible-i tende
 Kemāli ḫikmetin göstermek için şüret-i cānda
 Yed-i ḫudretle yazdı ism-i faẓlın şekl-i insānda
Yaratdı cümle eşyā-yı özin pinhān idüp anda
Görindi niçe biñ yüzden velî kendi nihān söyler

IV

Haḫḫat Óilmine ümmü'l kitāb olduñ ise ersün
 Göñül gözine şübhe perdesin çekdüñse kāfırsün
 Eger şems-i cihān-ārā olursañ dahı bî-fersün
Şular kim bilmedi nefsin Óarefdēñ almadı dersün
Degildür Haḫḫa Óārifler özin bilmez yalan söyler

V

[18b]

Zuhûr itdi kamu eşyâ hitâb kâfile nûnda
*Nefâhtu fîhi men rûhî*⁸⁶ izâfî oldu cân sende
 Yaradılmış ne kim vardur kamu oldu saña bende
Hayâl-i zıll yeter Öibret görinen hayme-i tende
Degildür nuṭṭ iden şûret derûnunda devrân söyler

VI

Lebûn cām-ı saḳîhimdür kelâmuñ sûre-i Kevşer
 Kitâb-ı ḥaḳ durur vechûn teŖâlâ şānuhu ekber
 Kimûndür yazılan âyet kimûndür okınan defter
Kimûndür bunca cünbişler kimûndür nuṭṭ iden gevher
Özüñden olmadın Ŗârif ki senden özge kân söyler

VII

Gönül gözini ḡafletden açan Ŗāşıklar ey Nakşî
 Olardır ḥaḳḳı bâṭıldan seçen Ŗāşıklar ey Nakşî
Ḥalîlî gibi varından geçen Ŗāşıklar ey Nakşî
 Saḳîhim *Rabbehüm ḥamrın için Ŗāşıklar ey Nakşî*
İrer maŖşûḳına anlar mekândan lâ-mekân söyler

⁸⁶ Hicr 15/29. “Ben, onun yaratılışını tamamladığım ve ona ruhumdan üflediğim zaman, siz hemen onun için secdeye kapanın.”

-62-

Nuṭḡ-ı Ḥazret-i Yūnus Ḳuddise Sırruhu⁸⁷

- 1 ÓIşķ ile ister idik yine bulduķ ol cānı
Göñlek idinmiş giyer şüret ile bu teni
- 2 Girmiş şüretde gezer cümle işleri düzer
Girü kendüye söyler gevher ile bu kanı
- 3 Bu dünyā bir bāzārdır şüretler olmuş dükkān
Bu dükkāna geçüben şatan oldur bu kanı
- 4 Bir niçeler kayurur bunca mālum kendi dir
Viren oldur alan ol şorsa nedür ziyanı
- 5 **Yūnus** imdi sen senden ayru degilsün andan
Sende bulmayız señ anı yakında bulasın anı

-63-

Ḥazret-i Mevlānā Ḳuddise Sırruhu*Mefāʾülün/ Mefāʾülün/ Feʾülün*

- 1 Müselmānān menem rind-i ḥarābāt
Yerim meyḥānedür işim melāmāt
- 2 Ne zāhidem ne zühdüm var ne Óilmüm
Ne ṭāʾat bilürüm ne ḥôd Óibādāt
- 3 Ne dīnüm var ne imānum ne Óilmüm
Ne mescid bilürüm ne bāng-i kāmāt

⁸⁷ bk. YED, (Yağmur, Selim, 2014).

4 Men ol gebrem maḳāmum deyr içünde
Velî Ŗışḳa getürmişüm irādāt

[19a] 5 Pelās arḳamda vü nāḳūs elümde
Keh zünnār ḳuşanuram ne Ŗalāmāt

6 Çıḳam meyḥāneden gülbānk uram ben
Ḥarābātum ḥarābātum ḥarābāt

7 Kes elüñi ayaguñi dilüñi
İkende nefsüñe virme mirādāt

8 Eyā **Mollā Celāleddīn** ne sırdur
Aduñ zāhid özüñ rind-i ḥarābāt

-64-

Nazīre-i İbn-i Kemāl Pāşā Meḥmed Vehbî El-MaŖraşî Sünbil-zāde

MefŖölü/ MefāŖilü/ MefāŖilü/ FeŖölün

I

Erbāb-ı vefā āh u fiḡān eylemek olmaz
Rāz-ı dili her yirde nihān eylemek olmaz
Bu sırr-ı ḥafî devr-i zebān eylemek olmaz
Ser virmek olur sırrı Ŗayān eylemek olmaz

II

Bir rāz-ı nihāndur hele esrār-ı ḥaḳīḳāt
Fehm itmez anı olmayan erbāb-ı ṭarīḳāt
Sālīk ne ḳadar çekse de bu rāhde zaḥmet
Ser virmek olur sırrı Ŗayān eylemek olmaz

III

Ney gibi eger şınemi zaḥmuñ ide devrān
 Ger Óūd gibi bağırmı yaḳsa ğam-ı hicrān
 Kānūn gibi olsa da dil bezmde nālān
 Ser virmek olur sırrı Óayān eylemek olmaz

IV

Her sırrını meknūz idüp dilde nihān tūt
 Keşf eyleme bu pendimi her yirde emān tūt
 Kim der saña her kimseyi var maḥrem-i cān tūt⁸⁸
 Ser virmek olur sırrı Óayān eylemek olmaz

V

Teng olsa eger başuma bu atlas-ı etlāk
 Eylerse ğam-ı Óışk ile āḥir beni ihlāk
 Şimşir-i sitem şınemi eylerse de şad çāk
 Ser virmek olur sırrı Óayān eylemek olmaz

VI

Zāhid-i suḥan Óışkı sen efsāne mi şanduñ
 ÓUşşāk-ı melāmet kişi dıvāne mi şanduñ
 Esrārı beyān idici mestāne mi şanduñ
 Ser virmek olur sırrı Óayān eylemek olmaz

VII

Ben Óıškuñı tūtdum hele bu şınede meknūz
 Rūḥ irmedi rūḥum gibi itdüm anı meḥrūz
 Bu mışraÓ-ı vird eyler isem ben n'ola her rūz
 Ser virmek olur sırrı Óayān eylemek olmaz

⁸⁸ Mısra mecmuuda: “Kim der saña kim her kimseyi var maḥrem-i cān tūt” şeklindedir. Vezin ve anlam gereği mısradaki ikinci ‘kim’ çıkarıldı.

VIII

Mecnûn degilüm rāzımı keşf itmezem aşlā
 Lāyık mı düşe dillere mānende-i Leylā
 Ey şūh emîn ol ile itmem seni rüsvā
 Ser virmek olur sırrı Óayān eylemek olmaz

IX

Üftāde dil olmağ hele ol şūha ne müşkil
 Bir gün seni bi'llāh toyurur şağın ey dil
 Güçdür ki bu esrārum ide devr-i maḥāfil
 Ser virmek olur sırrı Óayān eylemek olmaz

X

Vehbî dil-i nālānuma bulunmadı hem-dem
 Şimdengerü itmem hele bir kimseyi maḥrem
 Gördüm hele bu maÓnî-i rengini müsellemler
 Ser virmek olur sırrı Óayān eylemek olmaz

-65-

[19b] **Nuṭṭ-ı Müseddes-i Bahāî Kıddise Sırruhu**
FeÓilātün/ FeÓilātün/ FeÓilātün/ FeÓilün

I

Zāhidüñ her ne kadar taÓnı firāvān olsa
 Aña ğam çekmez idik zerrece izÓān olsa
 Rafz⁸⁹ u ilhādı nedir añlasa Óirfān olsa
 Şıdk ile mezheb-i İslām'da pūyān olsa
 Bize mülhid diyenüñ kendide imān olsa
 Dahl iden dñimize bārî müselmān olsa

⁸⁹ “rafzî” kelimesi vezin gereği “rafz” şeklinde okundu.

II

Ta'Ŗn-ı zümre-i yārāna gürüh-ı hezele
 Nā-sezā sözler ile bā'Ŗis olurlar kesele
 Ne bilür qadrini erbāb-ı kemālün cehele
 Cümleden geçdik idi her ne belā ise hele
 Bize mülhid diyenün kendide imān olsa
 Daḥl iden dīnimize bārī müselmān olsa

III

Cāhil ü bāṭıl ü bī-mezheb iken ol ebter
 Kendü ef'Ŗālını ehl-i dile isnād eyler
 Ardımızdan ne qadar ğıybetimiz eyleseler
 Aña va'llāh elem çekmez idik zerre qadar
 Bize mülhid diyenün kendide imān olsa
 Daḥl iden dīnimize bārī müselmān olsa

IV

Gerçi kim nefse uyup itmedeyüz sehv ü ḥaṭā
 Bilürüz cürmimüzi itmezüz inkār aṣlā
 Ğam degil ğıybetimüz söylese dā'Ŗim a'Ŗdā
 Qā'Ŗiliz ḥaḳ söze biz gerçi **Bahāi** ammā
 Bize mülhid diyenün kendide imān olsa
 Daḥl iden dīnimize bārī müselmān olsa

-66-

Nuṭḳ-ı Seyyid Seyfullāh Efendi Quddise Sırruhu

Fā'Ŗilātün/ Fā'Ŗilātün/ Fā'Ŗilātün/ Fā'Ŗilün

- 1 Kim ki bilmez kendüzin ma'Ŗbūdı bilmez nidügin
 Bu cihāna gelmeden maḳṣūdı bilmez nidügin
- 2 Şüret-i Raḥmān'ı kim her yerde ḥāzır görmedi
 Cāhil u nā-dāndur ol mevcūdı bilmez nidügin

- 3 Kim ki *vescüd vaqtarib*⁹⁰ sırrından āgāh olmadı
Emr-i Hakkı terk iden merdūdı bilmez nidügin
- 4 Müöminün kalbi nazargāh-ı Hudādur bilmeyen
Bî-ḥaberdür sâcid u mescūdı bilmez nidügin
- 5 ÖÖmrinün ser-māyesin yok yire **Seyfî** şarf iden
Ol başıretsiz ziyān u sūdi bilmez nidügin

-67-

Nutk-ı Müseddes EsÖad Efendi

MefÖülü/ MefāÖülü/ MefāÖülü/ FeÖülüün

I

Şanmañ bizi kim beste-dil-i nefsi-i kavıyüz
Ḥāk-i kadem-i āl-i Öabā Muştavıyüz
Ne ḥavf-ı emîrān bilirüz ne bedevıyüz
Rāzî-şoden-i ḥükm-i kazā Murtafavıyüz
İkrārimuza ser verirüz Öahde kavıyüz
Biz şāh-ı velāyet kulıyuz hem ÖAlevıyüz

II

Naķş-ı hevesi şafḥa-i dilden sile geldük
Tā daÖvî-i mihr-i neseb-i pāk ile geldük
Ḳurbān-ı İlāhî olup İsmāÖil'e geldük
Çün bezm-i kıdemden dile geldük bile geldük
İkrārimuza ser verirüz Öahde kavıyüz
Biz şāh-ı velāyet kulıyuz hem ÖAlevıyüz

⁹⁰ Âlak 96/19. “(Rabbine) Secde et ve yaklaş.”

III

[20a] ÓĀlemlere iŝnā Óaşer ebrāc degül mi
 Tır-i siteme cümlesi âmāc degül mi
 Her biri bunıñ ser-i mihr-i mehe tāc degül mi
 DaÓvā-yı muḥabbet buña muḥtāc degül mi
 İkrārımuza ser verirüz Óahde ḳavıyüz
 Biz şāh-ı velāyet ḳulıyuz hem ÓAlevıyüz

IV

ÓĀvān-ı Yezıd'üñ hele ḥaşmānıyuz el-ḥaḳ
 LaÓnet-keş-i imān-ı dıl ü cānıyuz el-ḥaḳ
 Bu maÓrekenüñ Sām [u] Nerımānıyuz el-ḥaḳ
 Evlād-ı Hüseyin'üñ ḳulı ḳurbānıyuz el-ḥaḳ
 İkrārımuza ser verirüz Óahde ḳavıyüz
 Biz şāh-ı velāyet ḳulıyuz hem ÓAlevıyüz

V

Yokdur bizi tekdıre ḥavāricde liyāḳat
 Ednāmız ider Óālemi pür lerze-i dehşet
 Ammā nidelüm böyle imiş ḥükm-i meşıyyet
 Cān başı fedā eylesen EsÓad ne saÓādet
 İkrārımuza ser verirüz Óahde ḳavıyüz
 Biz şāh-ı velāyet ḳulıyuz hem ÓAlevıyüz

-68-⁹¹

FāÓilātün/ FāÓilātün/ FāÓilātün/ FāÓilün

I

ÓAks-i evşāf-ı celālün melce vü me'vāsıyuz
 ÓAyn-ı envār-ı cemālün dıde-i bınāsıyuz
 Sırr-ı vech-i aḳdesün āyıne-i eclāsıyuz
 Bir cenāb-ı kibriyānuñ zākir-i esmāsıyuz
 Halka-yı tevḥıd-i zıkrün velvele ārāsıyuz

⁹¹ Şiirin kime ait olduğu belirtilmemiş ancak mahlasından Şerif isimli bir şaire ait olduğu tespit edilmiştir.

II

Ėarķ olup deryā-yı vaĖdetde vedūd iķlîmine
 Fûlk-i dil-bend olmadı bûd [u] nebûd iķlîmine
 Seyr eyle Őummān-ı lāhûtdan ŗuhûd iķlîmine
 Vech-i cānān özleyüp geldûñ vûcûd iķlîmine
 Kaķre yüz ŗûretde ammā vaĖdetûñ deryāsıyuz

III

Ŝadren-Őan-ŗadr gelüp feyz-i Őalîden sırrımız
 ÖAyn-ı îmān-ı Betûl-i AĞmedî'den feyzîmüz
 Meslek-i Őîrfān-ı Muhyiddîn olupdur seyrîmüz
 Pîrîmüz sulţān ŐAbdulķādir'ûñ her demde biz
 Māye-endāz-ı ŗeref ŗāĖîb-i nefis îĖyāsıyuz

IV

Geŗt idüp ŗāĖrā-yı Őîrfānı dil-i āĖāĖ ile
 Dûr-ı eşyā eyledük sırr-ı füyûz-ı ŗāĖ ile
 LevĖā-yı dilden silüp Ėaţţ-ı sıvāyı āĖ ile
 ŐArŗa-gāĖ-ı maŐrifetde nûr-ı zikru'llāĖ ile
 ŗānîŐ-i ŗunŐ-ı ķadîmûñ nüŗĖa-i ķûberāsıyuz

V

[20b]

Ŧûr-ı envār-ı tecellîñûñ zemîniyüz ŗerîf
 ŐĖālem-i mûlk-i ledûn sidre-güzîniyüz ŗerîf
 Sırr-ı îĖsānuñ hele RûĖu'l-emîniyüz ŗerîf
 Biz ķanāŐat ķāfinuñ lāne-nişîniyüz ŗerîf
 ĖānıķāĖ-ı Ėādirîñûñ ced-be-ced 'anķāsıyuz

-69-

Ġazel-i ŻaŖfî Efendi Kıddise Sırruhu*FāŖilātün/ FāŖilātün/ FāŖilātün/ FāŖilün*

- 1 Bu mezāhir kim vücūd-ı muṭlaķ ızhār eyledi
Kendidür kim kündüsine Ŗarz-ı dıdār eyledi
- 2 Şatdı hüsnüñ aldı Ŗışķuñ ara yerde kimse yok
Kendi aldı kendi şatdı kendi bāzār eyledi
- 3 Şatılan şatan öziñün buna maŖñdür görüñ
Ŗziñe şüretten gelüp kendin ħarîdār eyledi
- 4 Kendi iken maŖñde rāz-ı ene'l-Ĥaķ söyleyen
Şüretā Mansür'a isnād itdi ber-dār eyledi
- 5 Ṭāleb ü maṭlûb öziñün kendüni mestür idüp
Kimisin maṭlûb kimisini ṭaleb-kār eyledi
- 6 Ādem içün ħalk itmişken dıraĥt-ı gendümi
Himmeti Ŗişyān idüp adın günah-kār eyledi
- 7 Cümlesi bir nefĥadan peydā iken ĥikmet budur
Kiminüñ yerini cennet kiminüñ nār eyledi
- 8 Ŗz vücūdı dürrine ammā kimün idi ezel
Bunca eşyā kim ebedden yoĝ iken var eyledi
- 9 Niçesin aĝyār iken yār eyleyüp maĥbûb ider
Niçesini yār iken adını aĝyār eyledi
- 10 Birinüñ adını Mûsā birinüñ FirŖavn idüp
Kendinüñ emrini yine kendi inkār eyledi

- 11 Nev-be-nevdür görinen ān içre bu deñlü şü'ün
Şanmasın anı tecellîsinde tekrār eyledi
- 12 Bu ne kıdret bu ne tebdîl-i haķıķatdūr göreñ
Āteş-i Nemrūd'ı İbrāhîm'e gülzār eyledi
- 13 Öziñe bennādur ki yapduķda binā-yı ādemi
Kubbe-i şeş sūr içinde çār dîvār eyledi
- 14 Kāfirüñ küfri zarūrî müóminüñ îmānı hem
Her birin bir bend ile yaÓnî giriftār eyledi
- 15 Ĥamdü'lillāh irişüp dārü's-şifā-yı vahdete
ZaÓfî-i bî-çārenüñ derdine tîmār eyledi

-70-

[21a] İlahî Şerîf Ahmed el-Kādirî

MefāÓîlün/ MefāÓîlün/ MefāÓîlün/ MefāÓîlün

- 1 Şeref-yāb safā-yı ehl-i Óışkuz Kādirîyüz biz
Celîs-i inzivā-yı ehl-i Óışkuz Kādirîyüz biz
- 2 Sülūk erbābınuñ mümtāz-ı müsteñnāsıyuz haķķā
Enîs-i āşınā-yı ehl-i Óışkuz Kādirîyüz biz
- 3 Müselseldür tarîķ-i bî-bedeldür tavrimuz zîrā
Maķāma hem nevā-yı ehl-i Óışkuz Kādirîyüz biz
- 4 Bulunmaz mişlümüz adāb-ı erkān tarîķatda
Anınçün muķtedā-yı ehl-i Óışkuz Kādirîyüz biz
- 5 Ĥāb iken yapılduķ mürşid-i kāmilden Óālemde
Hemişe muķtefā-yı ehl-i Óışkuz Kādirîyüz biz

- 6 N'ola cezb ile olsaḳ cā-be-cā mest-i ḥarāb-asā
Baḳılmaz mübtelā-yı ehl-i Őıṣḳuz Ḳādiriyüz biz
- 7 Ṭariḳ almıṣuz biz dest-i ber-dest merd-i kāmilden
Şerifā mültecā-yı ehl-i Őıṣḳuz Ḳādiriyüz biz

-71-

İlahî Şerîf Aḥmed el-Ḳādirî

FāŐilātün/ FāŐilātün/ FāŐilātün/ FāŐilün

- 1 Pîrimiz Geylānî tâc-ı iftiḥārumdur benüm
Āsitān-ı menzil-i rāhı ḳarārumdur benüm
- 2 Ḥak-pā-yı tûtiyâdur dîde-i giryānuma
Zerre-i ḥākîde iksîrû'l-Őayārumdur benüm
- 3 Rûz u şeb bâbında feryād u fiğân etsem n'ola
Nāle u āh eyleyen seng-i mezārumdur benüm
- 4 Bûlbûl-i şûrîde oldum gülşen-i Őîrfânına
Söyledin bu vechle feryād u zārumdur benüm
- 5 Firḳat ile eylemişdüm bir zemân terk-i diyâr
Ḳanda varsam himmet ile iftiḥārumdur benüm
- 6 Ḳādirî dergāhının bir bendesi **Dervîş Şerîf**
ŐAndelîb iden beni ol gülŐizārumdur benüm

[21b] **Nuṭḡ-ı Fevzî Bâ-Remz-i Ḥurûf-ı Teheccî Medḡ-i Ḥazret-i Şeyḡ
Ḳuddise Sırruhu**

FāŖilātün/ FāŖilātün/ FāŖilātün/ FāŖilün

I

Zāhirā āzāde bāṭın kişver-i ḡāḡanıyuz
Ebced ü ebteşle aykığ(?) sırr-ı esrār kānıyuz
Nūh kıbāb edvār-ı evtār küncinüñ vırānıyuz
Hem şerîŖatle ṭarîḡat maŖrifet Ŗirfānıyuz
Biz gedāyuz şüretā ammā cihān sulṭānıyuz
Sālikān-ı şeyḡ ŖAbdulkādir-i Geylānıyüz

II

Ey muḡakkemü't-Ṭavāsın mazḡar-ı ümmü'l-kitāb
Mım ey ḡāi'l-ḡevā mım şānuña olmuş ḡiṭāb
Ŗİlm-i elif mım rā şād sırr-ı esrār bāb-ı bāb
Bā-i bismi'llāḡ nokṡa ben didi ŖĀli-cenāb
Biz gedāyuz şüretā ammā cihān sulṭānıyuz
Sālikān-ı şeyḡ-i ŖAbdulkādir-i Geylānıyüz

III

Zıkr ü fikrüm yā raḡımdür yā ŖAlı yā eyliyā(?)
Bū'l-Ḥüseyn yā bā'l Ḥüseyn yā Muşṡafā yā evriyā(?)
Bū Bekir Fārūḡ Ŗi'n-nüreyn ŖAliyyü'l Murtażā
Şad hezārān es-selāmu ve't-teḡıyyātü'ş-şalā
Biz gedāyuz şüretā ammā cihān sulṭānıyuz
Sālikān-ı şeyḡ ŖAbdulkādir-i Geylānıyüz

IV

Ahır-i mizān naḥsın(?) sāh(?) ḥilāfetden düşer
İktirān-ı heft seyyār ḥāl-i Ōālem eder
Çār sı se şad hezār tārīḥ-i cifrī lā el-hicr
İbn-i Talḥā Muḥyiddīn ŌAbdulḡani zāhir yazar
Biz gedāyuz şūretā ammā cihān sultānıyuz
Sālikān-ı şeyḥ ŌAbdulḡādir-i Geylānıyüz

V

İsm-i Ōāzam kāf nühüfte ḥarfıdūr isnā Ōaşer
Şeş nuḡat āyāt-ı Kuróān içre mevcūd al ḥaber
Ḥarf-i bismi'llāh mecmūŌ Mehdı'ye tārīḥ eder
Sırr-ı ŌAbdulḡādir'i keşf eyledük **Fevzi** yeter
Biz gedāyuz şūretā ammā cihān sultānıyuz
Sālikān-ı şeyḥ ŌAbdulḡādir-i Geylānıyüz

-73-

[22a]

Der-Sitāyiş-i Ḥazret-i Sultān ŌAbdulḡādir-i Geylānı Ḳuddise

Sırruhu⁹²

FeŌilātün/ FeŌilātün/ FeŌilātün/ FeŌilün

- 1 Şāh-ı Ōirfān ŌAbdü'l-ḡādir-i Geylānıdır
Māh-ı ekvān ŌAbdü'l-ḡādir-i Geylānıdır
- 2 Evliyā zümresinüñ nūr-ı dil ü dıdesidür
Ḥān-ı sultān ŌAbdü'l-ḡādir-i Geylānıdır
- 3 Taḡtgāh-ı heme esrar-ı yed-i ḥikemünde
Rabb-i dıvān ŌAbdü'l-ḡādir-i Geylānıdır

⁹² bk. KD, (ekitap.ktb.gov.tr).

- 4 Nūr-ı Aḥmed ruḥ-ı zıbāsına virmişdür táb
Rūḥ-ı ebdān ÓAbdü'l-kādir-i Geylānıdır
- 5 Murtaẓānuñ şeref-i dūdesi sırr-ı Ḥaseneyn
Şāh-ı sırdān ÓAbdü'l-kādir-i Geylānıdır
- 6 ÓĀlem-i sırr-ı ezel çarḥ-ı müdürü oldur
Çarḥ-ı gerdān ÓAbdü'l-kādir-i Geylānıdır
- 7 Heft-iḳlīm şıfāta heme heft-edevāt
Şevket ü şān ÓAbdü'l-kādir-i Geylānıdır
- 8 ÓArz-ı ḥālūñ var ise var yed-i iḥsānına şun
Şāh-ı devrān ÓAbdü'l-kādir-i Geylānıdır
- 9 Şāh-ı benddür odur ol ḳāfileye ez-āzāl
Kār-ı gerdān ÓAbdü'l-kādir-i Geylānıdır
- 10 Gerden sırrına taḥmıl olınmuşdur feyz
Ḥāl-i gerdān ÓAbdü'l-kādir-i Geylānıdır
- 11 Ne ḳadar olsa da müşkil-keşide dāóı Óuzāl
Derde dermān ÓAbdü'l-kādir-i Geylānıdır
- 12 Gevher-i sırrı ararsañ yine ol yemde ara
Aña hep kan ÓAbdü'l-kādir-i Geylānıdır
- 13 Ḳalıb-ı bı-eşer ü rūḥdur ekvān cümle
Cān-ı cānān ÓAbdü'l-kādir-i Geylānıdır
- 14 Ḥüsñ ü ān her sere merdāne rüşen varsa aña
Ḥüsñ ile an ÓAbdü'l-kādir-i Geylānıdır

- 15 Anı bunı arayup arama umma bir feyz
İn ü ān mān ŐAbdü'l-kādir-i Geylānīdür
- 16 İnānur sırrını ikrār ider aŐdāsı dahı
Nūr-ı ħmān ŐAbdü'l-kādir-i Geylānīdür
- 17 Ne kadar mebhāş-i müşkil var ise Őālemde
Aña bürhān ŐAbdü'l-kādir-i Geylānīdür
- 18 Bu serā gülşen-i tahkīķide **Kānī** arama
Ki hemedān ŐAbdü'l-ūkādir-i Geylānīdür

-74-

[22b] **Nuṭṭ-ı Ḥazret-i Yūnus Der-Sitāyış-i Sulṭān ŐAbdulḳādir-i Geylānī**⁹³

- 1 Yüzüm ḳarasıyla kapuña geldüm
Meded it sulṭānum şeyḫ ŐAbdulḳādir
- 2 Ayaḳda ḳaldum himmet it sulṭānum
Meded it sulṭānum şeyḫ ŐAbdulḳādir
- 3 Biz cān u gönülden Őāşıḳuz size
Senüñ vaşfuñ ile başlaruz söze
- 4 Dilerüm sulṭānum himmet it bize
Meded it sulṭānum şeyḫ ŐAbdulḳādir
- 5 Cümle kelāmını bilürüz ḫaḳdur
Münkire her biri bir ḳatı oḳdur

⁹³ bk. YED, (Yağmur, Selim, 2014).

- 6 Himmetüñ Óālîdür şübhemüz yokdur
Meded it sultānum şeyh ÓAbdulḳādir
- 7 Muḥabbetüñ ayrı düşmez bu dilden
Ayırmasun bizi Ḥaḳ toḡrı yoldan
- 8 Sever zebzesini cān u gönülden
Meded it sultānum şeyh ÓAbdulḳādir
- 9 ÓIşḳuñ āteşine bu cānum yansun
ÓIşḳuñuñ ḳūḥusı cānı bu yansun
- 10 Cümle evliyālar sultānı sensin
Meded it sultānum şeyh ÓAbdulḳādir
- 11 **Miskīn Yūnus** ider çokdur günāhum
Yer ü gögi tutar çıkınca āhum
- 12 Sensin benüm hem dāóimā penāhum
Meded it sultānum şeyh ÓAbdulḳādir

-75-

Nuṭḳ-ı Ḥazret-i Yūnus Ḳuddise Sırruh⁹⁴

- 1 Āteş-i ÓIşḳuñı baḡrum yaḳdıḡum
Pīrimizdür sultān şeyh-i ÓAbdulḳādir
- 2 Gice gündüz himmetine baḳdıḡum
Pīrimizdür sultān şeyh-i ÓAbdulḳādir

⁹⁴ bk. YED, (Yaḡmur, Selim, 2014).

- 3 Evliyā rehberi cihān serveri
Zeyn itdi Óālemi rüy-ı envarı
- 4 Aşhāb-ı sülükün mürşid-i piri
Pirimizdür sultān şeyh-i ÓAbdulkādir
- 5 Hākuñ nāzlı kulu sensin bilürüz
Cān ile yoluna kurbān oluruz
- 6 Yüz sürüben hāzretiñe gelürüz
Pirimizdür sultān şeyh-i ÓAbdulkādir
- 7 Bütün Óālem içre okunur virdi
Bir nazarı kımaz gönülde derdi
- 8 ÓĀşık Yūnus andan himmete irdi
Pirimizdür sultān şeyh-i ÓAbdulkādir

-76-

[23a] **Medh-i Hazret-i Şeyh Müseddes-i El-Mürıdoğlu Kıddise Sırruhu**

FāÓilātün/ FāÓilātün/ FāÓilātün/ FāÓilün

I

Ey bize sāóil olanlar biz ne cismüñ cānıyuz
ÓĀlem-i ervāhuñ ol nişāna senden şānıyuz
Biz muhıñız Óālem-i lā-hūtuñ Óummānıyuz
Bākıyüz biz Hakkla şüretde ammā fāñiyüz
Biz gedāyuz şüretā ammā cihān sultānıyuz
Sālikān-ı şeyh ÓAbdulkādir- Geylāñiyüz

II

Ol Һabıbu'llāh güneşdür ÓAbdulķādir hem-çü māh
 Ol resūlu'llāh giyürdi başına nūrdan külāh
 İns u cinn vuḫūş tuyūra oldurur hem pādişāh
 Evvel ÓAbdulķādir gider Һaķķa giden toğrı rāh
 Biz gedāyuz şūretā ammā cihān sultānıyuz
 Sālikān-ı şeyḫ ÓAbdulķādir-i Geylānıyüz

III

Gözcisi ol kimsenüñ kim ola ol şāh-ı enbiyā
 Pāy-gāh olsa Һag mıdur kār-bān-ı evliyā
 Karşusunda Һullarıdur cümle şaf şaf aşfiyā
 Oldurur nūr-ı Óalı envar-ı ziyā-ender-ziyā
 Biz gedāyuz şūretā ammā cihān sultānıyuz
 Sālikān-ı şeyḫ ÓAbdulķādir-i Geylānıyüz

IV

Gel Һabıbm geldi gel derd ehline dermāna gel
 Meclis Һaķķānıdur bu merd iseñ merdāna gel
 Һaķķa Һul olmak dilerseñ ol güzel sultāna gel
 Sen de bizim gibi ÓAbdulķādir'e Һurbāna gel
 Biz gedāyuz şūretā ammā cihān sultānıyuz
 Sālikān-ı şeyḫ ÓAbdulķādir-i Geylānıyüz

V

Yerde gökde Óarşda kürsde her velı kim zendedür
 Һudret ile cümle ÓAbdulķādir'üñ Һükmündedür
 Cümlesinüñ başı anuñ ayağı altındadır
 Bu kelāmı Һılma inkār ol ki taḫķıķ zendedür
 Biz gedāyuz şūretā ammā cihān sultānıyuz
 Sālikān-ı şeyḫ ÓAbdulķādir-i Geylānıyüz

VI

Şeyh İsmâ'îl Mısrî diyârı Ŗilm-dârı anuñ
 Halka tevhid ile esmâ'ı-esrârı anuñ
 ŖĖşıkâne şadıkâne şavt-ı envârı anuñ
 Cân virüp kurbân olurlar yolına varı anuñ
 Biz gedâyuz şûretâ ammâ cihân sultânıyuz
 Sâlikân-ı şeyh ŖAbdulķâdir-i Geylânıyüz

VII

Rûm u Şâm Bağdâd u Başrâ fî-el ŖArab mâ fî el-ŖAcem
 Hind ü Hindistân u Semerkand u Buķârâ fî-el himem
 Cümle ŖAbdulķâdir'ün pâyına çekdiler Ŗilm
 Evliyâlar içre oldur muhterem şâhib-i kerem
 Biz gedâyuz şûretâ ammâ cihân sultânıyuz
 Sâlikân-ı şeyh ŖAbdulķâdir-i Geylânıyüz

VIII

Ey **Mürîdoğlu** hemişe kıoma elden anı sen
 Kulluk ile tâ bulsun ol güzel sultânı sen
 Vir yoluña hiç dirîğ eyleme andan cânı sen
 Cümleden evvel olagör gel anuñ kurbânı sen
 Biz gedâyuz şûretâ *ammâ cihân sultânıyuz*
*Sâlikân-ı şeyh ŖAbdulķâdir-i Geylânıyüz*⁹⁵

⁹⁵ İtalik yazılan bölüm mecmû'ada yer almamaktadır.

[23b] **Der-Beyān-ı Şerī'Ōat-i Mutahhare-i Nuṭk-ı Ḥazret-i Mısrī Der-Beyān-ı Ḥaḳīḳat-**

i Münevvere⁹⁶

Mefā'Ōlün/ Mefā'Ōlün/ Fe'Ōlün

- 1 Serāy-ı dīn esāsıdur şerī'Ōat
Ṭarīḳ-i ḥaḳ Ḥudāsudur şerī'Ōat
- 2 Budur evvel ḳapu dergāh-ı Ḥaḳḳa
Ki yoluñ ibtidāsudur şerī'Ōat
- 3 Dahı bunuñla ḥatm olur bu yollar
Bu rāhıñ intihāsudur şerī'Ōat
- 4 Şırāt-ı müstaḳıme da'Ōvet iden
Münādīler nidāsudur şerī'Ōat
- 5 Şerī'Ōat enbiyānuñ sünnetidür
Ḳamunuñ ihtidāsudur şerī'Ōat
- 6 Yigirmi üç yıladan Cebr'āil'üñ
Aña vaḥy-i Ḥudā'sudur şerī'Ōat
- 7 Ḥudā'nuñ leyle-i Mi'Ōrāc içinde
Ḥabībine Ōaṭāsudur şerī'Ōat

⁹⁶ bk. NMD, (Özay, İbrahim, 2018).

- 8 Cihānda çokdur envā'ı Ŗulūmuñ
Kamusunuñ hūmāsudur şerī'at
- 9 Bu nefsün kāfiri katlitmek için
Hakkuñ hükm ü kazāsudur şerī'at
- 10 Cihād-ı ekber iden ehl-i diller
Kulūbinuñ şafāsudur şerī'at
- 11 Tarikat kārbanınuñ önünce
Delil-i muḳtedāsudur şerī'at
- 12 Hakikat gerçi sultānlıkdur amma
Önünde anuñ livāsudur şerī'at
- 13 Şerī'at veli yād olmaz aṣlā
Velinüñ āşināsudur şerī'at
- 14 Şerī'atle turur arz ü semavāt
Bu binānuñ bināsudur şerī'at
- 15 Ne bilsün şer'ı-pāki ehl-i ilhād
Ol a'ūdānıñ a'ūdāsudur şerī'at
- 16 Hemān anlar da Ŗaḳlunca şanur kim
Nizām için olasudur şerī'at
- 17 Şaḳın cānā şaḳın anlara uyup
Dime sen de n'olasudur şerī'at
- 18 Şerī'atsız hakikat oldu ilhād
Hakikat nūr ziyāsudur şerī'at

- 19 Žiyā olmazsa nūrundan yok bil
Hakḳīkatla kıyāsudur şerīʿat
- 20 Cihāna bir velī hiç gelmez illā
Elinde anuñ Óaşāsudur şerīʿat
- 21 Dahı başında tāt u şāl u kisve
Hem enginde Óabāsudur şerīʿat
- [24a] 22 Hakḳīkat cānıdur ancak velinüñ
Cānından mā-Óadāsudur şerīʿat
- 23 Çıkıcaḳ cān bedenden öldügi
Çıkıcaḳ sırı ḳalasudur şerīʿat
- 24 Ḳarār itmez beden olmıcaḳ cān
Hakḳīkatüñ beḳāsudur şerīʿat
- 25 Hakḳīkat dilber-i raʿnā gibidür
Anuñ zerrin libāsudur şerīʿat
- 26 Şaḳın soyma anı nā-maḥrem içre
Yüzüñ şuyı ḥayāsudur şerīʿat
- 27 Hakḳīkat Óarş-ı āʾlādur muḥakḳak
O Óarşuñ istivāsudur şerīʿat
- 28 Cemʾ-i enbiyā u evliyānuñ
Niyāzī reh-nümāsudur şerīʿat

**Der-Beyān-ı Şerî'Ōat-i Mutahhare-i Nakş-i Akkirmānī Kuddise
Sırruhu**

Mefā'Ōilün/ Mefā'Ōilün/ Fe'Ōülün

- 1 Dilā her derde dermāndur şerî'Ōat
Marîz-i kâlbe Lokmāndur şerî'Ōat
- 2 ŌUbūdiyyet için cānā Ōibāduñ
Başında tāk-ı hākāndur şerî'Ōat
- 3 Bi-ḥamdi'llāh negüm var ehl-i cürme
Şifā u luṭf u iḥsāndur şerî'Ōat
- 4 Nihān iken bugün nūr-ı ḥafādan
Açıldı gevher-i kāndur şerî'Ōat
- 5 Ne bilsün kadrini inkār idenler
Anı bilmez ki ḫmāndur şerî'Ōat
- 6 Gelüpdür seni irşād için ol
Kaçınma Kutlu mihmāndur şerî'Ōat
- 7 Bu merŌā-yı cihān içre koyunuñ
Yidirmez kūrda çobandur şerî'Ōat
- 8 Sürüp bir bir şeyātın Ōaskerin ol
Kōmaz bu şehre der-bāndur şerî'Ōat
- 9 Oturmuşdur Ōadālet taḥtı üzre
Yüridür ḥükmi sultāndur şerî'Ōat

- 10 Oğusañ sırrını cānā anuñ sen
Öziñde şaklı Quróándur şerîÓat
- [24b] 11 Tütupdur Óālemi yer yer ziyāsı
Yanar bir şemÓ-i yezdāndur şerîÓat
- 12 Dimez aÓlā vü ger ednā Óacebdür
Hakq'ıñ emrinde yeksāndur şerîÓat
- 13 Oğınmağla bilinmez sırrı anuñ
Ki şāhım gizli izÓāndur şerîÓat
- 14 Cihān durduğca bil emri beķādur
Anı şānma ki virāndur şerîÓat
- 15 Tarıķ-i evliyā ü enbiyādur
Okursañ Óilm ü Óirfāndur şerîÓat
- 16 Hakıķat **Nakşıyā** bu mürde-gāne
Tutarsuñ emri fermāndur şerîÓat

-79-

Nutķ-ı Nakşı-i Akkirmāñi

MefāÓilün/ MefāÓilün/ MefāÓilün/ MefāÓilün

- 1 Göñül dūr olma şerÓiden seni şayd itmesün dünyā
Edā it emrini Hakq'ıñ şakın elden çıkār Óukbā
- 2 Hişār-ı şerÓi muħkem tut hevā-yı nefse aldanma
Şeyātın Óaskeri tā kim metāÓuñ itmesün yağma

- 3 Görünmezsuñ şerî'atde işiñ bitmez benüm Öömrüm
Muhammed Muştafâ haqqı olursuñ Öilm ile deryâ
- 4 Gözüñ aç pîre-zen dehrüñ iken mükrîne aldanma
Şaķın kim zeyn idüp kendin saña zehrîn şunar ammâ
- 5 Şerî'at kapudur evvel ikinci gel tarîkat gör
Haber al sırr-ı Aḥmed'den ne yüzden gösterür rüyâ
- 6 Tolaş cān ile ḥidmet it mücellâ eyle dil levḥin
Nazar kıl şeş cihâtıdan görine ḥazret-i Mevlâ
- 7 Üçünci ma'rifetdür kim rumûz-ı ders-i Ŗuşşâķı
Okursın levḥ-i kudretten bilürsin kandedür Mevlâ
- [25a] 8 Budur maķşûd olan āḥir ki dördünci ḥaķîkatdür
Ki oldur cümleñüñ āşlı ne kim var cümle-i eşyâ
- 9 Bu nazmum eyleyen icrâ bugün Öālemde ey zāhid
Geçer menzilleri bir bir olur ol Öālem-i kübrâ
- 10 Güzer olmazsa menziller hevâ-yı nefis ile āḥir
Görinür özge şûretde kaçan kim ḥaşr ola mevtâ
- 11 Gezer ol niçe biñ yıllar belâ vādîlerin bir bir
Yanar nār-ı caḥîm içre olur kārı anuñ eyvâ
- 12 Ḥulûldür şanma ey zāhid o şûret kesbîdür anuñ
Odur kim rûz-ı maḥşerde olur Öālemlere rüsvâ
- 13 Olur mı hiç ḥulûl ol kim ne kim var cümle mevcûdât
Ola bir nûr-ı vāḥid ol ser-â-ser kaplaya her cā

- 14 Bu nazm-ı pākūñ ey **Naķşı** kabūl itmezse münkirler
Görürler yevm-i teblīde(?) kaçan kim iriše ferdā

-80-

[25b] **Medh-i Hāzret-i Şeyh Kuddise Sırruhu Yūsuf-ı Nābî Tahmīs-i**
Muştafā Vahīd Efendi Raḥimā'llahu Teālā
FeŖilātün/ FeŖilātün/ FeŖilātün/ FeŖilün

I

Ne Ŗaceb devlet imiş devlet-i bî-minnet-i şeyh
Cümle hep işidilen söylenilen midḥat-i şeyh
Güm güm ötdürmede ṭās-ı felegi şöhret-i şeyh
Ser-i bāmında sipihrüñ çalınur nevbet-i şeyh
Çarḥa küncide degül dāŖire-i devlet-i şeyh

II

Āsitānına yüzüñ sür o felek-dergāhuñ
Ribḳa-keş bendesi ol ol şeh-i Ŗālî-cāhuñ
Mihr ile oldı mübāḥatı nücüm u māhuñ
Faḥrdur gerdene cümle-i ehlu'llāh'uñ
Ḳadem-i meymenet-i endūḥte-i Ŗizzet-i şeyh

III

Nuṭḳ-ı pākinden anuñ her ne ki ola şādr
ŖĀlem-i kevnde elbette olurdı zāḥir
Şanma medḥinde bu tavşifüm anuñ bî-cādur
İtdiler nāmını çün tesmiye ŖAbdulḳādir
Eyledi zır-i taşarruf felegi ḳudret-i şeyh

IV

Çeşme feyz-i ezel menba'ı zātında gibi
 Kābz ü başt ü men' ü atā' cümle şifātında gibi
 Fark yok hiç hayāt ile memātında gibi
Hāl-i mevtinde dahı hāl hayātında gibi
Eyler imdād-ı taşarruf eşer himmet-i şeyh

V

Eyleyüp hüsn-i teveccüh getürürsün yā-da
 Anı her müşkül işün halli olur āmāde
 İztirābında derūn olup istidāde
İstiğāse idicek lābud irer imdāda
Evliyā içre budur şöhret-i hāşiyet-i şeyh

VI

Añsalar kalb-i efsürdeye nāmın bi'z-zāt
 Dirilür cünbişe āgāz idüp eyler harekāt
 Zikri her demde Mesihāveş olur bahş-ı necāt
Yād-ı ismiyle bulur mürde beden tāze hayāt
Beñzemez āhara şān ü şeref ü şevket-i şeyh

VII

Bulup ol Ōārif-i bi'llāh rumūzātında
 Vākıf olmuş bu hafı sırra künūzātında
 Eyleyüp keşf ile tahkik-i sünūhātında
Şeyh İbnü'l-ŌArabî yazdı Fütūhātında
Muşhaf içre ve hüvel kāhir imiş āyet-i şeyh

VIII

Mazhar-ı sırr-ı rübūbiyyet ulūhiyyet ile
 ŌAzm-i şānıyla bu mertebe-i kurbıyyet ile
 Bu kadar kuvvet ü kudretle bu der-i zinet ile
Cem'ü-i kutbiyyet ü gavsiyyet ü ferdiyyet ile
Se sittün üzre durur bār-geh-i rif'ā-i şeyh

IX

Olmağ isterseñ eger zāhir ü bātında be-kām
 Anuñ işrinde **Vahid** olmağa eyle içdām
 Her merām ola sühületle pezir ey hitām
Dünyevî uhrevî âmālün olur cümle temām
Nabîyā yek nazār eylerse eger hazret-i şeyh

-81-

[26a] **Der-Sitāyîş-i ʔAbdulkādir-i Geylānî Nuṭṭ-ı Şāhib-i Dîvān-ı Şābit Efendi**

Rahmeu'llāh

Mefāʔilün/ Mefāʔilün/ Mefāʔilün/ Mefāʔilün

- 1 Görem dirseñ eger dünyāda reşk-i bāğ-ı Rıdvānı
Ziyāret kıl harīm-i āsitān-ı pîr-i Geylānî
- 2 Budur ol āsitān-ı ʔışk kim nevbetle beklerler
Gelüp şām u seher çarhuñ meh ü hürşid rahşānı
- 3 Budur ol kân-ı kıdsî cevher-i iksir-i himmetüñüm
Güneş gibi işin altun ider her bekleyen anı
- 4 Budur ol kıble-i hācet ki feyz olsa der feyzî
Ṭavāf eyler recā-yı bast ile ecnād-ı rûhānî
- 5 Budur ol pâdişāh-ı mülk-i bâkî kim buçuk degmez
Serîr-i devletinde büsbütün bu ʔālem-i fānî
- 6 Bu resmi naṣṣ ider izhar-ı medḥin levḥ-i ḥatırda
Şuver bend-i ḥayālüm eyledikce ḥāme cünbānî
- 7 Lisānü'l-ğayb-ı ḥikmet maḥrem-i esrar-ı kıdsiyyet

Nigeh-bān-ı vilāyet rāz-dān-ı sırr-ı sübhānı

- 8 ÓĀziz-i muhterem şeyh-i mükerrerem mürşid-i ekrem
Medār-ı kutb-ı ‘ālem ğavṣ-ı Óaṣam pır-i nūrānı
- 9 Kilid-i genc-i ḥaḳḳānı emīn-i rāz-ı Rabbānı
Nedim-i bezm-i ḥalvet-ḥāne-i esrār-ı pinhānı
- 10 Şerif-i nesl-i Aḥmed seyyid-i zıṣān ced-ber-ced
Gül-i Āl-i Muḥammed ğonce-i gülzār-ı ÓAdnānı
- 11 O dem kim rahş-ı himmet şaldılar meydān-ı maÓnāya
Vilāyet Óarşasunuñ yekke rev çāpük-süvārānı
- [26b] 12 Varup ser-i menzil-i şıdk u şafāya cümleden evvel
Semend-i ṭabÓ-ı ÓAbdulḳādir aldı şahn-ı meydānı
- 13 Mücevher tūtiyā-yı çeşm idinmiş dıdeler rüşen
Ġubār-ı maḳdemüñden ḳudsiyān Óarş-ı Raḥmānı
- 14 Melāzā melce-i ğavṣa penāhā feyz dergāhā
Eyā ḥāk-i deri her derd-mendüñ maḥz-ı dermānı
- 15 Faḳır-i ḥaste ḥālün derd-mend pür-kelālıkdır
Şikest-i Şābit-i pür-cürme himmet ey kerem kānı
- 16 Nigāh it nazra-i iksır teóşır-i Óināyetle
Zer-i ḥālīş kırup ol ḥāk-i pā-yı ehl-i Óirfānı
- 17 Döñüp āb-ı revānı feyz-i ibriḳ-i hidāyetden
N’ola pāk eyleseñ ālūde-i çirk-āb-ı Óişıyānı
- 18 ŞefāÓat eyle taḳşırātına dergāh-ı Óizzetde

Sözün geçmez degildür ey nedim-i kurb-ı Yezdānı

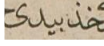
-82-

Der-Sitāyiş-i Sultān ÓAbdulḳādir-i Geylānı Tāhir ÓÖmerzāde Fāzıl

Beg

FeÓilātün/ FeÓilātün/ FeÓilātün/ FeÓilün

- 1 Feyz-i cūd şamedî ḥāzret-i ÓAbdulḳādir
Ḳuṭb-ı ğavş-ı ebedî ḥāzret-i ÓAbdulḳādir
- 2 Ḳuṭb-ı aḳṭāb-ı nefis-baḥş-ı nüfus-ı ebdāl
Ehl-i ḥaḳḳuñ senedi ḥāzret-i ÓAbdulḳādir
- 3 Pençe-i zôr-ı cihāngir ile bâzü'l-eşheb
Evliyānuñ esedi ḥāzret-i ÓAbdulḳādir
- 4 Allāh Allāh ne tecellî buña şarḳen ğarben
ÓĀlemüñ muÓtekidi ḥāzret-i ÓAbdulḳādir
- 5 ÓArab u Rûm u ÓAcem'de çekilür gülbānuñı
Her gürûhuñ şadrı ḥāzret-i ÓAbdulḳādir
- 6 MaṭlaÓ u maġrib Gilān ile Baġdād ammā
Nûr idüp her beledi ḥāzret-i ÓAbdulḳādir
- 7 Şöyle kim şuÓle-i hûrşid-i cihān-tāb gibi
Kāóinātuñ mededi ḥāzret-i ÓAbdulḳādir
- [27a] 8 Ḥāliyā memleket-i bâṭın-ı feyz-ābāduñ
Dāver –i sikke-zedi ḥāzret-i ÓAbdulḳādir

- 9 Zāhirā bilmeziz ammā cihet-i bātından
Āsmānuñ Óamudı⁹⁷ ḥazret-i ÓAbdulḳādir
- 10 Her niyāzumda baña vāsıṭā bāb Allāh’a
Merdı-i ḳurb-ı aḥadi ḥazret-i ÓAbdulḳādir
- 11 El-meded bende-i dil-ḥasteye şey’en’lillāh
Ey göñül müstenidi ḥazret-i ÓAbdulḳādir
- 12 Cedd-i pākūñ içün üftādeye himmet yā hū
Seyyidi ḥazret-i ÓAbdulḳādir
- 13 İki dünyāda resūl-i Kureşî’den soñra
Fāzıl’uñ muÓtemedi ḥazret-i ÓAbdulḳādir

-83-

Yā Ḥazret-i Şeyḥ Sultān Seyyid-i ÓAbdulḳādir Ḳuddise Sırruhu

MüstefÓilün/ MüstefÓilün/ MüstefÓilün/ MüstefÓilün

- 1 Sertāc-ı pırān pır-i men sultān-ı ÓAbdulḳādir est
Māh-ı münevver pır-i men sultān-ı ÓAbdulḳādir est
- 2 Hem pır-i men hem mır-i men hem der dil-i taḥrır-i men
Hem der zebān taḥrır-i men sultān-ı ÓAbdulḳādir est
- 3 Hem server-i ehl-i şafā hem mazḥar-ı nūr-ı Hudā
Hem nūr-ı çeşm-i Muştafā sultān-ı ÓAbdulḳādir est

⁹⁷ “Óamūd” kelimesi vezin gereği “amud” şeklinde yazılmış (?).

- 4 Hem server-i sālār-ı dīn hem rehber-i rāh-ı yakīn
Hem šāhib-i tāc-ı nigīn sulṭān-ı ŌAbdulḳādir est
- 5 Ki hāṭır-ı dil-gır-i men gerded koned Tedbir-i men
Şad rahmet-i ber pır-i men sulṭān-ı ŌAbdulḳādir est
- 6 Şāh-ı şefīŌü'l müznibīn faḥr-āsmān şeref-zemīn
Maḥbūb-ı Rabbü'l-Ōālemin sulṭān-ı ŌAbdulḳādir est
- 7 Şāh-ı vilayet māh-ı men şāh-ı şefāŌat h'āh-ı men
ŞemŌ-i şebistān rāh-ı men sulṭān-ı ŌAbdulḳādir est
- 8 Maḳbūl-i dergāh-ı Hudā manzūrdur her dü serā
Meşhūr der arz u semā sulṭān-ı ŌAbdulḳādir est
- 9 Rūşen-ter ez şems ü kamerdür baḥr u berdür huşk u ter
Şāhib-velāyet ser-be-ser sulṭān-ı ŌAbdulḳādir est
- 10 Şāhib-i kerāmāt ü kerem mürşid mükemmel muḥterem
Hem der ŌArab hem der ŌAcem sulṭān-ı ŌAbdulḳādir est
- 11 Gevher zi bāğ-ı Muşṭafā serv zi bāğ-ı murtażā
Ser-defter-i ehl-i şafā sulṭān-ı ŌAbdulḳādir est
- 12 Ser-tāc-ı devran-ı cihān zır-i ḳadem ḳuṭb-ı zemān
Ḳuṭb-ı zemān Ōālī-mekān sulṭān-ı ŌAbdulḳādir est
- 13 Çeşm-i çerāğ murtażā ferzend-i ḥüsnü'l-müctebā
Nesl-i şehīd-i Kerbelā sulṭān-ı ŌAbdulḳādir est
- 14 Herkes be keşṭī Nūḥ şod u tersed ez tūfān çerā
An keşṭī-i mellāḥ ü ān sulṭān-ı ŌAbdulḳādir est

- 15 Māh-ı münevver-āsmān şems-i felek şāh-ı cihān
Nāşır-ı muŖın-i bî-kesān sulţān-ı ŖAbdulķādir est
- 16 Bî-kes ġarîb ender cihān bende çenîn ü zi dil be cān
Ez kemterün ü bendegān sulţān-ı ŖAbdulķādir est
- 17 Şālih beşî-kerde günāh tālîh megerden yā İlāh
Dergāh-ı pîrem şod penāh sulţān-ı ŖAbdulķādir est

-84-

[27b] **Nutķ-ı Hāzret-i Kāmî Bosnavî⁹⁸**

- 1 Cihān serāyında inkār olunmaz
ŖAbdulķādir gibi sulţān bulunmaz
Velāyet güneşî nūrı tölunmaz
ŖAbdulķādir gibi sulţān bulunmaz
- 2 Şol Ŗālemde seyyāh olup gezenler
Nūr-ı Hāķķa irdik deyü sezenler
Der-i baħr-ı vahdet içre yüzenler
‘Abdulķādir gibi sulţān bulunmaz
- 3 Şarkā ġarba tarîķati töludur
Görmiyenün Ŗaķlı yokdur delîdür
Hāķîķati hāķ Muhammed ulûdur
ŖAbdulķādir gibi sulţān bulunmaz
- 4 Şāfî meşreb olanlaruñ fahŗîdür
Çün sāyesi şeyātîñüñ ķahrîdur
Pâyānı yok tölü gevher bahŗîdür
ŖAbdulķādir gibi sulţān bulunmaz

⁹⁸ bk. KMD, (ekitap.ktb.gov.tr).

5 Nūra ğarķ eyleyüp mülk-i Bağdād'ı
 Hind ü Rūm'a şaldı sâoir evlādı
 Henüz yürür kesilmemiş irşadı
 ÓAbdulķādir gibi sultān bulunmaz

6 Ħayātında gibi yolu erkānı
 Sürilüp zeyn ider her bir mekānı
 Ħaķķat revzeni bu gün figānı
 ÓAbdulķādir gibi sultān bulunmaz

7 Muĥibb olan cānlar neler düşmez miĥnete
 Nefse uyup şataşır sa fitne[ye]
 Ħaķ izni var koyar anı cennete
 ÓAbdulķādir gibi sultān bulunmaz

8 Yeşil tomār içre yazı zü'l-celāl
 Aña muĥibb olanlara yok melāl
 İrşād ider münkir olsa bir dālāl
 ÓAbdulķādir gibi sultān bulunmaz

9 Düşmüşlerüñ murādını bitürür
 Münkiri redd itmez Ħaķķa yaturur
 Kırtlarına koyuncuķlar gütdürür
 ÓAbdulķādir gibi sultān bulunmaz

10 Şu deñlü Ħaķ ile özi bitişmiş
 Kında çağırsalar anda yetişmiş
 Dir **Kāmıó** nażarına şataşmış
 'Abdulķādir gibi sultān bulunmaz

**Bundan Aşağı Tahrir Olunan Kıta'at Vak'ânıvîs Esbak Seyyid
Muhammed Hâkim Efendi'nün Hazret-i Şeyh Efendimizi Vaşf u
Şenâlarıdır**

-85-

Kıta

Mefâ'îlün/ Mefâ'îlün/ Mefâ'îlün/ Mefâ'îlün

Buyırdı hazret-i sultân ÖAbdulkâdir-i ceylî
Mürîdüm yâ muhibbüm düşse bir emr-i hevelnâke
Anuñ ben dest-giri yâveriyim bilmesün bilsün
Meded resdir aña feyzüm bu ma'îni şıgmaz idrâke

-86-

Kıta

Mefâ'îlün/ Mefâ'îlün/ Mefâ'îlün/ Mefâ'îlün

Müsâvîdür bu te'vîd-i İlâhî hayyen ü meymen
Mürîdüm bilmesün bilsün bu nûkte bende cârîdür
Degül bâzice bâz-ı eşhebüm feyfâ-yı kudretde
ÖAṭâyâ-yı İlâhî'den baña bu lutf-ı bârîdür

-87-

[28a]

Kıta

Mefâ'îlün/ Mefâ'îlün/ Mefâ'îlün/ Mefâ'îlün

Bu sultâna olup lutf u Öaṭâ el-haḫ Öaṭâ üzre
Buyurdu vaz' olup pâyüm rikâb-ı evliyâ üzre
Bu nuṭḫ-ı pâki gerdan-dâde oldu cümle ehlu'llâh
Göründi şive-i teslim bulardan pür şafâ üzre

-88-

KıtÖa*FāÖilātün/ FāÖilātün/ FāÖilātün/ FāÖilün*

ÖAbdi seyr it bî-tehâşî kâdre olmuş muzâf
 ÖAbd ile kâdir Öaceb maÖnide itmiş ittilâf
 Bu el-Öaceb bu sırruñ ÖAbdulkâdir olmuş mazharı
 Şüret ü maÖnide yok bu ittilâfa iÖtisâf

-89-

KıtÖa*FāÖilātün/ FāÖilātün/ FāÖilün*

Āsitân-ı şeyh ÖAbdulkâdir'e
 Kim hülûş üzre olursa rûy-mâl
 Dir aña râh-ı Hudâ'nuñ erleri
 Gülsitân-ı vaḥdete gel gir gül al

-90-

KıtÖa*MefāÖilün/ MefāÖilün/ MefāÖilün/ MefāÖilün*

Buyırdı kim cevādum mesrec u mülcem-i müheyyādur
 Rimāḥum müntaşab mütevver kavşum miknet-ārādur
 Dahı şimşir-i Öazmüm şöyle mâzî eder ki baña laḥza
 Yed-i teöyîdime aldıkda bıraḳ cān-ı iÖdādur

-91-

KıtÖa*MefāÖilün/ MefāÖilün/ MefāÖilün/ MefāÖilün*

Buyırdı ḥazret-i sultân-ı 'Abdulkâdir-i ceylî
 Ayaḡı sürçmişidi ol vaḳt Mansûr-ı Hallācuñ
 Bulunmadı anuñ bir dest-giri ol zamān ammā
 Ben olsam gösterürdüm vartasından veḫin iḥrācuñ

-92-

Kıt'Öa*Fā'Öilātün/ Fā'Öilātün/ Fā'Öilātün/ Fā'Öilün*

Gel gūlām-ı himmet-i sultān-ı ŐAbdulkādir ol
 Bulmaķ isterseñ eger raķķ-ı mezelletden rehā
 Muķtedā bil Kādiriyye mazharında ol ũhi
 Kāyd Öubudiyyetde ŐAbdulkādir'e kıl iķtidā

-93-

Kıt'Öa*Fā'Öilātün/ Fā'Öilātün/ Fā'Öilātün/ Fā'Öilün*

Mezhebūmdür ũıve-i řavır-ı sūlūk-ı Kādirī
 Her nefes bu vech ile imdād-ı feyze nāzarum
 Hākimūm ũüretde maķkūmum Őadīmū'l-iķtidār
 Bir kimine Őabd-i Őāciz Őabd-i ŐAbdulkādirūm

-94-

Kıt'Öa*Fā'Öilātün/ Fā'Öilātün/ Fā'Öilātün/ Fā'Öilün*

İķi Őālemde tařarruf ehlidür rūķ-ı velī
 Dime kim bu merdedür bundan nice dermān ola
 Rūķ-ı ũimřir-i Hūdādur ten gılāf olmuř aña
 Dahı iŐlā kār ider bir tıķ kim Őuryān ola

-95-

Kıt'Öa*Fā'Öilātün/ Fā'Öilātün/ Fā'Öilātün/ Fā'Öilün*

Feyze imdād olmasaydı gavş-ı a'Özamdan eger
 Kenz-i bā'tından birüz itmezdi bir şey zāhire
 Feyz-i Hāk ile olur sultān-ı mülk-i iktidār
 'ÖAbd 'Öaciz-i 'Öabd olursa şeyh 'ÖAbdulkādir'e

-96-

Kıt'Öa*Fā'Öilātün/ Fā'Öilātün/ Fā'Öilātün/ Fā'Öilün*

Gel irādet pişe ol sultān-ı 'ÖAbdulkādir'e
 Anlar gider her kemal-i bā'tını u zāhiri
 Çok degüldür itse Hāk-ı şāh taşarruf 'Öāleme
 Bende-i dergāh-ı 'Öālī-cāh-ı 'ÖĀbdulkādirī

-97-

Müfred*Fe'Öilātün/ Fe'Öilātün/ Fe'Öilātün/ Fe'Öilün*

Hāk-ı dergāhına rūmal ile ol kim fāhır
 Dest-gırūñ ola tāhāzret-i 'ÖAbdulkādir

[28b] Ğazel-i Uşulî Tahmîs-i ÓĀlî Raĥimā Allāhu

MefāÓîlün/ MefāÓîlün/ MefāÓîlün/ MefāÓîlün

I

Ne deryā sāhilinde oldı yā Rabb ĥuşk ü ter peydā
 Ne baĥrũñ mālîkündendür melek zāhir beşer peydā
 Şanasın kaṭrelerdür anda pinhan dehr peydā⁹⁹
Vücūd-ı Muṭlaquñ baĥri ne mevci kim ider peydā
Enā'l-ĥaḳ sırrını söyler eger mahḫfî eger peydā

II

Fenā gülzārıdur Óālem güli çok gülsitānı bir
 Ser-ā-pā nergis ammā şāĥ-sār-ı ergüvānı bir
 Hezārān bülbüli var cümlesinũñ āşiyānı bir
Bu bāġuñ ger ĥaḳıḳatde suyu bir bāġbānı bir
Velî olmuş ĥaḳāyıkda niçe dürlü şecer peydā

III

Biter naĥl-i vücūduñ meyvesi geh telĥ ü geh ĥôştur
 Görinür berg-i bārı gāĥi her dem tāze ki bî-ber
 Niçe ĥām u niçe puĥte niçe kāmîl niçe ebter
Naẓar kıl nevÓ-i insāna kimi zehr ü kimi sükker
ÓAceb ĥikmet bir ağaçdan olur dürlü şecer peydā

IV

Güher-i dürrle der-ĥāşıl bu kānuñ vāridātından
 Der-i şehvār ĥāşāk oldı baĥrũñ lâzımātından
 Bilindi nîk ü bed Óilm-i ledün içre şıfātından
MeÓādinden kamu eşyā ider öz kendü zātından
Kimisi şîm ü zer zāhir kimi seng ü meder peyda

⁹⁹ Mısra da vezin problemi vardır.

V

Ḥaḳīḳat bādesinden ḥ̣āba varmış niçe sarḥōşlar
 Degül taŖbire ḳābul her birinüñ gördiği düşler
 Alınca ten ḥaşārın nefs-i serkeşden Ŗadd u küşler
Düzilür niçe biñ işler bu bozılır niçe cünbişler
Ne kār-ı bü'l-Ŗacebdür bu ki olmaz kār-ger peydā

-99-

[29a]

Ėazel-i Ḥalīlī Taḥmis-i Rızāī Ḳudduśu'llāhu Esrār-ı Hümā

FāŖilātün/ FāŖilātün/ FāŖilātün/ FāŖilün

I

Ŗİşk-ı cānānıyla ben çünkim ezelden hem-demüm
 Aḥsen-i taḳvīm benüm şānumda geldi ekremüm
 Mazḥar u zāt u şıfātum yaŖnı ism-i Ŗāzamum
Men ki dervişüm fakırüm pādişāh-ı Ŗālemüm
Rūḥ-ı bı-rengüm egerçi renge geldüm ādemüm

II

Ḥasret-i dildārdurur dü çeşmimi yaş eyleyen
 Lāle-veş bağıma dāğ urup ciger baş eyleyen
 Pes beni sırr-ı elestdür rind ü ḳalleş eyleyen
Şeş cihāt çār Ŗunşurdur meni fāş eyleyen
Yohsa men gencine-i vaḥdetde nūr-ı mübhemüm

III

Künt-i kenzān sırrıyum benden ṭolu şehir ü diyār
 Hep şıfātımdur görinen cümle eşyā her ne var
 Zātıma zātum tecellı eyledi nā-çār u nā-çār
Ŗālemün gayb u şıfātu benden oldu āşikār
Ey başiret ehli gör kim men ne zāt-ı Ŗāzamum

IV

Gel berü ey salık-i hâk sen seni kılma telef
 Ric'at it aşla ulaş aşlına olma nâ-halef
 Ma'rifet yolun varan demişdür erbâb-ı selef
Ümmehât ile ne var âbâya oldımsa halef
Ô'Âlem tahkîke baksuñ cümlesinden akdemüm

V

Zâhid-i sâlûs-veş Ôışk içre hûd-bîn olmazam
 Ehl-i tevhi'düm düşüp keşretde temkîn olmazam
 Geçmişim dünyâ-yı dündan şöhret-i âyîn olmazam
Cennet ü Firdevs için bir lahza gam-gîn olmazam
Tâlib-i dîdâr yârim şâd-mânım hurremüm

VI

Pertev-i nûr-ı Hudâdur görinen sırrın bilen
 Cümle eşyâda zühûr idüp tecellî eyleyen
 Ger bu sırra mahrem isen egledün tevhi'di sen
Söyleyen Hâkdur benüm dilümde her dem yoğsa ben
Çâr Ôunşurdan mürekkeb bî-lisân ü ebkemüm

VII

Ey **Rızâî** bu felek kim devr ider cünbişlenür
 Emr-i Hâk'dan gayrı var mıdır bir iş kim işlenür
 Ger şa'îd ü ger şakî bu dil niçün teşvîşlenür
*Ey **Halîlî** çün her iş takdîr elinden işlenür*
Fâriğüm dünyâ u Ôukbānuñ gamından bî-gamum

[29b] Kaşide-i keşfü'l-ğıta-i li-Ğaybî Efendi Kıddise Sırruhu¹⁰⁰*Fā'Öilātün/ Fā'Öilātün/ Fā'Öilātün/ Fā'Öilün*

- 1 Bir vücūddur cümle eşyā Öayn-ı eşyādur Hudā
Hep hüviyyetdür görinen yok Hudā'dan mā-Öadā
- 2 Lık vardur ol vücūduñ zāhiri vü bātını
Pes bu hey'etden olupdur evvel u āhir aña
- 3 İÖtibārātdur vücūda evvel ü āhir dimek
Bir eħaddan oldı Öayn-ı ibtidā u intihā
- 4 Evvel āhir farz idersen böyledür bu yoħsa kim
İbtidāsın intihāsın böyledir sırr-ı Hudā
- 5 ÖAyn olan şeyde ne mümkün evvel ü āhir dimek
Şāhid-i kāfı kelām-ı Hāķķdaki lafz-ı edā
- 6 Bir vücūduñ bātınıdur ol kādım-i rūħ-ı Hāķ
Hep tecellı-i Hudādur ħādıŝ olan zāhirā
- 7 Bātın-ı Öālem teneffüs itmek ister zāhirā
Müstecin olan ħāķāik tā ki ola āşinā
- 8 Cān-ı Öālemden taķāzā ħopdı zāt-ı Öıŝķına
Ekmel-i şüretde kendi ħüsnüni seyr ide tā
- 9 Lā-cerem düşdi sefer bu iķtizā ola tamām
Kenz-i maħfıŝını zevķ it gör niçe ehl-i güŝā

¹⁰⁰ bk. KAD, (Sever, Mustafa, 2017).

- 10 Şüret-i Ŗālemde mestür olmış idi şırr-ı Hāk
Sırr-ı zāti kōpdı Hāk'da mürtefīŖ ola hāfā
- 11 YaŖñi bir kuvvetine ol Ŗayn-i nefesdür maŖñide
Kōpdı Ŗālemden Ŗurūc ide bulınca tā liķā
- 12 Esfel ü Ŗalāyı seyr idüp merātib kaķŖ ide
Cümleyi cāmiŖ olup hāşıl ola cümle ğınā
- 13 ŖĀlem-i süflī ki Ŗarşdur anı menzil eyledi
Bulmadı anda murādın eyleye zevķ ü şafā
- 14 Geçdi Ŗarşdan çıķdı kürşye bu kez menzil deyü
Anda dahı bulmadı kendin aradı cā-be-cā
- 15 Geldi heft eflāke çıķdı anı dahı terk idüp
Anda da bulmadı kendin nice olsun dil-güşā
- 16 ŖUnşuriyyāta bu kez yüzini tıtdı ol hemān
Anda dahı yüzini göstermedi ol dil-rubā
- 17 Kōdı anı dāhı geçdi maŖdene menzil deyü
Bulmadı anda özini gerçi itdi çok recā
- [30a] 18 Kōdı anı dāhı oldum menzilin itdi nebāt
Bulmadı kendüzini tā ola o cānāna ğıdā
- 19 Bulmadı anlarda özin geldi hayvān mülküne
Bunda bulsa idi özin cānın eylerdi fedā
- 20 ŖĀķibet bunca menāzil geçdi kendin bulmadı
Geldi insāna göründi ol cemāl-i cān-fezā

- 21 Neş'oe-i ādemdür ancaḡ nefḡaya ḡābil vüçüd
Rūḡ-ı ḡaḡdur nefḡ-i ādem dinmedi mi rūḡuna
- 22 ÓĀdemide ḡaşıł oldu çün kemāl-i tesviye
ÓArşına pes ḡaḡ-teÓālā andan itdi istivā
- 23 Āşıkāra oldu saña Óālem-i Óulvı nedür
Çünki ādemde yüzün gösterdi zāt-ı kibriyā
- 24 ÓĀlem-i Óulvı odur kim anda Óaḡl ü Óilm ola
ÓĀlem-i suflıde olmaz Óilm ü Óaḡl ü reh-nümā
- 25 ÓĀlem-i Óulvı dinen bil Óālem-i suflıdedür
ÓĀlem-i suflı ḡaḡıḡat Óālem-i aÓle'l-Óulā
- 26 Mā-ḡaşal Óālem ḡamu ālāt-ı ādemdür hemān
Hep Óamel mazḡharlarıdur yoḡ birinde Óilm-i cā
- 27 Cümlesinün yoḡ şuÓūrı kārıne mecbürdur
ḡādir olmaz bir nefes kim kārını ide hebā
- 28 Ḳudret-i külliyenün mazḡharlarıdur hep bular
Her ne kāre mazḡhar ise ḡidmetin ide edā
- 29 Encüm ü eflāk Óanāşır ger cevāhir olmasa
Seyr-i ḡaḡḡuñ sırrı beyḡude olurdı cānuma
- 30 Anuñ içün seyr ider kim zāḡir olur her kemāl
Hep lezāíz ḡaşıł ola bulına cümle Óaḡā
- 31 Ādeme gelmezden evvel cāmÓiyyet yoḡ idi
Enfus u afāḡı cāmiÓ var mı böyle bir binā

- 32 ÓĀlem-i kuvvetde her bir nesne kim mevcūd idi
 Ādeme geldikde fiÓle geldi bu çün ü çerā
- 33 Görme misin nutķ-ı ĥazret var mıdır hiç ġayrıda
 Ādemide zāhir oldu hep kemālāt-ı Hudā
- 34 Cümleten esmāya cāmiÓ nüshādur zātuñ senüñ
 Zāt-ı Hāk'dan şānuña nāzıl degül mi küllehā
- [30b] 35 Ĥayy-ı Óālemsin ki zātuñ baķş ider her dem ĥayāt
 Āşiyān-ı Óāleme sensin bilürsün ol hümā
- 36 Ķalb-i Óālemsin ki Óilmüñ cümleyi olur muķıť
 Nūr-ı Óilmüñ olmasa Óālem ķalurdı ķapķara
- 37 Şāh-ı Óālem zıll-i ĥakşuñ cümle ķudret sendedür
 Cümle eşyā emriñe oldu müsahķhar şāhıma
- 38 ÓĀlemüñ sensin murādı hep irādet sendedür
 Zātuñ ile ĥāşıl oldu Óāleme hep mā yeşā
- 39 Nutķ-ı Óālemsin ki Óālem buldı nutķundan vücūd
 Nutķ-ı cān-baķşısın Óālem bir şecer gūyiyā
- 40 ÓAyn-ı Óālemsin ki Óālem gördi sende vechini
 Dide-i ĥak-bjnüñ ile seyr olur vech-i behā
- 41 ÓĀlemüñ sensin ķulaġı olmasayduñ sen eger
 İşidilmezdi ķalurdı nutķla şavt ü şadā
- 42 Bu yedi esmāyı bil esmā-yı zātiyyedürür
 Anuñ içün ādemide eylediler intimā

- 43 Mecma'ü-l bahreyn-i haşsin vâcib imkân sendedür
Sensin ancağ müsta'id zât u şîfâtına sezâ
- 44 Nûr-ı haşsin cümle eşyâ senden alur pertevî
Ay ü gün secde iderler yüzüne şubh u mesâ
- 45 Kıblesisin on sekiz biñ Âlemün ey zât-ı pāk
Saña istiķbāl iderler cümle-i şāh u gedā
- 46 Secdegāh-ı Âlem olduğına bu nebze yeter
Secde eyler miydi saña ķudsiyān pūr-ziyā
- 47 Cān-ı Âlemsin libās-ı ādemide sen bugün
Kādrini fehmi eylemezsen şayılırsun çār-pā
- 48 Māhaşal sensin hemān bu cümle Âlemden ğaraż
Fırşatı fevt eyleme olsun seniñle āşinā
- 49 Bir şecer farż idelim başdan başa bu Âlemi
Fehm idevüz tā murādumuz murād üzre dilā
- 50 Gerçi bu temşilimiz eb'ād görünür eb'āda
Cān ile dilden ķabūl ider velakin ākrībā
- 51 Bu dıraht-ı Âlemün oldı zemini Âarş bil
Pençedür kürsij ü sākij oldılar yedi semā
- 52 Nār u bād u āb u Hāk oldı mişāl şāhları
Hem mevālid-i şelaşe berk gül meyve bahā

- [31a] 53 Dā'Öiye düşdi zevāta kendi zātuñ görmege
Bāṭınından kopdı nāçār kuvve-i neşv ü nemā
- 54 Geldi ḥāke anda kendin aradı bulmadı ol
Eyledi niçe sefer tā ola anda mühtedā
- 55 Geldi niçe anda dahı bulamadı kendini
Gitdi sāḳā tā ki ola derdine andan devā
- 56 Olmadı sāḳdan dahı derdine merhem Óākıbet
ÓAzm-ı şāḥ itdi ki bula ḥaste cānına şifā
- 57 İrmedi şāḥdan murāda yabrağa tutdı yüzün
Hem çiçek ile geçürdi arada çok mācerā
- 58 ÓĀkıbet bunları da terk itdi geldi meyveye
Gördi kendüni temāmet zātına itdi šenā
- 59 Bildi vü gördi vü buldı kendü kendüyi temām
Óİlm-i Óayne Óayn-ı Ḥaḳḳa irdi tamm'ül iḳtiżā
- 60 Çün kemāle ire meyve ḥatm olur anuñ işi
Meyvenüñ āḥar taḳāzāsına düşer iştiḥā
- 61 Böyledür ḥāl-i mürekkeb Óākıbet fānı olur
Ma'Ōñide ammā fenāsı olısar Óayn-ı beḳā
- 62 Şüret-i mişliyyesinden cilve eyler ol yine
Devr-i dā'Ōim bu tecellı üzre olur rü-nümā
- 63 Şanma anı kim tecellışinde tekrār eyliye
Nev-be-nev her neş'Ōeden eyler tecellı dā'Ōimā

- 64 Zāt-ı vāhiddür tecellî eyleyen her neş'óeden
Zāt-ı mā birdür egerçi bî-nihāyetdür inā
- 65 Her inānuñ rengine göre olur hem munşabiğ
Kıbınuñ rengini tutar fî el-ḥaḳıḳa levn-i mā
- 66 Müfredāt olur mürekkeb hem mürekkeb müfredāt
Bu taḥavvüldür görinen geh fenā vü geh beḳā
- 67 Meyvenüñ aşlı dıraḥtdur hem dıraḥtuñ aşlı ol
Anuñ içün emr devri var didiler aḥfaya
- 68 Aşl fer'Öüñ fer'Ö aşluñ Öaynıdur ḡayrı degül
Biri icmāl biri tafşıl görünürler şüretā
- 69 Bir vücūduñ bātınıdur cevher-i evvel dinen
Seyr ider Öarāzını ol niçe kim seyr-i nevā
- 70 Cevherüñ her mazḡarında bir zuhūr-ı ḡāşş var
Cümle-i cāmîÖ zuhūrı ādem-i aḳşü'l-ḳıśā
- [31b] 71 Mazḡar-ı Öālem şıfatdan ḳudret izḡār eyledi
Mazḡar-ı ādem şıfāt u zātına oldu devā
- 72 İster iseñ Öāleme baḳ ḳudretini gör Ḥaḳḳ'uñ
İster iseñ ādeme baḳ zātına it iḳtifā
- 73 İster iseñ baḳ dıraḡta gör şıfātın meyvenüñ
İster iseñ meyveye baḳ zātına ḳıl iḳtidā
- 74 Bāḡbān-ı dehre lāzım meyve-i ādem durur
Müşmir olmayan dıraḡta bāḡbān virmez behā

- 75 Zāt-ı Hâkdur her şıfatda dem-be-dem devr eyleyen
Geh görünür etkiyâ vü geh görünür eşkiyâ
- 76 Meyvedür şüretde cümle kimi puhte kimi hām
Hām olanlar eşkiyādur puhtelerdür evliyâ
- 77 Kimi puhte kimisi hām olmağa bāÖiŝ bu kim
Dört zemānuñ hāşasıdur bil saÖâdetle şekā
- 78 Hām olan puhte olmadı yire düşerse nā-gehān
Puhte olunca niçe biñ yıl seyr ide çok şāh u hā
- 79 Puhtenüñ içi bütündür yire düşse dahı ol
Yine kendi mişlinüñ Öaynına düşürür kaçā
- 80 MünhalıÖ olup şıfâtın hālÖ olur mişlini
ÖĀrifüñ maḥlūÖı olmaz dir anuñcün aşfiyâ
- 81 Elli biñ yıl dinülür kaçır ile lebüñ bir zaḥj
Kuvvet-i Öālem zuhūrı ādeme vire cilā
- 82 Baṭın-ı Öālemden bu deñlü yılda toğar ādemi
Ādem Öulvj anıñcün āḥir olur müntehā
- 83 Māḥaşıl bu neşöe-i kadrin bilki kadrüñdür senüñ
Bir dahı bu şüret ile saña yokdur kahkarā
- 84 Dahı mülk-i saltanatdur ser-te-ser Öālem saña
Başına urmuş ḥilāfet tēcını ol pāşā
- 85 Cümle eşyā-yı musahḥar eylemiş hep emrine
Her ne yüzden zevk iderseñ kimse yokdur diye lā

- 86 Ehl-i ẖāba gerçi bu zıll şüret-i zıbādudur
 ÓĀrif-i bîdāra nisbet oldu ol dār-ı ziyā
- 87 Zîrā Óālem bir vücūddur evvel oldur āhir ol
 Zāhir oldur bātin oldur cümle ol öñden şoña
- 88 Halk-ı Óālem zāhirine didiler dünyā anuñ
 Bātinı el-ğayb olanına didiler dār-ı beķā
- 89 Ādem ise zāhiri hem bātinı cāmiÓ durur
 Lā-cerem dünyā ü Óuķbā ile oldu ol melā

-101-

Rūhî Fermāyed

FāÓilātün/ FāÓilātün/ FāÓilātün/ FāÓilün

I

- [36b] Sāķiyā mey şun bize bārî Hudā’nuñ Óışkuna
 Sürelüm bir dem Muḥammed Mustāfa’nuñ Óışkuna
 İdelüm Óişret ÓAliyyü’l-Murtaẓā’nuñ Óışkuna
 Nūş idelüm şāh-ı ḥüsn-i ḥulķ-ı Rıẓā’nuñ Óışkuna

II

Bu cihānda her zemān bir Óışķuñ devrānıdur
 Mir-i bāsarımız ḥāliyā iki cihān sulṭānıdur
 Pīrimüz sulṭānımız luṭf-ı Óinayet kānıdur
 Bāde-i cām-ı muḥabbet müóminüñ ĵmānıdur
 Sāķiyā doldur ÓAlî Zeynel ÓAbānuñ Óışkuna

III

Aşlımuz eger şorarsan evvel āhir bizüz
 İbtidāyuz intihāyuz žāhir ü bāṭın bizüz
 Her yana baḳsaḳ cihān ḥazret-i nażar bizüz
 Sāḳiyā doldur bu dem bāḳır bizüz
 Şāh Muhammed Bāḳır ol kân-ı vefānuñ Őışḳuna

IV

Evvel bizüz kim evvelimüzdür bizüm kevn ü mekân
 Gāhı žahir oluruz gāh iderüz sırrı nihān
 Aşlımuz irat iderler cümle asyā-yı cihān
 Bade-i imān doldur sāḳiyā şun tāze cān
 Şāh CaŐfer-i Şādık ol kân-ı şafānuñ Őışḳuna

V

Nüh felek çār Őanāşırdur bizim zātımız
 CemŐmızdur cemŐamuz her gün bizüm bayramımız
 Cümle eşyā gice gündüz vir iderler nāmımız
 Sāḳiyā doldur içelüm şubḥ olunca şāmımız
 Şāh İmām Mūsā-yı Kāżım zü'l-Őaṭānuñ Őışḳuna

VI

Mahrem-i esrar-ı Ḥaḳḳ'uz bizdedür sırr-ı ḳadım
 Mażhar-ı zāt u maḳāmuz nām-ı emīn nām-ı Őazım
 Şāhid-i dıdār-ı yārān perdedür veche kerim
 Pādişāh-ı dü cihāna olur bize olan nedim
 Sāḳiyā doldur içelüm ŐAlı Rızā'nın Őışḳuna

VII

[37a]

Mażhar-ı Őalem-i Hudāyuz bizdedür Őilm-i ezel
 On sekiz biñ [Őaleme] irer ün eger atsaḳ el
 ŐAlemün Őilmi bizüz kim bizdedür Öilm ü Őamel
 Sāḳiyā mey şun bizüz mest-i şarāb-ı lem-yazel

...¹⁰¹¹⁰¹ Mecmuda bir mısra eksiktir.

VIII

Çeşme-i hayvân bizüz her derde dermân bizdedür
 Baħr-ı Ŗummānuz kamu dürr ile mercân bizdedür
 Kenz-i kaşrınun bi-küll-i sırr-ı kaşd ne bizdedür
 Sâkiyâ mey şun bu dem kim şimdi devrân bizdedür
 Şâh-ı ŖAlî bâ Nakî şems-i suhānuñ Ŗışkuna

IX

Aşl-ı imân bizdedür biz müöminüñ imānuyuz
 Münkirüñ inkârı hem kâfirüñ tuğyānıyuz
 Cümle cismüñ cānıyuz hem cānlaruñ cānıyuz
 Sâkiyâ mey şun bu dem kim Ŗālemüñ sultānıyuz
 Şâh-ı Hasan ŖAskeri tâc-ı livānuñ Ŗışkuna

X

Nüh felek arz u semāda her tarāf seyrān bizüm
 Dem[-be-]dem bu kâöināta hükm ile fermān bizüm
 Evvel ü āhirde Ŗālem nām ile nişān bizüz
 Sâkiyâ mey şun bu dem ki dem bizüm devrān bizüz
 Şâh Muhammed Mehdî-i şāhib-zemānuñ Ŗışkuna

[37b]

XI

Bizdedür miftāhü'l-ğayb bizden olur feth-i bāb
 Dem-be-dem kesb-i ziyāyı bizden alur afitāb
 Kılmışuz levh-i nażar bizdedür ümmü'l-kitāb
 Mest-i Ŗışkuz tiz getür deyr eylesün cām-ı şarāb
 Sâkiyâ şun zü'l-celāl-i kibriyānuñ Ŗışkuna

XII

Rūhiyā her nesnenüñ aşlı bizüz hem şeş cihāt
 Tā ezelden hem biz olduk cümle zerrāt [ü] zevāt
 Kılmışuz levh nażar bizde görünür nūr-ı hażerāt
 On sekiz biñ muŖcize ile kılmışuz şakkākı māt
 Cānımız olsun fidā Āl-i ŖAbānuñ Ŗışkuna

“Kale (a.s) men lem yeşreb fid-dünyâ lem yeşreb fi'l-ahireti kale (a.s) levle'l mürebbî lemâ Óareftü Rabbî Allahı muÓarifet rābbillāhî bilmezdim yaÓni benim terbiy edicim o mümas

İdüben “Kale (a.s) kıf fe inne rābbeke fi's- şallaṭi yā Muḥammed fedddelānā ya Muḥammed zīrā”

Senüñ Rābb'üñ... içindedür. Meyden murād budur ki mîm kırk ye on olur. Cümlesi Allāh'ı oluben. Elif harfleri dāhî yigirmi sekiz yigirmi iki nokṭa maşrafı Allāh'ı olur. Bu delîle işāretidir ve bāde be elif dal yedi olur. Haşılı ümmete işāretidir. Ve demden maḳşad (?) kırk altı olur. Âdem babaya işāretidir. Efendim böyle yazılır sı vü dü (32) böyle.

Hû

[38a]

İmām-ı CaÓfer-i şādık ṭarīkat-nāmesinden suóāl ü cevāb

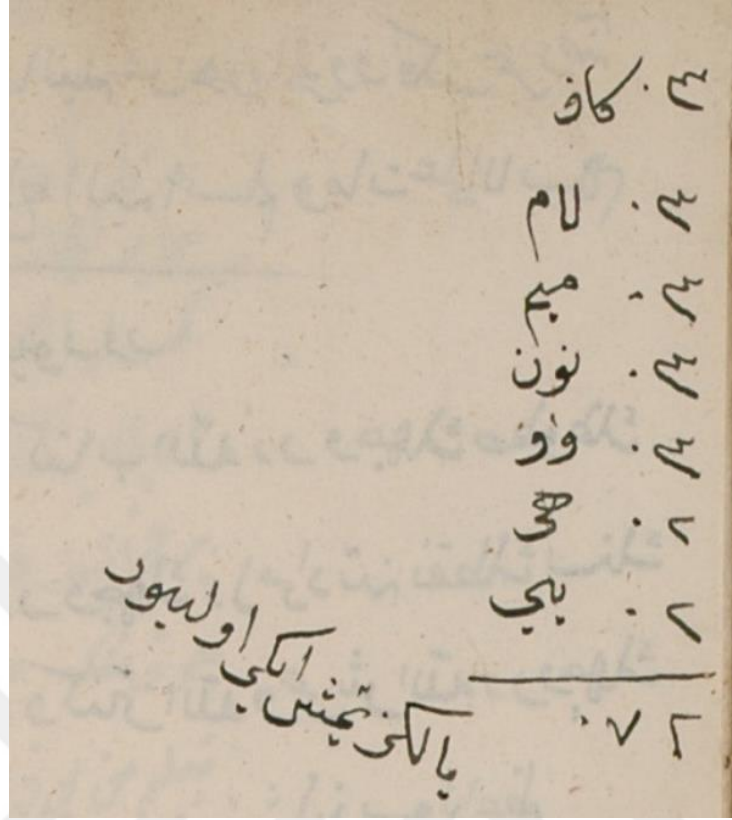
Başımda tāc-ı Óizzet elimde namāz ve taÓāt kaşlarımda kalem-i kudret
Kula[k]larımda nūr-ı velāyet burnumda reyḥān-ı cennet ağızımda kelemen
Şehadet kulaḳlarımda bāng-ı Muḥammed öümm-i göḡsümde Quróān-ı
ḥikmet

Ellerimde dest-i vîlāyet dizlerimde dem-i hizmet ayaklarımda
Erkān-ı meşāyih üstümde naşib-i kısmet ilāhî ardımda ecel

[38b]

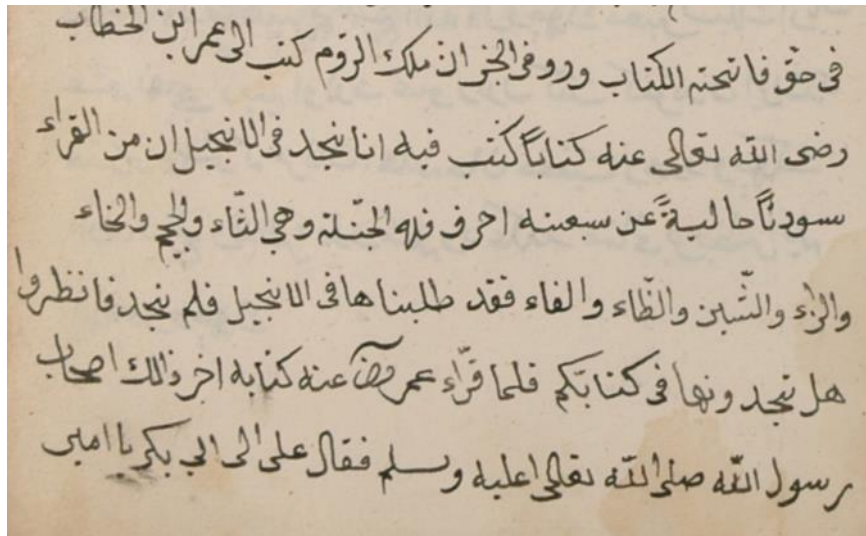
NOT: Şiir dışı unsur olduḡu için okunmayıp sayfanın görüntüsü verildi.

[39a]

yalnız yetmiş iki oluyor

Allāh Allāh nişān olsun başımda evliyānuñ fena-yı şarınup
 Veysel Qarān yādigāruñ hemānu maḥv u ḥōd içün erenler fenāfīllāh
 Dergāhunda şahım bir cemāl Ŗalī kemal Hüseyñ Muḥammed'e şalavāt
 Fi Ḥaqq fātihatü'l-kitāb ve rū

[39b-41a] arası sayfalar boş.

-102-

Mişālî Beg Buyurur¹⁰²

Mefā'Öîlün/ Mefā'Öîlün/ Mefā'Öîlün/ Mefā'Öîlün

- [41b] 1 Gözüñ aç ders kııl Hâk' dan kitābu'l-lāhdur vechüñ
Huṭūtuñ sūre-i el-hāmd u bismi'l-lāhdur vechüñ
- 2 Dil-i mir'ātda nuṭṭuñ senüñ zāt-ı ezeldür kim
Şıfātu'l-lāh u kenzu'l-lāh u Óarşu'l-lāhdur vechüñ
- 3 Müselsel zülf-i şām içre cebinüñ bedr-i rahşāndur
Sevād-ı aÓzam-ı hüsünüñle zıllu'l-lāhdur vechüñ
- 4 Gözüñ ḍād u kaşuñ lām u fî muṭlaḳdur semÓüñ
Berat-ı Óışḳda ṭuḡrā-yı faẓlu'l-lāhdur vechüñ
- 5 Düvāz-deh burçla kā'im-i vücūduñ nüh felekdür kim
Ki şems-i lem-yazel nuṭṭuñ münevver māhdur vechüñ
- 6 Oḳudum levh-i gözünde¹⁰³ haṭṭuñ üstād-ı esmādn
İriştüm nūr-ı ṭā hāya kim ismu'l-lāhdur vechüñ
- 7 MuÓanber sünbülün erbāb-ı Óışḳa nehc-i dīn oldı
ÓUbūruñdan bilür Óārif ne sırru'l lāhdur vechüñ¹⁰⁴
- 8 Cemālün¹⁰⁵ küntü kenzinden irişdi Hâkḳ'a her Óāşık
Ki Óirfān ehline cān ḥaḳıḳat-i rāhdur vechüñ

¹⁰² bk. MD, (Güneş, Deva, 2011).

¹⁰³ Gözünde: çehreñde MD

¹⁰⁴ İncelenen kaynaklardan anlaşıldığı üzere şiirde “bilür Óārif ne sırru'l lāhdur vechüñ” kısmı eksiktir.

¹⁰⁵ İncelenen kaynaklardan anlaşıldığı üzere şiirde “Cemālün” kısmı eksiktir.

9 Tavāf-ı hacc u hem Óumre kudüm ile vedāÓuñdur

Miśālī bir nażar eyle ne [beytu’]llāhdur¹⁰⁶ vechüñ

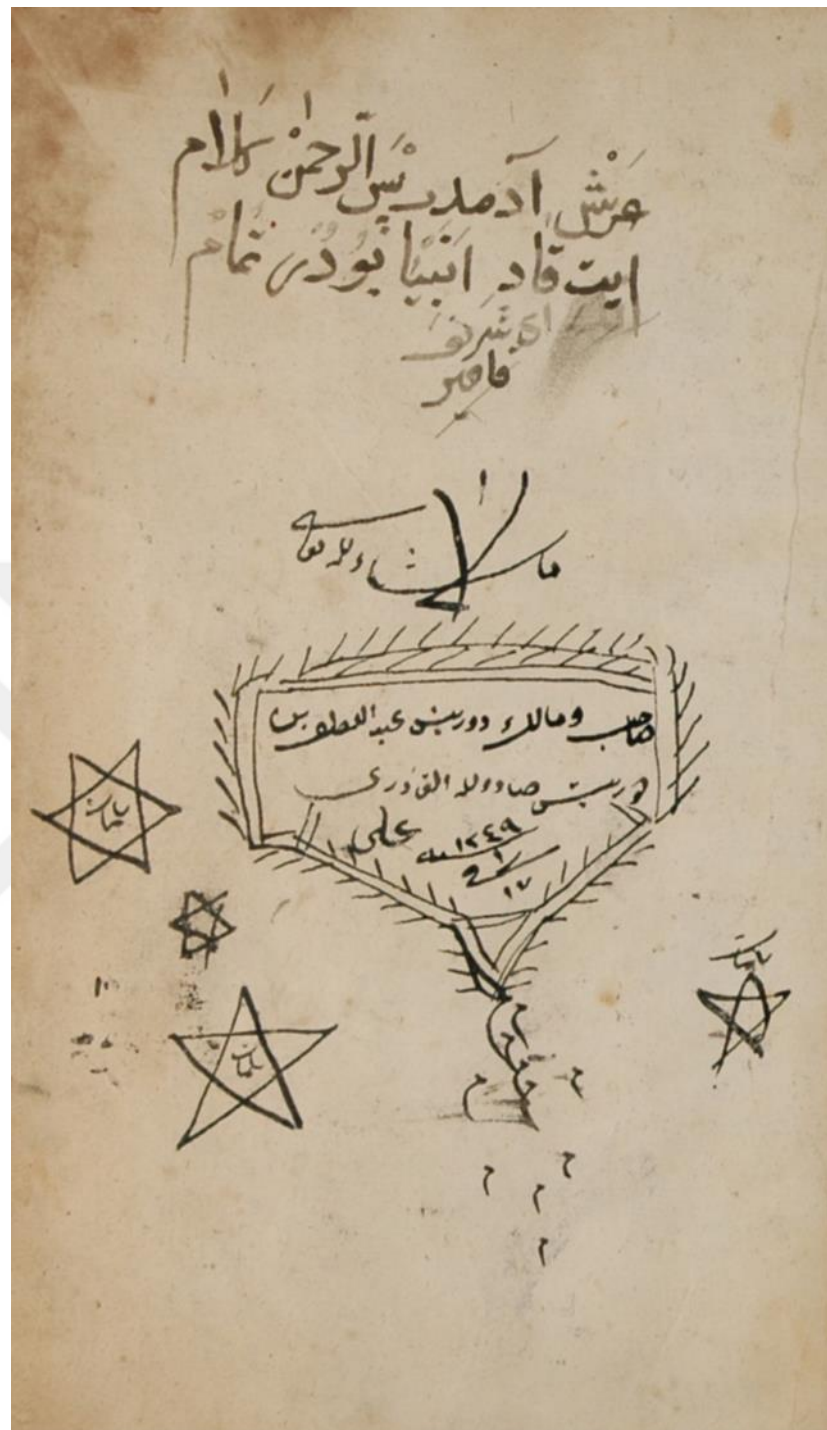
[42a] ve [42b] silik görünüyor.

[43b] Bu Risāle Eṭvār-ı Seb’a Beyānındadır

Eger şorsalar ihkām-ı ṭarīḵ kaçdur cevāb vire kim altıdur. Evvelüñi ma’rifet ikinci saḥāvet üçünci yaḳın dördünci şıdḳ beşinci tevekkül altıncı tefekkür vü eger şorsalar erkān-ı ṭarīḵ kaçdur cevāb vire kim altıdur. Evvelüñi ‘ilm ikinci ḥilm üçünci şabr dördünci rızādur beşinci şükrdür altıncı ihlāşdur. Eger şorsalar bina-i ṭarīḵ kaçdur cevāb vire kim altıdur. Evvelüñi ṭalebdür ikinci tesāyümdür üçünci zühddür dördünci taḳvādur beşinci ḳanāa’tur altıncı Óuzletdür. Eger şorsalar vācibāt-ı ṭarīḵ kaçdur cevāb vire kim altıdur. Evvelüñi ihşāndur ikinci zıkrdür üçünci terk-i dünyādur dördüncü terk-i hevādur beşinci ḥafvdur altıncı şevḳdür. Bir şeyḥ kim bu ṭarīḳüñ aḥkāmından ü erkānından ü bināsından ü vācibātından ḥaberdār ola anuñ gibi kimsene şaḥīḥ mürşid-i kāmildür ü bundan soñra nefsleri vü ism ü uşüllerin beyān idelim imdi nefs-i insān yedi kısımdur ve ism-i uşulī dahı yedidür. Evvelkine nefs-i emmāre dirler ü ism-i uşulī Lā İlāhe İllāllāhdur. Nefs-i emmārenüñ ef’óālleri budur ki zıkr olunur baḥl ü hırs ü cehl ü kibr ü ḥaşed ü ḡaḳab ü ḥıyānet ü Óadāvet ü Óaceb ü fesād ü şirret ü ḡill ü ḡişş ü ta’áaşşub ü ḥile [44a] vü nifāḳ u şeḳāvet. İkinciye nefs-i levvāme derler ü ism-i uşulī Allāh’dur ü nefs-i levvāmenüñ ef’óālleri budur heves ü fikr ü ināniyyet-i bī-ḡayr ḥaḳḳ ü Óişret ü ruḥşat u ibāḥet ü tehāvün ü tekāsül. Üçünciye nefs-i mülhime derler ü ism-i uşulī hūdur ü nefs-i mülhimenüñ ef’óālleri budur saḥāvet ü ḳanā’at ü Óilm ü tevāzu’ vü şabr u Óamel ü dördüncü nefs-i mutmainnedür ü ism-i uşulī Ḥaḳdur u nefs-i mutmainnenüñ ef’óālleri budur taḥammül ü tevekkül ü tereddüd ü Óibādet ü şükr ü rızā u beşinci nefs-i rāziyedür vü ism-i uşulī Ḥayydur u nefs-i rāziyenüñ ef’óālleri budur kerāmet ü zühd ü ihlāş u tevāzu’ u riyāzet ü vera’ó’dur ü altıncı nefs-i marāziyyedür ü ism-i uşulī Ḳayyümdur u nefs-i marāziyyenüñ ef’óālleri budur ḥaḳḳ u luṭf u en’óām u fikr ü taḳarrüb ü şafā vü şafvet ü zevḳ ü şevḳ ü taḥalluḳ bi’lḥalāḳü’l-ehiyyet ü tecennüb cem’í’ şıfāt-ı beşeriyyedür ü yedinci nefs-i şāfiyyedür ü ism-i uşulī Ḳahhārdur u nefs-i şāfiyyenüñ ef’óālleri budur ḥaḳḳla Óabdüñ mā-beyninde olan perde ref’ó olup ḥaḳḳa vāşıl olur imdi ṭāleb ü şādıḳ

¹⁰⁶ İncelenen kaynaklardan anlaşıldığı üzere şiirde “beytu’l” kısmı eksiktir.

[45a]

SONUÇ

İnsanlık var olduğundan beri konuşmak insanlığa yetmemiş ve bunu ölçülü, kafiyeyle bir şekilde ifade etme gereği duymuşlardır. Bugüne kadar yazılmış milyonlarca şiirin birçoğundan bihaber olarak edebî duyuş, zevk ve çalışmalarımızı sürdürmekteyiz. Âdeta hazine diye nitelendirilebilecek birçok eser kütüphanelerin tozlu raflarında hak ettiği değeri görmeyi beklemektedir. Yapılan akademik çalışmalar böylesi hazinelerin gün yüzüne çıkmasını sağlayacaktır.

Mecmualar, klasik Türk edebiyatının tarihî ve kültürel gelişiminin ortaya çıkarılmasında başvurulacak kaynaklar arasında önemli bir yere sahiptir. Manzum veya mensur antoloji niteliğindeki bu şahsi kaynaklar, dönemin edebî zevkini yansıtmakla kalmayıp aynı zamanda şiirlerin toplandığı ve gün yüzüne çıkarıldığı eserlerdir. Klasik edebiyat için çok önemli bir yere sahip olan bu kaynaklar, diğer eserlerde yer verilmemiş şair ve şiirleri tanımamıza, klasik edebiyatın tür ve şekil özelliklerine dair yeni bilgiler edinmemize imkân sunmaktadır. Mecmualar sadece bu önemi doğrultusunda değil aynı zamanda yazıldığı dönemin tarihî, sosyolojik, siyasi ve edebî zevki açısından fikir sahibi olmamızı sağladığı için de çok kıymetli eserlerdir. Bu sebeple mecmuaların her açıdan incelenip gün yüzüne çıkarılması hem edebî hem de tarihî açıdan kültürümüze büyük katkı sağlayacaktır. Bu amaçlar doğrultusunda, Milli Kütüphanede 06 Mil Yz A 3479 numarada kayıtlı şiir mecmuasının çeviriyazısını yaparak mecmua hakkında elde ettiğimiz bilgileri izah etmeye çalıştık. Bu çalışmada;

1. Öncelikle *Mecmua-i Eş'âr ve Fevâ'id*'in çeviriyazısı yapılarak mecmuada yer alan şiir ve şairler tespit edilmiştir. Çalışmamızın “Giriş” bölümünde mecmualar hakkında genel bilgiler verilerek mecmuaların edebiyat tarihimiz açısından önemi ve tasnifinde nelere dikkat edildiği ortaya konulmuştur. Çalışmamızın “Birinci Bölüm”ünde şiirler ayrıntılı bir şekilde ele alınmıştır. Bunu yaparken *Mecmua-i Eş'âr ve Fevâ'id* hakkında genel bilgilere ve mecmuanın tasnif, tertib, mürettib ve tertip tarihine yer verilmiştir. Daha sonra mecmuanın muhtevası ile ilgili ayrıntılı bilgiler verilmiştir. Bunu yaparken şiiri yer alan şairler, şairlerin yüzyılları; şiir türleri ve şiirlerde kullanılan redif-kafiye-vezinler grafikler şeklinde daha ayrıntılı bilgilerle verilmeye çalışılmıştır. “İkinci Bölüm”de ise mecmuanın çeviriyazısı verilmiş ve şiirlerdeki farklar ya da diğer hususlar dipnotlarla desteklenmiştir.

2. Eser üzerinde herhangi bir tarih kaydı mevcut olmadığından eserin yazılış tarihi hakkında kesin bir sonuca varmak mümkün olmamıştır. Şair kadrosundan yola çıkılarak en azından yazıldığı yüzyıl tespit edilmeye çalışılsa da mecmuada yer alan şair kadrosu çok geniş bir yüzyıl aralığını kapsadığı için bunda da başarılı olunamamıştır. Ancak mecmuadaki kimi şairlerin 18. yüzyıl şairi olmalarından yola çıkılarak mecmuanın çok eski bir tarihte yazılmadığı sonucuna ulaşılmıştır.

Ancak mecmua üzerindeki tarih kaydından yola çıkarak mecmuanın 1247 (1831-1832)'de yazıldığı tespit edilmiştir.

3. Mecmuada şiirleri en çok yer alan şairlerin 16. ve 17. yy'da yaşadıkları tespit edilmiştir. Hangi asırda yaşadığı tespit edilemeyen şairler grafiklerde gösterilmiştir. Şiirlerin dağılımına bakıldığında ise en büyük payı gazel ve kıt'anın oluşturduğu belirlenmiştir. Mecmuada toplamda 29 gazel ve 28 kıt'a tespit edilmiştir. Bu gazellerin çoğunun nazım türü ilahî ve na't olduğundan mecmuada yer alan şiirlerin çoğunun tasavvufî/dinî konularda yazıldığı açıkça ifade edilebilir. Mecmuadaki şiirler incelendiğinde hem şairlerin hem de müellifin edebî zevki hakkında ipuçları elde edilir. Mecmuada şiiri en çok yer alan şair 14 şiiri ile Seyyid Muhammed Hâkim Efendi'dir. Hâkim, aynı zamanda bir vakanüvistir. Mecmuada yer alan şiirlerin tamamının tasavvufî/dinî nitelikte olmasından yola çıkılarak müellifin bu konulara eğiliminin olduğunu söylemek mümkündür. Buradaki gazellerde Kâdirîlik, Hz. Peygamber, Şeyh Abdülkâdir Geylânî, tasavvufî aşk konuları ağırlıklı olarak işlenmiştir. Ayrıca mecmuada ilahî, tahmîs, müseddes, murabba, muhammes, müsemmen, kaside ve müfred nazım şekilleriyle yazılmış şiirler tespit edilmiş ve bunların kullanım sayıları da tablo ve grafiklerle gösterilmiştir.

4. Mecmuada kaynaklarda ismi kaydedilmeyen 18 şairin mevcut olduğu görülmüştür. Bunlar: Kâdirîler Şeyhi Şerîf Ahmed, Necîb Efendi Bağdadi, Şerîfü'l-Kâdirî, Şeyh Muhyiddin, Özzet Efendi, Şeyh Şerîf Ahmed Efendi, Şerîf Ahmed Efendi, Şerîf el-Kâdirî, Nâzım, Şeyh İbr'ahîm Keşfi Kırîmî, İhsân el-Kadirî, Halîlî, Şerîf, Şerîf Ahmed el-Kâdirî, Şerîf Ahmed el-Kâdirî, Mürîdoğlu, Mustafâ Vahîd Efendi, Tâhir ÖÖmer-zâde Fâzıl Beg'dir. Klasik Türk edebiyatı geleneğinde birçok şair aynı mahlası kullanmıştır. Bu yüzden aynı mahlası kullanan şairler tespit edilememiş ve bunlar da "kaynaklarda ismine rastlanılmayan şairler" başlığında verilmiştir. Bu şairler şunlardır: Fâzıl, Halîlî, Nâzım, İhsân, İzzet, Keşfi, Şerîf, Vahîd. Çalışmamızda şiirleri eserlerinde yer almayan şairler de tespit edilmiştir. Şems-i Sivâsî'nin ilahîsinin, incelenen eserinde

yer almadığı görülmüştür. Fakat bunun kesin olarak şaire ait olup olmadığını söylemek güçtür ancak şairin edebî zevki göz önüne alındığında şiirin ona ait olması kuvvetle muhtemeldir. Mecmuada derleyene ait herhangi bir şiirin olup olmadığı tespit edilememiştir. Kime ait olduğu belli olmayan 5 kıt'a ve 1 gazel olmak üzere toplam 6 şiir mevcut olup bunlar “mahlassız” olarak adlandırılmış ve tabloda gösterilmiştir. Bütün bu çalışmalar doğrultusunda “Mecmua-i Eş'âr ve Fevâ'id” hakkında ayrıntılı bilgiler vermeye çalışılmıştır.

KAYNAKÇA

- Ali Canib (1927), *Edebiyat Tedkiklerinde Mecmûaların Rolü, Hayat*, S 45: 363 364.
- AKDAĞ, Ülkü, (2011), *Milli Kütüphanedeki 06 Hk 436 Numaralı Şiir Mecmuası, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Konya: Selçuk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.*
- AKSOYAK, İ. Hakkı (2018), *Gelibolulu Mustafa Âlî Divanlar*, Ankara: Kültür Bakanlığı Yayınları, (e-kitap).
- ARSLAN, Mustafa (2013). "Türk Dil Kurumu Kütüphanesi Yz. A. 210 Numarada Kayıtlı Lügat Mecmuası Üzerine Bir Değerlendirme", *Turkish Studies*, Volume 8/1, s. 579-600.
- ATİK GÜRBÜZ, Incinur (2012), "Şiir Mecmualarının Biyografik Değerine Dair Araştırmalara Ek", *Türklük Bilimi Araştırmaları Dergisi*, S. 32, s. 147-157.
- ATILLA, Mustafa.(2012), *Nu'ût-ı Nebeviyye Mecmûası İnceleme-Tenkitli Metin Dizin*, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Diyarbakır: Dicle Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- AYDEMİR, Yaşar (2007). "Metin Neşrinde Mecmuaların Rolü ve Karşılaşılan Problemler". *Turkish Studies*, Volume 2/3: 123-137.
- AYDEMİR, Yaşar (2011), "Biyografi Kaynağı Olarak Mecmualar", *Prof. Dr. Mustafa İsen Adına Uluslararası Klâsik Türk Edebiyatında Biyografi Sempozyumu-Bildiriler* Nevşehir Üniversitesi, 6-8 Mayıs 2010, Nevşehir, AKM Yayını, Ankara, s. 87-100.
- AYVERDİ, İlhan (2011), *Misalli Büyük Türkçe Sözlük*, İstanbul: Kubbealtı Neşriyat.
- BANARLI, Nihad Sami (1997), *Resimli Türk Edebiyatı Tarihi c. I-II*, İstanbul: MEB Yayınları.
- BİLGİN, A. Azmi (2017), *Ümmî Sinan-Divan*, Ankara: Kültür Bakanlığı Yayınları, (e-kitap).
- BİLKAN, Ali Fuat, (2011), *Nâbî Dîvânı*, Ankara: Akçağ Yayınları.
- CEBECIOĞLU, Ethem (2009), *Tasavvuf Terimleri ve Deyimleri Sözlüğü*, İstanbul: Ağaç Kitabevi Yayınları.
- ÇALDAK, Süleyman (2010), *Nâlî Dîvânı*, İstanbul: Kesit Yayınları.
- ÇAVUŞOĞLU, Mehmet TANYERİ, M. Ali (1981), *Hayretî Dîvan Tenkidli Basım*, İstanbul: İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Yayınları (Metin Bankası).

- DEVECİ, Nurullah (2010), *Mecmu'a-yı Eş'âr, İnceleme-Metin-Tıpkıbasım. Yüksek Lisans Tezi*. Yozgat: Bozok Üniversitesi.
- DEVELLİOĞLU, Ferit (2013), *Osmanlıca-Türkçe Ansiklopedik Lûgat*, Ankara: Aydın Kitabevi Yayınları.
- DİLÇİN, Cem (2013), *Yeni Tarama Sözlüğü*, Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları.
- DİLÇİN, Cem (2010), *Örneklerle Türk Şiir Bilgisi*, Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları.
- DOĞAN, Ahmet (2013), *Açıklamalı ve Örnekli Aruz Bilgisi*, Ankara: Akçağ Yayınları.
- ECE, Selami (2007), *Klasik Türk Edebiyatı Araştırma Yöntemleri*, Erzurum: Fenomen Yayınları.
- ERKAN, Ahmet Serdar (2016), *Marmara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Kütüphanesi Haksess Koleksiyonundaki 08802/Hs0753 Numaralı Demirbaş ve T811.21 Yer Numarasına Kayıtlı Mecmu'âtü'l-Eş'âr, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi*, Ankara: Yıldırım Beyazıt Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- ERTAYLAN, İsmail Hakkı (2011), *Türk Edebiyatı Tarihi I – IV*, Ankara: Türk Tarih Kurumu Basımevi.
- GIYNAŞ, Kamil Ali (2011). "Şiir Meemuaları Hakkında Yapılan Çalışmalar Bibliografyası". *Selçuk Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Dergisi*. S. 25: 245-260.
- GÜNEŞ, Deva (2011), *Misâli Dîvânı (İnceleme-Metin) Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi*, Kütahya: Dumlupınar Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü (ekitap).
- GÜRBÜZ, Mehmet (2012), "Şiir Mecmûaları Üzerine Bir Tasnif Denemesi". *ESKİ TÜRK EDEBİYATI ÇALIŞMALARI VII Mecmûa: Osmanlı Edebiyatının Kırkambarı*. Haz. Hatice Aynur ve öte. İstanbul: Turkuaz Yayınları. 97-112.
- GÜRBÜZ, Mehmet (2013), "Şiir Mecmualarının Kaynakları Üzerine". *Turkish Studies, Volume 8/1*: 315-322.
- İPEKTEN, Haluk (2010), *Eski Türk Edebiyatı Nazım Şekilleri ve Aruz*, İstanbul: Dergâh Yayınları.
- İPEKTEN, Haluk (2008), *Fuzûlî, Hayatı-Sanatı-Eserleri*, Ankara: Akçağ Yayınları.
- İPEKTEN, Haluk vd. (2002), *Şair Tezkireleri*, Ankara: Grafiker Yayınları.
- İPEKTEN, Haluk vd. (1998), *Tezkirelere Göre Divan Edebiyatı Sözlüğü*, Ankara: Kültür Bakanlığı Yayınları.
- İSEN, Mustafa (1994), *Kühü'l-Ahbâr'ın tezkire kısmı*. Ankara: AKM Yayınları.
- İSEN, Mustafa (1999), *Latîfî Tezkiresi*. Ankara: Akçağ Yayınları.
- İSEN, Mustafa vd. (2006), *Eski Türk Edebiyatı El Kitabı*, Ankara: Grafiker Yayınları.

- İSEN, Mustafa, (1990), *Usûlî Divanı*, Ankara: Akçağ Yayınları.
- KABAKLI, Ahmet (2008), *Divan Edebiyatı*, İstanbul: Türk Edebiyatı Vakfı Yayınları.
- KANAR, Mehmet (2013), *Farsça- Türkçe Sözlük*, İstanbul: Say Yayınları.
- KARATAŞ, Turan (2007), *Edebiyat Terimleri Sözlüğü*, Ankara: Akçağ Yayınları.
- KESİK, Beyhan, PEHLIVAN, Zehra, ŞENGÜL, Emre (2015), *Bir Şiir Mecmuasından Hareketle Muhibbî'nin Yayımlanmamış Şiirleri*, International Journal of Language Academy Volume 3/1 Spring, p. 361/373
- KILIÇ, Atabey (2012), "*Mecmûa Tasnifine Dâir*", *Eski Türk Edebiyatı Çalışmaları VII. Mecmûa: Osmanlı Edebiyatının Kırkambarı*, Haz. Hatice Aynur vd., İstanbul: Turkuaz Yayınları, s. 75-96.
- KILIÇ, Filiz, *Şefkat, Tezkîre-i Şu'arâ-yı Şefkat-i Bagdâdî* (e-kitap).
- KOMİSYON, *Büyük Türk Klasikleri, Tarih-Antoloji-Ansiklopedi* (1986), İstanbul: Ötüken Neşriyat.
- KOMİSYON, *Türkçe Sözlük* (2011), Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları.
- KOMİSYON, *Eski Türk Edebiyatına Giriş* (2010), Ankara: Akçağ Yayınları.
- KOMİSYON, *Edebiyat Bilgi ve Kuramları* (2009), İstanbul: Lisans Yayıncılık.
- KÖKSAL, Fatih (2009), "*Metin Neşrinde Vezinle İlgili Problemler, Bazı Tespit ve Teklifler*", *Divan Edebiyatı Araştırmaları Dergisi*, S. 3, İstanbul, s. 63-86.
- KÖKSAL, Fatih (2012). "*Şiir Mecmûalarının Önemi ve Mecmûaların Sistematik Tasnifi Projesi*" (MESTAP)". *ESKİ TÜRK EDEBİYATI ÇALIŞMALARI VII Mecmûa: Osmanlı Edebiyatının Kırkambarı*. Haz. Hatice Aynur ve öte. İstanbul: Turkuaz Yayınları. 409-431.
- KÖPRÜLÜ, Mehmet Fuat, (2006), *Divan Edebiyatı Antolojisi*, Ankara: Akçağ Yayınları.
- KURNAZ, Cemal ve ÇELTİK, Halil (2012), *Şekiller Arasında Nazım Şekli Araştırmaları*, Ankara: Kurgan Edebiyat Yayınları.
- KURNAZ, Cemal ve AYDEMİR, Yaşar (2013), "*Mecmualara Sorulması Gereken Sorular*", *Turkish Studies*, Volume 8/1, Ankara, s. 51-64.
- KURTOĞLU, Orhan (2017), *Zâtî Dîvânı*, Ankara: Kültür Bakanlığı Yayınları, (e-kitap).
- KUT, Günay (1986), *Mecmu'a, Türk Dili ve Edebiyatı Ansiklopedisi (Devirler, İsimler, Eserler, Terimler)*, C 6. İstanbul: Dergâh Yayınları.
- KÜLEKÇİ, Numan (2013), *Edebî Sanatlar*, Ankara: Akçağ Yayınları.
- LEVEND, Âgâh Sırrı (2017), *Divan Edebiyatı*, İstanbul: Dergâh Yayınları.

- LEVEND, Âgâh Sırrı (1984), *Türk Edebiyatı Tarihi I*, Ankara: Türk Tarih Kurumu Yayınları.
- MAZIOĞLU, Hasibe (2017), *Eski Türk Edebiyatı Makaleleri*, Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları.
- Muallim Naci, (1995), *Osmanlı Şairleri*, İstanbul: MEB Yayınları.
- Muallim Naci, (1987), *Lugat-ı Naci*, İstanbul: Çağrı Yayınları.
- MENGİ, Mine (1977), "Bir Şiir Mecmuası Hakkında", *Türkoloji Dergisi*, S. 7, s. 73- 78
- MENGİ, Mine, (2010), *Eski Türk Edebiyatı*, Ankara: Akçağ Yayınları.
- MERMER, Ahmet vd. (2014), *Eski Türk Edebiyatına Giriş*, Ankara: Akçağ Yayınları.
- OKUYUCU, Cihan (2010), *Divan Edebiyatı Estetiği*, İstanbul: Kapı Yayınları.
- ONAY, Ahmet Talât (2013), *Eski Türk Edebiyatında Mazmunlar Ve İzahı*, (Haz. Cemal Kurnaz), Ankara: Kurgan Edebiyat Yayınları.
- ÖZAY, İbrahim - TATCI, Mustafa (2018), *Niyâzî-i Mısırî Divanı Şerhi*, İstanbul: H Yayınları.
- ÖZTÜRK, Furkan (2018), *Silâhdâr-zâde Mehmed Emîn Tezkire-i Silâhdâr-zâde*, Ankara: Kültür Bakanlığı Yayınları (ekitap).
- PALA, İskender (2012), *Ansiklopedik Divan Şiiri Sözlüğü*, İstanbul: Kapı Yayınları.
- PALA, İskender (2008), *Divan Edebiyatı*, İstanbul: Kapı Yayınları.
- PARLATIR, İsmail (2006), *Osmanlı Türkçesi Sözlüğü*, Ankara: Yargı Yayınevi.
- PARLATIR, İsmail (2008), *Deyimler*, Ankara: Yargı Yayınevi.
- PARLATIR, İsmail (2014), *Fuzûlî Türkçe Divan*, Ankara: Akçağ Yayınları.
- QUINN, Meredith M. (2012). "Houghton MS Turk 11 ve kişisel mecmuaların söyledikleri ve söyleyebilecekleri." *ESKİ TÜRK EDEBİYATI ÇALIŞMALARI VII Mecmûa: Osmanlı edebiyatının kırkambarı*. Haz. Hatice Aynur ve öte. İstanbul: Turkuaz Yayınları. 255-270.
- REDHOUSE, Sir James W. (1992), *Turkish and English Lexicon*, İstanbul: Çağrı Yayınları.
- SARAÇ, M. A. Yekta (2007), *Klasik Edebiyat Bilgisi Belâgat*, İstanbul: 3F Yayınları,
- SARAÇ, M. A. Yekta (2007), *Klasik Edebiyat Bilgisi Biçim-Ölçü-Kafiye*, İstanbul: 3F Yayınları.
- Şemsettin Sami, (1995), *Kamûs-ı Türkî*, İstanbul: Çağrı Yayınları.
- SELÇUK, Bahir; BELLİBAŞ Ahmet (2013), "Milli Kütüphanede Kayıtlı 3692 Numaralı Şiir Mecmuası", *Turkish Studies*, Volume 8/1, s.485-524.

- SEVER, Mustafa (2017), *Dîvân-ı Kaygusuz Abdâl, ...* : Helke Yayıncılık.
- ŞENOL, Abdulaziz (2002), *Kenzî Divanı*, İstanbul: Pan Yayıncılık.
- ŞENTÜRK, Ahmet Atilla, KARTAL, Ahmet (2015), *Eski Türk Edebiyatı Tarihi*, İstanbul: Dergâh Yayınları.
- ŞENTÜRK, Ahmet Atilla, (2014), *Osmanlı Şiiri Antolojisi*, İstanbul: Yapı Kredi Yayınları.
- TANYILDIZ, Ahmet, (2012), "*Şiir Mecmûalarının Neşri Hakkında*", *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi The Journal of International Social Research*, c. V, Sayı: 21 Volume: 5 Issue: 21
- TARLAN, Ali Nihad, (1946), "*Eski Mecmualar Arasında*", *İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Türk Dili ve Edebiyatı Dergisi*, Cilt I, s. 122
- TARLAN, Ali Nihat (2005), *Fuzûlî Divanı Şerhi*, Ankara: Akçağ Yayınları.
- TARLAN, Ali Nihad, (1968), *Zâtî Divanı Edisyon Kritik ve Transkripsiyon Gazeller Kısmı*, İstanbul: İstanbul Üniversitesi Yayınları (Metin Bankası Projesi).
- TATCI, Mustafa (2016), *Dîvân-ı İlâhiyât*, İstanbul: H Yayınları.
- TATCI, Mustafa (2004), *Üsküdarlı Muhammed Nasuhi ve Divanı*, İstanbul: Kaknüs Yayınları.
- TATLI, Bekir (2008), "*Hutbe Mecmualarında Hadis Kullanımı*", *Ç.Ü. Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, C. 17, S. 1, s.357-378.
- TAVUKÇU, Orhan Kemal (2020), *Dede Ömer Rüşenî, Hayatı Eserleri ve Edebî Kişiliği ve Dîvânının Tenkitli Metni*, Ankara: Kültür Bakanlığı Yayınları (e-kitap).
- TOPTAŞ, Emine Sıdıka, (2014), "*Süleymaniye Kütüphanesi Ali Nihat Tarlan Koleksiyonu 80/5 Numarada Kayıtlı Bir Şiir Mecmuası: Mecmua-i Eş'âr ve Fevâ'id*", *Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi*. Ankara: Hacettepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- ULUDAĞ, Süleyman (1991), *Tasavvuf Terimleri Sözlüğü*, İstanbul: Marifet Yayınları.
- UZUN, Mustafa (2003), *Mecmua, Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi*, C. 28: 265-268.
- ÜNVER, İsmail (2008), "*Çevriyazıda Yazım Birliği Üzerine Öneriler*", *Turkish Studies International Periodical For the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic*, Volume 3/6, Fall.
- YAĞMUR, Selim (2014), *Yunus Emre Divanı*, İstanbul: Dergâh Yayınları.

- YAVUZ, Kemal (2013), *Türk Şiirinde Nazire, Divan Edebiyatı Araştırmaları Dergisi*, S. 10, s. 359-424.
- YAZAR, İlyas (2017), *Kânî Dîvânı*, Ankara: Kültür Bakanlığı Yayınları, (e-kitap).
- YAZAR, Sadık, (2013), "*XVI. Yüzyılda Derlenmiş Bir Musammat Mecmûası*", *Turkish Studies International Periodical For The Languages, Literature and History of Turkish or Turkic Volume*, Ankara, 601-650.
- YAZICI, Gülgün Erişen (2017), *Edirneli Kâmî ve Dîvânı*, Ankara: Kültür Bakanlığı Yayınları, (e-kitap).
- ZÜLFE, Ömer (2011), "*Biyografik Bilgiler Açısından İki Nazire Mecmuası*", *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, C.4, S. 18 (2011), s. 151-169.

İnternet Kaynakları

- <http://www.kamusulalam.com/>
- <http://lugatim.com/>
- <http://www.ekitap.kulturturizm.gov.tr/>
- <http://teis.yesevi.edu.tr/>
- <http://www.turkedebyetiisimlersozlugu.com/>
- <https://makaleler.mkutup.gov.tr/>
- <https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/>
- <https://www.yazmalar.gov.tr/>
- <https://www.lexiqamus.com/tr>
- <https://tezarsivi.com/>